

**ÜNİVERSİTELERDE ÖĞRENİM
GÖREN KIZ ÖĞRENCİLERİN
GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMLERİNİ
ETKİLEYEN FAKTÖRLER:
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART
ÜNİVERSİTESİ BİGA İ.İ.B.F. ÖRNEĞİ
(Yüksek Lisans Tezi)**

Elif YÜZÜAK

2010

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI

ÜNİVERSİTELERDE ÖĞRENİM GÖREN KIZ ÖĞRENCİLERİN
GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMLERİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER:
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ BİGA İ.İ.B.F. ÖRNEĞİ

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan
Elif YÜZÜAK

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Nazan YELKİKALAN

Çanakkale – 2010

TAAHHÜTNAME

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Üniversitelerde Öğrenim Gören Kız Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimlerini Etkileyen Faktörler: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Biga İ.İ.B.F. Örneği” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

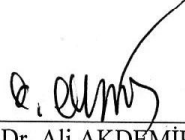
16.10.6.2010

Elif YÜZÜAK

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Elif YÜZÜAK' a ait Üniversitelerde Öğrenim Gören Kız Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimlerini Etkileyen Faktörler: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Biga İ.İ.B.F. Örneği adlı çalışma, jürimiz tarafından İşletme Anabilim Dalı, **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak oybirliği/oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

Üye Prof. Dr. Ali AKDEMİR

Doç. Dr. Nazan YELKİKALAN
(Danışman)

Üye Doç. Dr. Mehmet MARANGOZ

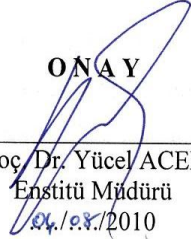
Üye Doç. Dr. Meliha ENER

Üye Yrd. Doç. Dr. Ayten AKATAY

Tez No : **378092**
Tez Savunma Tarihi : 14.06.2010

ONAY

Doç. Dr. Yücel ACER
Enstitü Müdürü
04.08.2010

ÖZET

ÜNİVERSİTELERDE ÖĞRENİM GÖREN KIZ ÖĞRENCİLERİN GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMLERİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER: ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ BİGA İ.İ.B.F. ÖRNEĞİ

Günümüzde ekonomik gelişmelerin ve değişimlerin bir sonucu olarak girişimciliğin önemi artmıştır. Bu nedenle küresel ve bölgesel kalkınmanın sağlanması için girişimcilere ihtiyaç duyulmaktadır. Girişimci, ekonomideki boşluğu kolaylıkla fark ederek yaratıcı fikirlerini hayata geçirerek bu boşluğu dolduran kişidir. Bireyler; kişilik özellikleri, aile, toplum, cinsiyet ve aldıkları eğitimden etkilenerek girişimci olma yönünde eğilim göstermektedirler.

Değişim ve dönüşümlere entegre olan üniversiteler, verdikleri girişimcilik eğitimi ile öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini arttırmaktadır. Günümüzde gerek kurum içinde gerekse kurum dışında sınırsız bilgi kaynağı ile girişimlerde bulunan üniversiteler, daralan ekonomiye açılacak olan öğrencilerini de iyi bir girişimci olarak hazırlamak zorundadırlar. Kendi kendini istihdam etmek isteyen ve yaratıcı fikirler ile yeni iş fırsatları yaratmak isteyen gençlere üniversitelerde verilen girişimcilik eğitimi yol gösterecektir. Toplumsal yaşamda ve iş yaşamında belli baskı ve ayrımcılıklara maruz kalan kız öğrenciler, aldıkları eğitim ile bilinçlenecekler ve kendilerine duydukları güven artacaktır. Böylece girişimcilik fikrine sıcak bakarak girişimcilik eğilimi göstereceklerdir.

Çalışmanın amacı üniversitelerde öğrenim gören kız öğrencilerin girişimcilik eğilimini etkileyen faktörleri belirlemektir. Bu bağlamda alınan girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisi varsayılan davranış kontrolü, kişisel norm ve davranışa yönelik tutum unsurları olmak üzere üç boyutlu olarak araştırılmıştır.

Çalışmanın sonucunda; ailede girişimci olmasının, anne ve babanın eğitilmiş olmasının ve alınan girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimi üzerinde etkili olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca alınan girişimcilik eğitiminin, girişimcilik eğilimi unsurlarından olan davranışa yönelik tutum ve varsayılan davranış kontrolü unsurları üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

ABSTRACT

THE FACTORS EFFECT ON ENTREPRENEURIAL INTENTIONS OF FEMALE STUDENTS IN THE UNIVERSITIES: CANAKKALE ONSEKIZ MART UNIVERSITY BIGA I.I.B.F. SAMPLE

Nowadays, importance of entrepreneurship increases as the event of economic developments and changes. Therefore, entrepreneurs are needed for achieving global or regional improvement. Entrepreneur is a person who realises a gap in the economy, effectuates his/her creative ideas and closes this gap. Individuals intend in the direction of to be entrepreneur through they are affected by personal characteristics, society, gender and their educations.

. Universities that integrated changes and transformations let their students' entrepreneurial intention by entrepreneurship education. Nowadays, universities that attempt with limitless source of information inside and outside association, have to coach students who join to the regressive economy as a good entrepreneur. Entrepreneurial education in the universities leads youngs who want to employ by oneself and to make new job opportunities with creative ideas. Female students who receive certain pressures and discriminations in the social and business life are to become conscious and to increase their self-confidence through having education. In this way, they will keep entrepreneurship idea warm and intend to be entrepreneur.

The purpose of study is to research factors that effect entrepreneurial intention of female students in university. In this context, a survey was conduct for determining effect of entrepreneurship education on entrepreneurial intentions of female students with Perceived behavioral control, Subjective norms ,Personal attitude as three dimensions.

In result of research, it was reason out entrepreneurship education, parents' education level and entrepreneur in family effect on entrepreneurial intentions. Besides, it was reason out entrepreneurship education effects on Perceived behavioral control, Subjective norms ,Personal attitude that are entrepreneurial intention factors.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
İÇİNDEKİLER	iii
KISALTMALAR CETVELİ	vi
TABLO VE ŞEKİLLER CETVELİ	vii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞİMCİLİK VE CİNSİYET KAVRAMLARININ GENEL OLARAK İNCELENMESİ

1. Genel Olarak Girişimcilik Kavramı	3
1.1. Girişim Kavramı.....	3
1.2. Girişimci Kavramı.....	4
1.3. Girişimcilik Kavramı.....	5
1.4. Girişimciliğin Tarihsel Gelişimi.....	6
1.5. Girişimciliğin Önemi.....	6
1.6. Girişimciliği Etkileyen Faktörler.....	8
1.7. Girişimcide Olması Gereken Özellikler.....	9
2. Cinsiyet Kavramı ve Kadın Cinsiyeti	12
2.1. Cinsiyet ve Toplumsal Cinsiyet Kavramı.....	12
2.2. Toplumsal Cinsiyet Rollerini.....	13
2.3. Kadın Cinsiyetinin Kişilik Özellikleri ve İlgi Alanları.....	15
2.4. Toplumsal Yaşamda Kadın.....	16
2.5. İş Yaşamında Kadın ve Kadın Girişimciler.....	16
2.5.1. İş Yaşamında Kadın.....	17
2.5.2. Kadın Girişimci Kavramı.....	18
2.5.3. Kadın Girişimcilerin Özellikleri.....	19
2.5.4. Kadın ve Erkek Girişimcilerin Karşılaştırılması.....	21

İKİNCİ BÖLÜM
ÜNİVERSİTELERDE ÖĞRENİM GÖREN KIZ ÖĞRENCİLERİN
GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMLERİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

1. Girişimcilik Eğiliminin Genel Olarak İncelenmesi.....	25
1.1. Girişimcilik Eğilimi.....	25
1.2. Girişimcilik Eğiliminin Oluşumu.....	26
1.3. Girişimcilik Eğiliminin Unsurları.....	29
1.3.1.Davranışa Yönelik Tutum.....	30
1.3.2.Kişisel Norm.....	31
1.3.3.Varsayılan Davranış Kontrolü.....	31
1.4. Girişimcilik Eğilimine Etki Eden Faktörler.....	32
1.4.1.Kişilik Özellikleri.....	32
1.4.2.Aile.....	33
1.4.3.Toplumsal Kültür.....	35
1.4.4.Eğitim.....	37
2. Cinsiyet Faktörünün Girişimcilik Eğilimine Etkisi.....	38
3. Üniversitelerde Verilen Girişimcilik Eğitimi ve Girişimcilik Eğilimine Etkisi.....	40
3.1. Üniversiteler ve Girişimcilik Eğitimi.....	40
3.1.1.Üniversite Kavramı ve Önemi.....	41
3.1.2.Girişimcilik Eğitiminde Üniversitelerin Önemi.....	42
3.1.3.Üniversitelerdeki Değişim ve Girişimci Üniversite Kavramının Ortaya Çıkışı.....	43
3.1.4.Girişimci Üniversite ile Girişimcilik Eğiliminin İlişkisi.....	46
3.2. Girişimcilik Eğitiminin Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimine Etkisi.....	46

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
ÜNİVERSİTELERDE ÖĞRENİM GÖREN KIZ ÖĞRENCİLERİN GİRİŞİMCİLİK
EĞİLİMLERİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

1. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	49
2. Araştırmanın Kapsamı ve Yöntemi.....	49
3. Analiz ve Bulgular.....	53
4. Araştırmanın Değerlendirilmesi.....	76
SONUÇ.....	80
KAYNAKÇA.....	82
EKLER.....	91

KISALTMALAR CETVELİ

- A.B.D.** :Amerika Birleşik Devletleri
İ.İ.B.F. :İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
PDT :Planlanmış Davranış Teorisi

TABLO VE ŞEKİLLER CETVELİ

Tablo.1.1 : Hisrich'e göre Kadın ve Erkek Girişimcilerin Karşılaştırılması.....	22
Tablo 1.2 : Ronstandt'a Göre Kadın ve Erkek Girişimcilerin Karşılaştırılması.....	24
Tablo 2.1 : Girişimcilik Eğilimi Konusunda Yapılan Araştırmalar.....	27
Tablo 3.1 : Akademik Başarı Dağılımı.....	53
Tablo 3.2 : Annenin Eğitim Düzeyi Dağılımı.....	54
Tablo 3.3 : Babanın Eğitim Düzeyi Dağılımı.....	55
Tablo 3.4 : Ailede Girişimci Olup Olmadığı İle İlgili Dağılım.....	56
Tablo 3.5 : Ailedeki Girişimcilerin Yakınlık Derecesi İle İlgili Dağılım.....	57
Tablo 3.6 : Mesleki İdeal İlgili Dağılım.....	58
Tablo 3.7 : Girişimcilik Dersi/eğitimi Alma İle İlgili Dağılım.....	58
Tablo 3.8 : Girişimcilik Dersinin/eğitiminin Girişimciliğe Yönlendirip Yönlendirmediği İle İlgili Dağılım.....	59
Tablo 3.9 : Davranışa Yönelik Tutum İle İlgili Likert İfadelerinin Dağılımı.....	62
Tablo 3.10 : Varsayılan Davranış Kontrolüne İle İlgili Likert İfadelerinin Dağılımı.....	64
Tablo 3.11 : Kişisel Norm İle İlgili Likert İfadelerinin Dağılımı.....	67
Tablo 3.12 : Annenin Eğitim Düzeyi ve Mesleki İdeal Karşılaştırılması.....	68
Tablo 3.13 : Annenin Eğitim Düzeyi ve Mesleki İdeal Ki-kare Testi.....	68
Tablo 3.14 : Babanın Eğitim Düzeyi ve Mesleki İdeal Karşılaştırması.....	69
Tablo 3.15 : Babanın Eğitim Düzeyi ve Mesleki İdeal Ki-kare Testi.....	69
Tablo 3.16 : Ailede Girişimci Olup Olmadığı ve Mesleki İdeal Karşılaştırması.....	70
Tablo 3.17 : Ailede Girişimci Olup Olmadığı ve Mesleki İdeal Ki-kare Testi.....	70
Tablo 3.18 : Girişimcilik Dersi/eğitimi Alma ve Mesleki İdeal Karşılaştırması.....	71
Tablo 3.19 : Girişimcilik Dersi/eğitimi Alma ve Mesleki İdeal Ki-kare Testi.....	71
Tablo 3.20 :Girişimcilik Dersi/eğitimi Alma ve Girişimcilik Eğitiminin Girişimciliğe Yönlendirmesinin Karşılaştırılması.....	72
Tablo 3.21 :Girişimcilik Dersi/eğitimi Alma ve Girişimcilik Eğilimi Arasındaki İlişki.....	73
Tablo 3.22 : Alınan Girişimcilik Dersinin/eğitiminin Girişimciliğe Yönlendirdiğini Düşünme ve Girişimcilik Eğilimi Arasındaki İlişki.....	75

Şekil 2.1	: Krueger ve Brazeal (1994)'in Girişimci Potansiyel Modeli.....	28
Şekil 2.2	: Ajzen'in Planlanmış Davranış Modeli.....	29
Şekil 3.1	: Araştırmanın Kavramsal Modeli.....	50
Şekil 3.2	: Akademik Başarıya Yönelik Gruplandırma.....	53
Şekil 3.3	: Annenin Eğitim Düzeyi Gruplandırması.....	54
Şekil 3.4	: Babanın Eğitim Düzeyi Gruplandırması.....	55
Şekil 3.5	: Ailede Girişimci Olup Olmadığı İle İlgili Gruplandırma.....	56
Şekil 3.6	: Ailedeki Girişimcilerin Yakınlık Derecesi İle İlgili Gruplandırma.....	57
Şekil 3.7	: Mesleki İdeal İle İlgili Gruplandırma.....	58
Şekil 3.8	: Girişimcilik Dersi/eğitimi Alma İle İlgili Gruplandırma.....	59
Şekil 3.9	: Girişimcilik Dersinin/eğitiminin Girişimciliğe Yönlendirip Yönlendirmediği İle İlgili Dağılım.....	60

GİRİŞ

Hızla artan bilgi ve iletişim teknolojilerindeki ilerlemeler ve küreselleşmenin ekonomik etkileri girişimciliğin önemini arttırmaktadır. Bu gelişmeler mevcut şirketleri küçülmeye zorlamakta ve bu küçülmeye birlikte birçok yönetici ve çalışan işsiz kalmaktadır. Bu nedenle günümüz gençleri girişimciliği artık riskli bir kariyer seçimi olarak görmek yerine kendi başarılarını ve iş güvenliklerini sağlayan bir alternatif olarak görmektedirler.

Cinsiyet her ne kadar kadın ve erkeği birlikte ve ayrı ayrı içinde barındırsa da biyolojik farklılıktan ortaya çıkan bu ayrım kadın için toplumda dezavantaja dönüşmektedir. Yapılan çalışmalar incelendiğinde sonuçlar genellikle kadınların durumunu araştırmaya ve belirlemeye yöneliktir. Çünkü dünyada ve ülkemizde olması gereken ve istenen eşitlik günlük hayatta bir yerlerde bozulmaktadır. Son zamanlarda bu eşitsizliği ortadan kaldırmak için kız çocuklarının eğitime yönelik kampanyalar artmaktadır. Amaç eğitim görerek kendini ifade edebilen ve ayakta durabilen güçlü kadınlar yetiştirmektir.

Bu bağlamda girişimcilik adına da kadınlar çeşitli şekillerde desteklenmekte ve girişimciliğe teşvik edilmektedir. Ancak bugün üniversitelerde öğrenim gören kız öğrenciler aldıkları eğitim ile birkaç adım önde başlamaktadırlar. Bu çalışma kız öğrencilerin girişimcilik eğilimini etkileyen faktörlere, alınan girişimcilik eğitiminin etkisini belirlemeye yönelik yapılmaktadır.

Çalışma üç ana bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın birinci bölümünde genel olarak girişimcilik kavramı ele alınmaktadır. Girişim, girişimci ve girişimcilik kavramları tanımlanarak girişimciliğin tarihsel gelişimi, önemi ile girişimciliği etkileyen faktörler ve bir girişimcide olması gereken özellikler anlatılmaktadır. Ayrıca cinsiyet ve toplumsal cinsiyet kavramı arasındaki fark ortaya konularak, toplumsal cinsiyet rolleri, kadın cinsiyetinin kişilik özellikleri ve ilgi alanları, toplumsal yaşamda kadın, iş yaşamında kadın ve kadın girişimciler incelenmektedir.

Çalışmanın ikinci bölümünde girişimcilik eğilimi ele alınmaktadır. Girişimcilik eğilimi tanımlanarak, girişimcilik eğiliminin oluşumu, unsurları ve girişimcilik eğilimine etki eden faktörler ile cinsiyet faktörünün etkisi incelenmektedir. Ayrıca girişimcilik

eğiliminde büyük rol oynayan üniversitelerde verilen girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimine etkisi anlatılmaktadır.

Çalışmanın üçüncü bölümünde üniversitede öğrenim gören kız öğrencilerin girişimcilik eğilimlerini ölçmeye yönelik bir anket çalışması yapılmıştır. Katılımcıların demografik özellikleri belirlenmiştir. Girişimcilik eğitimi alıp almadıkları ve aldıkları eğitimin girişimciliğe yönelmelerinde etkisi olup olmadığı belirlenmiştir. Ayrıca kız öğrencilerin aldıkları girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğiliminin unsurları üzerindeki etkileri belirlenmeye çalışılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞİMCİLİK VE CİNSİYET KAVRAMLARININ GENEL OLARAK İNCELENMESİ

Küreselleşme ve ekonomik gelişmelerin bir sonucu olarak önemi artan girişimcilik günümüzde iş yaşamına adım atan her birey için bir alternatif olmaktadır. Gerek dünyada gerekse ülkemizde kadın ve erkek olmak üzere bireyler arası bir ayırım teşkil eden cinsiyet kavramı, girişimcilikte de ön plana çıkmaktadır. Özellikle kadınlar için toplumsal yaşamın yanında iş yaşamında ve girişimcilik seçimlerinde bu farklılık daha ağır hissedilmektedir.

1. Genel Olarak Girişimcilik Kavramı

Girişimci; bir yönetici ya da bir patron olarak görülebilmektedir. Ancak girişimciler başkalarının göremediği fırsatları görmektedir. Yöneticilerin amacı ise bir işin gereklerini yerine getirmektir. Yöneticiler riskleri en aza indirmeye çalışırken, girişimciler ise riski üstlenmektedir. Bir patron sahip olduğu varlığı sürdürüp geliştirirken, bir girişimci varlığını riske edebilmektedir. Bu niteliklerine rağmen girişimcilik, iş adamlığı, patronluk veya yöneticilikle bazen birleştirilebilmektedir (Akdemir 2003: 28).

1.1. Girişim Kavramı

Türk Dil Kurumu Sözlüğü'nde, girişim; “bir işe girişme, teşebbüs” olarak tanımlanmaktadır (<http://tdkterim.gov.tr>). Girişim; başkalarının ihtiyaçlarını sürekli olarak karşılamak için pazarı olan ve pazarda fiyatı oluşan iktisadi mal ve hizmetleri ortaya koyan ve sahibine kar sağlamak amacı güden bir işletmedir (Ertürk 2006: 13). Girişimin özellikleri aşağıdaki gibi sıralanabilmektedir (Tutar, Küçük 2003: 162).

- Girişimin amacı, kazanç ve yarar sağlamak olmalıdır.
- Girişim, ücret karşılığında satmak üzere mal/hizmet üretir veya fonlar sağlar. Bu özellik, girişim olmanın zorunlu unsurudur.
- Girişimin üç temel işlevi; üretim, satış ve finansmandır.
- Girişim, hukuki bir birimdir. Tüzel kişiliğe sahip bulunan girişim, sahiplerinden

ayrı bir kişiliğe sahiptir. Çalışmalarını bu kişilik altında yürüterek bir takım haklara sahip olmakta ve yükümlülükler üstlenmektedir.

- Girişim, finansal bir birimdir. Girişimin kendisine ilişkin varlıkları ve bu varlıkların karşılandığı öz ve yabancı kaynakları bulunmaktadır.
- Girişim, insan ve materyalden oluşan bir örgüttür ve bu örgüt devamlılık göstermektedir.

1.2. Girişimci Kavramı

Türk Dil Kurumu girişimciyi “ticaret, endüstri gibi alanlarda sermaye koyarak girişimde bulunan kimse, müteşebbis” olarak tanımlarken (<http://tdkterim.gov.tr>), farklı disiplinler girişimci kavramını ayrı ayrı tanımlamaktadır. Ekonomistlere göre girişimci, kaynakları, iş gücünü, materyalleri ve diğer kaynakları bir araya getiren ve önceki değerlerinden daha fazla bir değer yaratan kişidir. Psikologlara göre girişimci bir şey elde etmek veya bir şeye ulaşmak, denemeler yapmak, başarmak ve diğerlerinin elindeki otoriteyi almak ihtiyacında olan ve bu tür güdülerle hareket eden kişi anlamına gelmektedir. Bir iş adamı için ise, bir tehdit unsuru ve saldırgan bir rakip anlamına gelebileceği gibi bir müşteri, bir işbirlikçi veya diğerlerinin refahı ve mutluluğu için çalışan kişi olarak da tanımlanabilmektedir (Arıkan 2002: 28).

Girişimcilik teorisine en önemli katkıyı sağlayan Joseph Schumpeter girişimciyi “yeniliği sunan birey” olarak tanımlamıştır. Schumpeter’e göre girişimci, değişimi izleyerek yeni ürünler ve teknolojik süreçler getiren kişidir (Deakins 1999: 11). Girişimci kar elde etmeyi ister ve bu amaca ulaşmak için “yeni bileşimler” ya da yenilikler yaratır. Yeni girişimsel bileşimler ekonomideki mevcut dengeyi bozar ve yeni bir denge yaratır. Böylelikle yenilik, sürekli değişimi ve sürekli dengesizliği ifade eder. Girişimci mutlaka bağımsız bir yönetici olmak durumunda değildir. Girişimci, her durumda “yeni bileşimler” yaratan kişidir (Arıkan 2002: 7).

Mark Casson, girişimcinin karar verme ve kıt kaynakları koordine etme konusunda diğer olağan insanlardan farklı becerilere sahip kişiliğine dikkat çekerken, McClelland “ön aktivitesi olan (olayların akışını önceden fark eden ve bu nedenle erken harekete geçen), başarıma güdüsü baskın ve kendini başkalarına adanmış biri” olarak tanımlamaktadır.

Drucker ise girişimciyi, “verimliliği ve ekonomik getirisi daha düşük bir uğraş alanındaki ekonomik kaynakları, verimliliği ve ekonomik getirisi daha yüksek bir ekonomik alana taşıyan kişi” olarak ifade etmektedir (Gürol 2006: 11-12).

Kurduğu hayali gerçeğe dönüştürebilen kişi girişimcidir. Girişimcilik, okulda, ailede, toplulukta, iş hayatında kısaca hayatın her noktasındadır. Aynı zamanda girişimci, yeni iş sahası yaratan kişidir. Bu bağlamda, bilgiyi temel alarak, genel eğilimlere ve kendisine uygun bir alanı seçerek ve/veya bilgisini girişimciliğe konu ederek, herhangi bir finansman yöntemi kullanarak (öz kaynaklarıyla, tasarrufuyla, krediyle, borçla veya parasız) tüm insanların yararı için mal ve hizmet üretmek amacıyla işletme açıp ekonomik gereksinimini, ekonomik zenginliğini, bağımsızlığını, sosyal prestijini, kendini kabul ettirmeyi ve kendisini aşmayı, açtığı işletmesinde sürdüren, sürdürme arzusunda ve çabasında olan herkes girişimcidir (Akdemir 2009: 30).

1.3. Girişimcilik Kavramı

Girişimcilik bir iş fikri ile pazardaki fırsatları değerlendirerek mal ve hizmet üretmek amacıyla sermaye, doğal kaynak ve emek gibi üretim faktörlerinin bir araya getirilerek işletilmesiyle ilgili tüm faaliyetlerdir (Tekin 2004: 3-4). Girişimcilik kavramı, Fransızca “entreprendre” ve Almanca “unternehmen” sözcüklerinden türetilen ve Türkçe’de “üstlenmek” anlamına gelen bir fiildir. Gerçekten de girişimcilik bir işletmeyi organize etme, yönetme ve risk alma şeklindeki sorumlulukları üstlenmeyi ifade etmektedir (Arıkan 2002: 27).

Girişimcilik; finansal, psikolojik ve sosyal riskleri üstlenerek parasal kazançların ve kişisel tatminin elde edildiği katma değeri olan farklı şeyler ortaya koyma sürecidir (Hisrich ve Peters 2002:10).

Kirzner, girişimciliğin piyasada daha önce kimsenin göremediği fırsatların görülmesi ya da yeni alternatiflerin ortaya çıkarılması ile oluşabileceğini ifade etmektedir (Deakins 1999: 11). Girişimcilik fırsatları öne çıkaran, planlı davranış ve düşüncelerin tamamıdır (Krueger 2000: 411). Diğer deyişle girişimcilik; çevrenin yarattığı fırsatları sezme, o sezgilerden düşler üretme, düşleri projelere dönüştürme, projeleri yaşama taşıma ve zenginlik üreterek insan yaşamını kolaylaştırma becerisine sahip olmaktır (Arslan 2002: 2).

1.4. Girişimciliğin Tarihsel Gelişimi

Girişimcilik başlangıçta kişilerin kendi sermayeleri ile iş kurması olarak algılanmaktaydı. Adam Smith ve erken dönem İngiliz klasik iktisatçıları, ekonomik faaliyetler içinde girişimcilere oldukça önemsiz bir rol vermişlerdir. Klasik iktisatçılar girişimciyi; “bir lider veya bir yönetici” olarak değil sadece sermaye sağlayan bir kişi olarak görmüşlerdir. Buna göre bir kişi veya grup, sistem kapsamında önemliydi. Arz fonksiyonu ön planda olduğu için ne üretirsem satarım ilkesiyle, talebin ön plana çıktığı bir girişimcilik türü oluşmamaktaydı (Küçük 2005: 32).

Sanayileşme süreci ile birlikte girişimci insan tipi farklı nitelikler kazanmaya başladı. Girişimciliğin niteliklerindeki bu değişim girişimcinin ekonomik değerini ve toplumdaki önemini arttırmıştır. Bu gelişmenin sonucu olarak da genel ekonomide girişimcilik bir üretim faktörü olarak kabul edilmeye başlanmıştır (Küçük 2005: 32-33).

19. yüzyılın ikinci yarısında şirket sahipliğinin ve yönetimin gitgide birbirinden ayrılması girişimciliğin önemini arttırdı. Bu durum girişimci durumunun yeniden değerlendirilmesine ve ticarete büyük bir yer kaplamasına sebep olmuştur (Küçük 2005: 33). Bunun sonucunda da ekonominin ilgilenmediği girişimcilik, işletme disiplninde önemli bir yere sahip olmuştur. 1950’lerde ortaya çıkan işletme disiplninin ise girişimi ve girişimciliği ciddi bir düzeyde incelemesi son 20 yılda olmuştur (TÜSİAD 2002: 34).

Bilgi toplumuna geçişle birlikte, bireye ve bireysel yeteneğe dayalı girişimciliğin gelişme süreci hızlanmıştır. 21. Yüzyılın girişimci tipi, bilişim devriminin ürünü olan bilişimci girişimci olmaktadır. Bu tip girişimcilikte kullanılan bilgi, iletişim ve bilgisayar teknolojilerinin yoğun bir şekilde kullanımı bilişim sürecinden geçerek elde edilmiş bilgi ile gerçekleşmektedir (Kurban, 1994: 72).

1.5.Girişimciliğin Önemi

Girişimciler toplumun ihtiyaçlarını fark edip, bunu yatırıma dönüştürerek toplumsal refahı sağlamaktadır. Çünkü yatırım neticesinde istihdam ve gelir düzeyi yükselmekte, bireylerin ve genel olarak toplumun refah düzeyi artmaktadır. Yatırımlar ekonomik dengeye ulaşmada önemli etkenlerdir. Milli ekonomi açısından bakıldığında girişimcilerin yürüttüğu yatırım projeleri, aşağdaki nedenlerle önem kazanmaktadır (Arıkan 2002: 41);

1. Milli gelirde artış sağlanması,
2. Gizli ve açık işsizliğin giderilmesi,
3. Gelir dağılımında adaletsizliğin önlenmesi,
4. Kalkınma ve sanayileşmenin yaygın hale getirilmesi,
5. Dış ödemeler dengesinde açığın kapatılması,
6. Yerli hammaddelerin üretimde değerlendirilmesidir.

Zimmerer ve Scarborough'a göre; girişimciliğe olan ilgi 21. yüzyılın başında çok büyük bir artış göstermiştir. Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki ilerlemelerin yarattığı dönüşüm ve internet bu yüzyılda girişimciliği yükselen bir eğilim olarak ortaya çıkarmaktadır. Küreselleşmenin ve teknolojik gelişmelerin ekonomik etkileri büyük şirketleri küçülmeye zorlamakta ve bunun sonucunda çok sayıda yönetici ve çalışan henüz verimli çalışabilecek durumdayken işten çıkarılmaktadır. Günümüz toplumunda iş güvenliği kavramı temelinden sarsılmıştır. Büyük şirketler tarafından işten çıkarılan ebeveynlerini gören yeni nesil girişimciliği artık riskli bir kariyer seçimi olarak değerlendirmemekte, aksine kendi başarılarını ve iş güvenliklerini sağlayan bir alternatif olarak görmektedirler (Yılmaz 2007: 44-45).

Girişimcilik, işsizlik sorununa önemli bir çözüm olanağı sunduğu gibi ayrıca ekonomik büyümenin önemli bir bileşenidir. Girişimci, ekonomik kaynakların düşük üretkenlik alanlarından yüksek alanlara aktarılma sürecinde çok önemli bir yerdedir. Çünkü üretim kaynaklarını yeni bir şekilde birleştirerek, kullanılmayan üretim faktörlerinin kullanılmasını sağlamaktadır. Ayrıca kullanılmakta olan üretim araçlarının ve mevcut girdilerin değişik şekillerde kullanımı üretimi arttırmaktadır (Kurt vd 2006: 104). Bu yönüyle girişimcilik sosyo-ekonomik büyüme ve gelişme için önemli bir faktördür çünkü iş fırsatlarını, ürün ve hizmet çeşidi arzını ve genellikle milli refah ve rekabet gücünü arttırmaktadır (Lee 2006: 352).

Dünyada olduğu gibi ülkemizde de teknolojik gelişmeye bağlı ekonomik kalkınma girişimciler ile gerçekleşebilecektir (Tekin 2004: 6). Araştırma kurumları, üniversiteler ve Ar-Ge kuruluşları ne kadar üretken olurlarsa olsunlar sonuçta sürekli ve hızlı bir şekilde gelişen bilimsel ilerlemenin ve yeniliğin ışığında, ortaya çıkan teknolojik fırsatları

görebilen, bunların ekonomiye nasıl kazandırılabilceği konusunda projeler geliştiren ve bizzat gerçekleştirilmesi için uğraşanlar girişimcilerdir (TÜSİAD 2002: 42).

Serbest Rekabet Sistemi'nin, kısa adıyla Pazar Ekonomisi düzeninin en önemli vazgeçilmezi "girişimci" dir (Titiz 1994: 6). Bireye ve bireysel yeteneğe dayalı girişimcilikte insanın entelektüel üretkenlik kabiliyeti önem kazanmaktadır. Bu kabiliyetin ürünleri olan bilim, sanat ve ekonomik uygulamalar açısından büyük önem arz eden girişimciliğin, bilgi toplumunda altın çağını yaşaması beklenmektedir (Arslan 2002: 2).

Dünyadaki değişimin hızına ayak uydurabilmek ve toplumun refah düzeyini artırabilmek için, girişimcilik konusuna daha fazla ilgi göstermek ve girişimciliği desteklemek gerekmektedir. Girişimciliğin desteklenmesi; potansiyel girişimcilere fırsat yaratılması ve kaynak sağlanması hatta girişimcilik ruhunun geliştirilmeye çalışılması olarak da algılanmalıdır. Girişimcilerin kişilik özelliklerini bilmek, bu özelliklerin hangi değişkenlerden etkilendiğini ortaya çıkarmak ve girişimciliğin gelişebilmesi için uygun ortamları yaratmaya çalışmak, girişimciliği desteklemek adına önem taşımaktadır (Demirez, Cebeci 2005: 81).

Ülkemizde ve gelişmekte olan ülkelerde, gelişme ve kalkınma için ekonomik farklılıkların ortadan kaldırılması gerekmektedir. Bölgesel ekonomik farklılığın giderilmesinde de önemli unsurlardan biri, o bölgenin sahip olduğu girişimci sayısının arttırılmasıdır çünkü girişimcilik bölgesel ekonomiye önemli katkılar sağlamakta ve ölçek ekonomisi oluşturarak birçok yeni iş kolunun oluşmasını sağlamaktadır (Kurt vd 2006: 99).

1.6. Girişimciliği Etkileyen Faktörler

Girişimcilik, fırsatları iş fikirlerine dönüştürerek, yeni iş ve işletmelerin oluşturulduğu dinamik bir süreçtir. Bu sürecin önemli bir unsuru olan girişimcinin, girişimci olmasını etkileyen çeşitli faktörler bulunmaktadır. Kişileri girişimci olmaya yönelten faktörler üç ana grupta toplanmaktadır. Bunlar (Tekin 2004: 8);

- Kar elde etme isteği,
- Bağımsız çalışma isteği,
- Kişisel tatmin sağlama isteğidir.

Bireyler daha iyi şartlarda yaşamak için kendi işlerini kurmak istemektedirler.

Girişimciler, kurdukları işteki gelirin tamamının kendisine ait olacağını bildiğinden, iş kurmayı kendisine ve ailesine daha iyi bir gelecek aracı olarak görmektedir. Daha iyi bir gelir elde edeceğini düşünen kişiler girişimde bulunmaktadır. Başarma güdüsüyle hareket eden bireyler için önemli olan, kurdukları işin başarılı olması durumunda kendilerine duydukları güvenin artmasıdır. Bu durum ekonomik bakımdan yüksek geliri de beraberinde getirecektir (Hava, Erturgut 2009: 6).

Girişimciliğin oluşumunu etkileyen içsel faktörler; girişimci kişilik, girişimcilik etkinliğini başlatan ve sürdüren öznenin kişilik yapısını oluşturan öğelerin yapılanmasından oluşmaktadır. Girişimci kişiliğin yapıcı öğelerinin neler olduğu, girişimci birey tipine ilişkin tanımlayıcı unsurlardan hareketle ortaya konulabilir. Dışsal faktörlerin başında ise sosyo-kültürel/politik faktörler gelmektedir. Bu bağlamda, toplumun genel kurumsal yapısı, değerler sistemi; özellikle aile, akraba ve arkadaşlık çevresi, formel eğitim sistemi, politik, ekonomik ve yönetsel uygulamalar gibi alt faktörlerin girişimciliğin oluşumunu, bireyin kişilik yapısını da biçimlendirerek etkilediği belirtilmektedir (İlhan, 2003: 73).

Girişimcilikle ilgili pek çok faktör toplumsal çevrenin girişimciliğe sağladığı destek tarafından belirlenmektedir. Girişimcilik toplumsal bir olgu olduğu için sosyal olayları etkilemektedir. Girişimci özelliklerinin toplumda genel kabul görmesi, onaylanması ve teşvik edilmesi sayesinde girişimcilik kolayca yaygınlaşmaktadır (Börü 2006: 13).

Bir bölgede girişimcilik kültürü, girişimcilik eğiliminin yüksek ve sermayenin yeterli olması o bölgede insanların girişimci olmalarını sağlamaktadır. Bununla birlikte o bölgedeki tarihi kültürel mirasın varlığı, insanların çalışma azmi ve iş hayatındaki mücadeleleri kazanma arzusu ve başarma isteğinin yüksek olması da insanların girişimci olmasını sağlamaktadır. Ayrıca bölgenin çeşitli yönlerden fırsatlar sunması girişimciliği hızlandıracaktır (Tekin 2004: 10).

1.7. Girişimcide Olması Gereken Özellikler

Girişimci olmak, girişimcileri harekete geçiren özelliklerin yanında farklı özellikler taşımayı da gerektirmektedir. Bu özellikler; kişilik yapısı, iş fırsatlarını görüp değerlendirebilme yetisi, iş kurmaya hevesli olma, azimli ve hırslı olma, yaratıcı olma, yeterli motivasyona sahip olma gibi özelliklerdir. Kişilik özellikleri içinde, başarma

gereksinimi, kontrol alanı, risk alma ve cinsiyet önemli değişkenleri oluşturmaktadır (Kutaniş, Hancı 2004: 457).

Bilim insanlarının girişimci tanımlarında ortak olan noktalar bulunmaktadır. Bu noktalar girişimcinin başkalarının göremediği fırsatları görerek, bunları iş fikrine dönüştürebilmesi ve risk alabilmesidir. Bu iki özellik dünya girişimcilerinin değişmeyen özellikleridir (Akdemir 2003: 27). Girişimci, risk alarak yenilik veya geliştirme yapan kişidir (Ağca, Yörük 2006: 159). Eğer yaratıcılık, girişimcilik ilhamının başlangıcı ise yenilik girişimciliğin sürecidir (Holt 1992: 36).

Girişimcinin en önemli özelliği, oluşabilecek belirsizlik ortamında riski üstlenmesi ve karar verme durumunda olmasıdır (Yelkikalan 2006: 40). Busenitz'e göre girişimci risk, beklenen getirinin maksimum olacağına inanç ve akılcı karar verme yoluyla girişimi gerçekleştirmeyi içermektedir. İş alanı hakkında deneyim, girişimci içgüdüleri de girişimcilerin üstlenmeyi göze aldığı risk miktarında önemli rol oynamaktadır (Ceylan 2002: 6).

Baron girişimcilerin, diğer insanlardan belirli kişilik özellikleri açısından farklılık gösterdiğini belirtmektedir. Bu farklılıkları da onların fırsatları fark etmelerine ve bu fırsatların peşine düşmelerine neden olmaktadır (Özer, Topaloğlu 2007: 440). Girişimciler vizyon sahibi kişilerdir ve geçmişte değil gelecekte yaşamaktadırlar (Gerber 2002: 24).

Başarı gereksinimi yüksek olan bireyler başarılı olmak için güçlü bir arzuya sahiptirler ve sonuç olarak da daha girişimsel davranmaktadırlar (Dündar, Ağca 2007:127).

Genelde araştırmacılar, girişimciler tarafından ihtiyaç duyulan 3 kişilik özelliğini tanımlamaktadırlar. Bunlar; iç kontrol odaklılık, bağımsızlık ve başarı ihtiyacı ile risk almaktır. Bunlardan her biri, diğeriyle yakından ilişkili ve etkileşen karakteristikleri tanımlamaktadır (Bennett ve Dann 2000: 76).

Girişimcilikte başarı, girişimcilerin sahip oldukları niteliklerle ilişkili görülmektedir. Yaygın inancıya göre girişimciler özel insanlar olup, diğer bireylerin sahip olmadığı kişisel özellikler taşımaktadırlar. Davranışsal yaklaşımın esasını oluşturan bu inancıya göre girişimciler bazı nitelik, davranış ve olaylara bakış açılarıyla diğer insanlardan ayrılmaktadır. Bu nitelikler (Müftüoğlu, 2000: 19):

- Girişkenlik

- Güçlü ikna yeteneği
- Üstüne risk alabilme
- Esneklik
- Yaratıcılık
- Bağımsızlık
- Sorunları hızlı bir şekilde çözebilme
- Başarma gereksinimi
- Hayal gücü
- Başkalarının kaderlerini yönetebileceğine dair güçlü bir inanç
- Liderlik yeteneği
- Çok çalışma
- Sağlıklı olma
- Enerjik olma
- Yüksek zeka
- Kavramsal yetenek
- Yaratıcılık olarak sıralanmaktadır.

Girişimci olmak için bunların yanında belirsiz olayları önceden görmek ve sezmenin de önemli olduğundan bahsedilmektedir. Buna göre, girişimci ortamı çok iyi gözleyerek onları sezgileriyle yorumlayıp uzun dönemde ihtiyaç olacağını düşündüğü veya hayal ettiği ürün ve hizmetleri üretmek için gerekli kaynakları bir araya getiren kişidir. Bir başka deyişle girişimciler sezgisi güçlü, iyi gözlemci, hayal gücü yüksek, kaynaklara ulaşabilecek ilişkiler ağına sahip, kaynaklar arasında özellikle insan kaynaklarını iyi yönetebilen düşünme ve değerlendirme yetenekleri güçlü insanlardır (TÜSİAD 2002: 37).

Literatürdeki farklı girişimcilik okullarının bu tutum ve özellikleri açıklarken değişik noktalar üzerinde yoğunlaştıkları görülmektedir. Örneğin büyük insan okulu, girişimci bireyi; sezgi, kuvvet, enerji, sebat ve öz saygı ile doğan insan olarak görürken, klasik okul girişimciyi, yenilik, yaratıcılık ve icat etme özellikleriyle tanımlamaktadır. Yine yönetim okulu girişimciyi, organize eden, yöneten, risk alan biri olarak ele alırken, liderlik okulu ise motive eden ve yönlendiren biri olarak tanımlamaktadır (Dündar, Ağca 2007: 125).

Mc Clelland; yakın ilişkiler, bağlantılar kurma ihtiyacı, güç elde etme ihtiyacı ve başarıma ihtiyacı olarak sınıflandırdığı bireylerin, psikolojik ihtiyaçlarının da girişimci bireylerde farklı şekillerde ve daha belirgin olarak ortaya çıktığı, bu yüzden de bu ihtiyaçların girişimci kişilerde aranan nitelikler içerisinde bulunduğunu belirtmektedir (Börü 2006: 17).

2. Cinsiyet Kavramı ve Kadın Cinsiyeti

Günümüzde meydana gelen küreselleşmenin etkileri ile birlikte bireylerin hayatlarında ve sosyal ilişkilerinde önemli değişimler meydana gelmektedir. Sosyal yapının cinsiyetlere biçmiş olduğu roller ile bu rollere etki eden toplumsal değişim süreçleri, bazı konularda cinsiyete özgü tutumların gelişmesine yol açmaktadır (Ersoy, 2009: 219). Bu gelişmeler de arka plana itilen kadının öne çıkarak toplumsal yaşamda ve iş yaşamında yer edinmesine yardımcı olmaktadır.

Çalışmamızın bu bölümünde anlam karmaşası yaşanan cinsiyet ve toplumsal cinsiyet kavramları ile toplumsal cinsiyet rolleri ve kadın cinsiyetinin özellikleri açıklanacaktır. Toplumsal yaşamda kadının yeri ve iş yaşamında farklı konumlarda çalışan kadınlar ile kadın girişimciler incelenecektir.

2.1. Cinsiyet ve Toplumsal Cinsiyet Kavramı

Cinsiyet; bireyin kadın ya da erkek olarak mevcut genetik, fizyolojik ve biyolojik özellikleri olarak tanımlanmaktadır. Bu özellikler kadın ve erkek arasında bir eşitsizlik değil, sadece bir cinsiyet farkı yaratmaktadır

(http://www.gata.edu.tr/ureme_sagligi/toplumsal_cinsiyet.htm).

Kadınlar genellikle kadınsı (feminen), erkekler ise erkeksi (maskülen) olarak sosyalleşmekte fakat toplumsal beklentilere uyma dereceleri bakımından farklılık göstermektedirler (Dökmen 2006: 7).

Cinsiyet farklılıkları hakkında biyolojik kabullerden hareketle kadının ve erkeğin davranışları üzerinde durulan nokta farklıdır çünkü farklı sosyal beklentilere cevap vermektedirler (Connell 1987: 48). Erkeklik – kadınsılık boyutu üzerinde bir kimsenin nerede durduğu, doğuştan gelen ve iç salgı bezleriyle ilgili olan fizyolojik faktörlerin

kültürel faktörlerle birleşiminin bir sonucudur (Ünal 1973: 38).

İngilizcede her ikisinin de anlamı “cinsiyet” olan “sex” ve “gender” kelimeleri kullanım açısından farklılık göstermektedir. Yapılan birçok çalışmada olduğu gibi West ve Zimmerman’ın (1987) çalışmasında da sex kelimesinin biyoloji, anatomi, hormonlar ve psikolojiyi ifade ettiği, gender kelimesinin ise sosyal, kültürel ve psikolojik anlamlarla sosyal bilimlerde kullanıldığı vurgulanmaktadır (Gupta vd 2009: 398). Bu bağlamda sosyal bilimlerin Türkçe literatürüne bakıldığında cinsiyet kavramı “toplumsal cinsiyet” olarak yer almaktadır. Bu kavram özellikle cinsler arasındaki farklılığın sadece biyolojik olmadığını vurgulamak amacıyla kullanılmaktadır.

Toplumsal cinsiyet kavramı kız ya da oğlan bebekler olarak dünyaya gelen insan teklerinin bu dünyada başlarına gelen pek çok şey sonucu kadın ve erkeğe dönüştüklerini ifade etmektedir. Bu kavram, cinsiyetin kişisel özelliklerin ötesinde, toplumsal yapılarla ve ilişkilerle bağlantılı bir öznellik boyutu olduğu düşüncesini de içermektedir (Bora ve Üstün 2005: 41). Buna göre toplumsal cinsiyet kadın ve erkek arasında tamamen biyolojik nitelikte olmayan farklılıklar ve onların yüklendikleri rol ve ilişkilerin sosyal açıdan yapılandırılmasıdır Toplumsal cinsiyet; kişinin kültürel ve toplumsal rolü, ruhsal-içsel tanımlaması ve onların temsil edilmesi anlamında kullanılmaktadır. Cinsiyeti doğa belirlerken toplumsal cinsiyeti kültür belirlemektedir (KSGM 2008: 6).

Toplumsal cinsiyet, bireylerin diğerlerine ilişkin beklentilerini, diğerlerinin bireye yönelik beklentilerini ve bireyin kendine yönelik beklentilerini kapsamaktadır (http://goliath.ecnext.com/coms2/gi_0199-37307/Cinsiyet-rolu-kalipyargilari-androjenlik-ve.html). Literatürde toplumsal cinsiyetin sosyo-kültürel bir kavram olduğunun yanında zamana, kültüre ve aileden aileye değişebildiği, insanlar tarafından yaratıldığı ve değiştirilebilir olduğu da belirtilmektedir (Terzioğlu, Taşkın 2008: 63).

2.2. Toplumsal Cinsiyet Roller

Toplumsal cinsiyet kavramı toplumsal cinsiyet rollerini de içinde barındırmaktadır. Ülkemizde ise toplumsal düzlemde cinsiyete bağlı rol ayrımı olgusunun özgül, toplumsal, dinsel ve kültürel değer ve yapıların etkisiyle yer yer iyice belirgin bir biçimde geçerli olduğu gözlenmektedir (Bedük 2005: 114).

Toplumsal cinsiyet rolleri, kadın ve erkekte özellikle çalışma yaşamı, toplumsal yaşam, evlilik ve aile yaşamında belirgin farklılıklar göstermektedir. Toplumsal cinsiyet rollerinin çalışma yaşamına ilişkin yansımaları incelendiğinde; kadınlara statüsü ve ücreti daha düşük işlerde çalışma, çalışmak için eşlerinden izin alma gibi rollerin uygun bulunduğu görülmektedir. Toplumsal yaşamda; kadınların akşamları tek başına sokağa çıkmamaları, kadınların yalnız yaşamamaları gibi yargılar bulunmaktadır. Aile yaşamında kadınlardan eşlerinden şiddet görüyorlarsa bu durumu saklamaları beklenirken, ev içinde çocuk bakımı, temizlik gibi işler kendiliğinden kadına yüklenmektedir. Evlilik yaşamında ise kadına; evlenmeden cinsel ilişkide bulunmaması, erkek çocuk doğurarak statüsünü yükseltmesi gibi roller yüklenmiştir. Erkeklerle ise bu alanlarda kadınlara ilişkin belirlenen rollerin tam tersi roller yüklenmektedir (Yılmaz vd 2009: 777).

Toplumsal cinsiyet kalıp yargıları (stereotipler), tüm kadın ve erkeklerin sahip olduğu varsayılan bireysel ve davranışsal niteliklere ilişkin, kati olarak genellenmiş düşüncelerdir. Kalıp yargılar, bir cinsiyetin üyeleri için uygun olduğu düşünülen değerleri, yönelim ve davranışları içermekte ve bunlar da bir toplumda kadınların ve erkeklerin nasıl davranması gerektiğini ortaya koymaktadır (http://goliath.ecnext.com/coms2/gi_0199-37307/Cinsiyet-rolu-kalipyargilari-androjenlik-ve.html).

Cinsiyet rolü stereotipi kadın ve erkeğe ilişkin bir inançtır. Stereotipler kolaylıkla tutumlara dönüşebilmektedir. Nitekim cinsiyet rolü stereotipi de cinsiyet önyargıcılığına bir başka deyişle kadının ve erkeğin cinsiyetlerinin sonucu olarak farklı düşünüp davrandıkları yargısına yol açmaktadır. Önyargılar stereotiplerden daha tehlikelidir çünkü olgular karşısında direnme gücüne sahiptirler. Bu nedenle cinsiyet önyargıları kolaylıkla cinsiyet ayrımcılığına yol açabilmektedir (Çelebi, 97: 24). Dünyanın birçok bölgesinde kadınları hedef alan bu ayrımcılık, daha kadın doğmadan önce başlamakta, ölene kadar da devam etmektedir (Eroğlu, 2004: 24).

Aslında rollerin dağılımı, toplumsal sistem içerisinde cinsiyete yönelik tüm nitelendirmeleri ve değerlendirmeleri kapsayan cinsiyet kültürünü oluşturmaktadır. Cinsiyeti, toplumsal cinsiyeti ve cinsiyet rollerini de içine alan ve belirleyen cinsiyet kültürü cinsiyete yönelik değer, tutum ve davranışların nasıl olması gerektiğini ifade eden, uyarıcı, sınırlayan, yol gösteren ve yönlendiren kültürün alt bölümüdür. Cinsiyet kültürü toplum içerisinde cinsiyete yönelik davranışları tayin etmektedir (Ersoy 2009: 211).

Cinsiyet kültürünün oluşması kültürel rol ve beklentilerin öğrenilmesi ve yerine getirilmesi ile oluşmaktadır. Cinsiyet rolleri, belirli bir kültürdeki kadın ve erkeklerle ilgili olan davranışlara, inançlara, değerlere, kültürel beklentilere, sosyal olarak tanımlanan özelliklere işaret etmektedir. Her kültür, kendi içerisinde kadının ve erkeğin davranışlarını tayin eden cinsiyete yönelik belirli statü ve rollere sahiptir. Roller arkasında pek çok değeri barındırır ve aynı zamanda belirli bir statüde yer alan bireyden gerçekleştirilmesi istenen davranışları ve toplumsal beklentileri göstermektedir. Dolayısıyla bir toplumdaki cinsiyet rolleri o toplum içerisinde kişilerin sahip oldukları cinsiyetlere göre toplumun beklentilerini ifade eden, alışkanlık, hal, tavır ve değerleri içinde taşımaktadır (Ersoy 2009: 215).

2.3. Kadın Cinsiyetinin Kişilik Özellikleri ve İlgi Alanları

Kadın cinsiyetinin özellikleri nedeniyle erkeklere oranla toplumda kendilerinden beklenen rolün daha çok farkındadırlar ve ilgi alanlarının yapılanmasında sosyal etmenlerin rolü etkili olmaktadır. Araştırmalara göre kadınların ilgileri, büro, artistik ve sosyal hizmet alanlarında yoğunlaşmaktadır. Kadınlar genellikle daha heyecansal, estetik bakımdan daha duyarlı ve ahlaki normlar üzerinde daha ciddidirler. Kadınların saygınlık ve başarı konusundaki dürtüleri ise kültürel faktörlerden daha çok kişilik özellikleri ile ilgilidir. Kişilik özelliklerinden biri olan ikna edebilme yeteneğinin kadınlarda erkeklere oranla daha güçlü olduğu bilinmektedir (Ünal 1973: 39-40).

Örneğin kadınlar; arkadaş ve eşlerinin düşüncelerine, yüz yüze görüşülerek sağlanan kaynaklara, eğitime, gelişmeye ve aile desteğine erkeklerden daha çok önem verirler (Leck vd 2009: 226).

Kadınların hedefleri, arzuları, duyarlılıkları ve genel anlamda ruh dünyaları kendine özgü olduğu için toplum içerisinde farklı bir tutum ve tavır içerisindeyler. Bu durum cinsiyet sahiplerinin kişisel özellikleriyle yakından ilgilidir. Kadınlar, ilişkilerinde daha duygusal, destekleyici ve açık olma taraftarıdır. Erkekler ise dostluk ve topluluk ilişkilerine önem verirler. Kibarlık, acıma, sorumluluk ve kendini adama kadınlarda daha çok gelişmiştir. Yapılan araştırmalarda erkeklerin başarı, entelektüel uğraşı gibi değerlere, kadınların ise sevgi, samimi ilişkiler ve aileye daha fazla önem verdiğini belirtilmektedir. (Ersoy 2009: 212-213).

2.4. Toplumsal Yaşamda Kadın

Tüm toplumlarda kadın olmanın yarattığı bir farklılık söz konusudur. Türkiye’de de değişen sosyal, ekonomik ve kültürel etmenlere karşın değişmeyen “kadın olma gerçeği” kadının tüm toplumsal ilişkilerini belirlemektedir (Arat 1995: 212).

Cinsiyet rolleriyle paralellik gösteren, kadın ve erkek tarafından oynanan işgücü ve aile hayatı rollerindeki eğilim; bir toplumun her iki cinsiyetle ilişkilendirdiği tutumlar, davranışlar, doğrular ve sorumluluklar olarak tanımlanmaktadır (Watson ve Newby 2005: 131).

Günlük hayatta kadının ev ve özel yaşamla sınırlandığı, erkeğin ise toplumda evin ekmeğini kazanan, aile gelirini temin eden, kararlarda söz sahibi olan bir güç olarak etkin bir rol oynadığı görülmektedir. Kadının; eğitim, çalışma ve çalışmasının karşılığını alması, toplumsal etkinliklere katılmasının engellenme ve sınırlanma nedeni “kadın” olmasıdır (Bedük 2005: 114).

Toplumun kadına bakış açısı, toplumsal tabakaların genel özelliklerine, üretim ilişkilerine ve eğitim düzeyine göre değişmektedir. Kadın üretim ilişkilerine katıldıkça ve ekonomik anlamda değer üretebildikçe toplumsal yaşamda da statüsünü yükseltmektedir (esbd.atauni.edu.tr/index.php/esbd/article/view/23/27).

Kadına atfedilen rollerin en önemli karakteristiği, kadını; ev içi rolleriyle daha çok bir “anne” ve “eş” olarak tanımlaması olmuştur. Bu rollere paralel olarak kadının sosyalleşme süreci, erkek egemen toplumsal yaşamda kadın olmak ve buna uygun olan tutum ve davranışların öğretilmesi ya da benimsetilmesi şeklinde gelişmiştir (Akın, Aydemir 2007: 44).

2.5. İş Yaşamında Kadın ve Kadın Girişimciler

Toplum, kadın ve erkekten cinsiyetine bağlı birtakım davranış, tavır ve özellikleri içeren rolleri benimseyip sergilemesini beklemektedir. Aynı şekilde iş yaşamı da toplumun getirdiği cinsiyet rol modellerinden etkilenmektedir (Öğüt 2006: 58).

Bu başlık altında iş yaşamında kadınlar ele alınarak günümüzde iş yaşamında önemli bir yeri olan kadın girişimciler konusu üzerinde durulacaktır.

2.5.1. İş Yaşamında Kadın

Son yapılan araştırmalar göstermektedir ki, kadınlar ve erkekler toplamda karşılaştırılabilen özgüven seviyelerine sahiptir ve aralarında önemli cinsiyet farklılıkları bulunmaktadır. Bu cinsiyet farklılıkları, “erkeksi” yeteneklerle klişe olarak ilişkilendirilen, girişimcilik/işletme kariyerini içeren alanlarda temel olarak gözlenmektedir. (Wilson vd 2007: 388).

İş yaşamında işlerin, cinsiyet temeline göre belirlenmesi, kadının meslek seçiminden işe alınmasına hatta bütün çalışma yaşamına etki etmektedir. Meslekler cinsiyetlere göre yatay ve dikey olmak üzere ayrışmaktadır. Yatay meslek ayrışması, bazı mesleklerin kadın, bazılarının da erkek mesleği olarak belirlenmesi iken dikey meslek ayrışması ise aynı işyerinde çalışan, erkek meslektaşları ile benzer niteliklere sahip kadın çalışanların farklı tutum, davranış ve değerlendirmelerle karşı karşıya kalmalarını ifade etmektedir (KSSGM 2000: 13).

Cinsiyet faktörüne bağlı olarak kadınların iş yaşamında karşılaştıkları sorunları belli başlı dört grupta toplamak mümkündür. Bunlar sırasıyla (TİSK 2002: 25);

1. Eğitimde eşitsizlik,
2. İş bulma ve yükselmede eşitsizlik,
3. Ücretlendirmede eşitsizlik ve
4. Sosyal haklardan yararlanmada eşitsizliktir.

Kadının sırf cinsiyetinden dolayı yaşadığı duygusal tacizin yanında çok sayıda kadın cinsel tacizle karşı karşıya kalmakta, evinin geçimini sağlamak zorunluluğu ve işini kaybetme korkusu nedeniyle, çözümü bu duruma katlanmakta bulmaktadır. Çalışan kadına kendisi ile aynı meslek sahibi, aynı deneyim ve birikime sahip, aynı kıdemdeki karşı cinsine oranla daha az ücret ödenmekte, hiyerarşinin daha üst kademelerine yükselme söz konusu olduğunda, kadın sırf cinsiyetinden ötürü, karşılaştığı cam tavan (glass ceiling) engeli nedeniyle örgütte gelmesi gereken düzeye gelememektedir (Gürol 2007: 239-240).

Geleneksel örgütlerde, çalıştırılan kadınlar cinsiyete dayalı ayrımcılıktan dolayı bu eşitsizlikleri değiştiremedikleri gibi kendi cinsel kimliklerinden vazgeçerek, erkeklerinkine benzer sosyal ilişkiler geliştirmeye eğilim göstermektedirler (Klyver, Terjesen 2007: 683).

Bilginin önemli olduğu alanlarda kadın ile erkeğin eşitlendiği görülmektedir. Fiziksel gücün önemli olduğu yerde erkek, duyguların ön planda olduğu alanda ise kadın öne çıkmaktadır. Örneğin öğretmenlik, öğretim üyeliği, hemşirelik ve sanatçılık gibi mesleklerde kadınlar daha başarılı olmaktadır. Kadın, duygularını en iyi gerçekleştirebildiği yerde kendini güvende hissetmektedir. Fiziksel gücün gerektiği yerde fiziksel ve ruhsal gücü ciddi biçimde zayıflamaktadır. Bu durumlar, kadının erkeklere göre kendini daha güçsüz, yetersiz ve zayıf hissettiği alanlar ya da anlardır. Kadın böyle anlarda biyolojisi sebebiyle bir nevi eksi duruma düşmektedir (Tarhan 2006: 171-172).

Gelişmiş toplumlarda kadının çalışması temel bir hak olmakla birlikte; ABD, İngiltere ve diğer gelişmiş ülkelerde kadınlar iş gören, uzman ve girişimci olarak bilgi toplumunu egemenlikleri altına almaya başlamışlardır. Kadınların beşeri kaynaklara, yaşam kalitesine, yakın ilişkilere, aile ve çalışma yaşamı arasındaki uyuma ve kuşaklar arası dayanışmaya olumlu katkıda buldukları yadsınmaz bir olgudur (Bedük 2005: 109).

Ülkemizdeki duruma bakacak olursak, 2006 yılı verilerine göre kadınların sadece %14'ü kendi hesabına ve işveren konumunda çalışmaktadır. %47'si herhangi bir ücret ya da yevmiye karşılığında çalışırken, %39'u ücretsiz aile işçisi olarak çalışma yaşamında yer almaktadır (KSGM, 2008: 10). Bu durum kadınlarımızın %61'inin iş hayatında yer almakta olduğunu ve kendi hesabına çalışan kadın yüzdesinin oldukça düşük olduğunu göstermektedir. Aldıkları özel desteklerle toplumda sayıları hızla artmakta olan kadın girişimciler ekonomide ve iş yaşamında önemli bir yere sahip olmaktadır

2.5.2. Kadın Girişimci Kavramı

Türkiye'de "Kadın Girişimci 2007 Durum Raporu"na göre; "Kadın Girişimci" kavramı "İş Kadını" kategorisinin bir alt dalıdır. Ülkemizde; "Kadın Girişimci" çoğu zaman "İş Kadını" ile eş anlamda kullanılmasına rağmen aradaki anlam farkı göz ardı edilmemelidir. "Kadın Girişimci" kendi adına çalışan kadındır. Kendi adına çalışan

kadınlar; miras yoluyla işi devralarak, eşi ile ortak çalışarak veya kendi imkanları ile iş sahibi olmaktadırlar (www.kayserito.org.tr/media/kadingirisimci_tr.doc).

Bir tanıma göre kadın girişimci (Ecevit 1993: 20);

1. Ev dışı olan bir yerde, kendi adına kurduğu bir (veya birkaç) işyeri olan,
2. Bu işyerinde tek başına veya istihdam ettiği diğer kişilerle çalışan ve/veya işin sahibi olması sıfatıyla ortaklık kuran,
3. Herhangi bir malın üretilmesiyle veya servisin yapılmasıyla ilgili faaliyetleri yürüten, bu mal veya servisin dağıtım, pazarlama ve satışını yapan/yaptıran,
4. İş ile ilgili olarak ilişki kurması gereken kişi, örgüt, kurum ve kuruluşlarla kendi adına ilişki kuran,
5. İş sürecinin örgütlenmesi, mal ve hizmet üretiminin planlanması, işyerinin işletilmesi, kapatılması veya işin geliştirilmesi konusunda kendisi karar veren,
6. İşinden elde ettiği kazancın yatırım ve kullanım alanları üzerinde söz sahibi olan kadındır.

Her girişimci gibi, kadın girişimciler de ekonomiyi güçlendirerek rekabetin geliştirilmesine katkıda bulunmaktadır. Kadın girişimciler de devlete vergisini vermekte, iş edinmekte, iş edindirmekte ve yeni girişimciler yetiştirmektedir. Girişimcilik, kadınlar için istihdam tıkanıklıklarını giderecek bir seçenektir (Çakıcı 2006: 58).

2.5.3. Kadın Girişimcilerin Özellikleri

Son on yıldaki sosyal ve ekonomik gelişmeler, kadınların girişimsel ve kültürel anlamda önemli destekler aldığını ve aynı zamanda da kadın girişimcilerin sayısının hızla arttığını, işletmeye yaklaşımlarının erkeklerden daha farklı şekilde olduğunu ve yeni işler meydana çıkarmaları için fırsat verilmesine yönelik olarak gerçekleştiğini göstermektedir (Halkias 2007: 3).

Cinsiyet faktörleri esas alındığında, kadına özgü ve erkeğe özgü olarak tanımlanabilecek işler konusunda ayrışmalar bulunmaktadır. Girişimci kadınlar genellikle sektöre giriş kolaylığı, daha az sermaye ve donanım gerektirmesi gibi nedenlerle, hizmet ve ticaret sektöründe faaliyet göstermektedir. Bu sektörlerde yürütülen faaliyetler aynı

zamanda kadına iş ve aile yaşamını dengeleme olanağı da sunabilmektedir. Bu nedenle imalat sektöründe kadın girişimci oranı sınırlıdır (Yetim 2002: 81).

Kadınlar, yüksek derecede gelişmiş sorumluluk duygusuyla hareket etmektedirler. Kadın çalışanların, içinde buldukları grup için kurtarıcı ve/veya anne rolüyle hareket ederek daha fazla sorumluluk üstlenmeleri ve ayrıntılar ile çok uğraşmaları nedeniyle zaman ve enerjilerini önemli konulara odaklamak yerine, çok çalışıp boşuna yorulmalarına neden olmaktadır. Ayrıca kadınlar, iş arkadaşları tarafından çok daha daha, samimi, anlaşılır, genel olarak daha dürüst bulunmalarına rağmen; daha az objektif, daha az esnek ve duygusal kontrolü daha az bireyler olarak görülmektedir (Öğüt 2006: 65).

Bir kadının başarısı çoğu kez bağımsızlığı için sahip olduğu güçlü bir motivasyon, önceki girişim tecrübesi ve finansal destek sağlaması ile gerçekleşir (Moore vd 1997: 17).

Dhillon ve Malhotra tarafından yapılan çalışmaların sonuçlarına göre ortaya attıkları görüş, kadın girişimcilerin başarılı olmak için gerekli olan en önemli faktörün “çok çalışmak” olduğu yönündedir. Yine bu görüşe göre, kadın girişimciler yüksek düzeyde kişisel risk almaya isteklidirler. Ancak yetki ve sorumluluk verme konusunda orta düzeyde risk alma eğilimindedirler (Arıkan 2002: 222).

Girişimcilik özellikleri dikkate alındığında ortaya çıkan görüş, girişimci olan ve girişimci olmayan işletme sahiplerinin, erkeğe özgü bir bakış açısını yansıtan kişilikte yoğunlaştığı yönündedir (Watson ve Newby 2005: 131-132). Bu bağlamda girişimci kadınların daha çok erkeksi özellikler taşıdıkları görülmektedir.

Kadın girişimciler; kendi ilgi alanlarında deneyim ve uzmanlık sahibi, tutucu, dikkatli, mantıklı, risk alma konusunda ihtiyatlı, bireyci, yaratıcı, hevesli, sezgilerine güvenen, uyumlu olma gibi özellikler taşımaktadırlar. Aynı zamanda uygulamada, karşı karşıya kaldıkları belirsizlik koşullarında çoğu zaman ellerinde bulunan sınırlı nakit ve varlıklar ile ödemeleri gerçekleştirmek ve bu ödemeler nedeniyle ortaya çıkan sorunlarda alacaklıları sakinleştirmek, insanları işe almak ve işlerine son vermek gibi güç ve zaman kaybettirici problemlerle başa çıkabilecek özellikteki kişilerdir (Gürol 2000: 239).

2.5.4. Kadın Ve Erkek Girişimcilerin Karşılaştırılması

Kadın girişimciler üzerine yapılan çalışmalar, genellikle kadınların sosyo-demografik özelliklerinin belirlenmesi, iş kurma nedenleri, işi kurma ve sürdürmede karşılaştıkları sorunlar, örgütlenme eğilimleri üzerine odaklaşmaktadır. Aynı zamanda bu çalışmalarda, kadın girişimcileri erkek girişimcilerden ayıran özellikler de ele alınmıştır (Hisrich ve Peters, 1989). Kadın ve erkek girişimcilerin karşılaştırılması Tablo 1.1.'de görölmektedir.

Tablo.1.1. Hisrich'e göre Kadın ve Erkek Girişimcilerin Karşılaştırılması

Karakteristikler	Erkek Girişimciler	Kadın Girişimciler
Motivasyon	Başarmaya duyulan istek, Kişisel bağımsızlık, Kontrolü elinde tutma isteğinden kaynaklanan iş tatmini.	Başarmaya duyulan istek, Bağımsızlık- engellenme duygusu olmadan tek başına yapma
Hareket Noktası	Mevcut işten tatminsizlik. Üniversitede veya eski işte bu yeni işle az da olsa ilgilenmiş olma. İşten çıkarılma, iş bırakma. Kazanma fırsatı.	İşte engellenme duygusu. Alandaki fırsatı görme.
Fon Kaynakları	Kişisel birikimler. Banka-Yatırımcılar Arkadaş veya aileden borç alma	Kişisel birikimler. Kişisel borçlar
Mesleki Geçmiş	Ücretli iş deneyimi Uzmanlık veya üst düzey başarı kazanma Çeşitli iş alanlarında deneyim	İş alanında deneyim Alanda orta düzey yöneticilik Hizmet sektöründe çalışma
Kişisel Özellikleri	İkna edici Hedef donanımlı Yenilikçi ve idealist Üst düzey kendine güven Meraklı ve enerjik Kendi patronu olma isteği	Esnek ve hoşgörülü Hedef donanımlı Yaratıcı ve gerçekçi Orta düzey kendine güven Meraklı ve enerjik Mücadele etme yeteneği
Özgeçmiş	25-35 yaşları arası iş kurma. Babanın da kendi işini yapması. Üniversite eğitimi, Ailenin ilk çocuğu olmak	35-45 yaşları arasında iş kurma. Babanın da iş sahibi olması. Üniversite eğitimi Ailenin ilk çocuğu olmak
Destek Grupları	Arkadaşlar, Profesyonel yakınlar (avukat, muhasebeci). İş dünyasından arkadaşlar. Eş	Yakın arkadaşlar. Aile, Profesyonel mesleklerdeki kadın grupları, ticaret kuruluşları.
İlk İş Tipi	İmalat veya inşaat	Hizmet sektörü; eğitim, danışmanlık, halkla ilişkiler

Kaynak: Çelebi, Nilgün. Turizm Sektöründeki Küçük İş Yeri Örgütlerinde Kadın Girişimciler, Başbakanlık Kadın Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü, Ankara, 1997: 20-21.

Dünyada ve Türkiye’de kadın ve erkek girişimciler üzerine yapılan araştırmalar; kadın ve erkek girişimcilerin kişisel özelliklerinde benzerlik göstermesine rağmen işletme ve sektör seçimlerinde, finansal stratejilerde, büyüme modellerinde ve kadınsal girişimlerin yönetim yapısında farklılıklar bulunduğunu göstermektedir (Greene vd. 2003: 1).

Kadınların işe başlarken fon bulmada güçlüklerle karşılaştıkları ve deneyimsizlikleri nedeni ile güvensizlik duydukları için “iteklenmeye” ihtiyaç duydukları saptanmasına rağmen kadınların istedikleri şey konusunda erkeklerden daha net fikirlere sahip oldukları belirlenmiştir. Erkekler daha hızlı başlamakta ama kadınlar daha başarılı olmaktadır. Ayrıca farklı fikirlere kadınlar daha sıkı bağlı kalmaktadırlar (Çelebi 1997: 23).

Kadın girişimcilerin firmaların kuruluş aşamalarında veya işe başladıkları dönemlerde iş ile ilgili beklentilerini düşük seviyede tuttıkları için hayal kırıklığına uğramadıkları hatta tatmin hissine bile ulaştıkları belirlenmiştir (Kutaniş, 2005: 677).

Girişimciliğe başlarken, erkeklerde ekonomik sebepler daha ağırlıklı olurken kadınlar, kendileriyle aynı vasıflardaki erkeklere göre, aile bağlantılı yaşam tarzını sağlamak için girişimciliğe başlamaktadır (Kayalar, Ömürbek 2007: 188).

Her bir toplumda kadın ve erkeklerin farklı roller üstlenmeleri sağlanarak, bu rol paylaşımı toplum kurallarına entegre edilmiştir. Modern toplumlarda bile kadınlar toplu olarak hareket ederken erkekler daha bireysel ve rekabetçi cinsiyet rolü yönelimine sahip olmaktadır (Olivas-Luján vd 2008: 228).

Ronstandt’ın kadın ve erkek girişimcileri karşılaştırarak ortaya koyduğu farklar Tablo 1.2.’de gösterilmektedir.

Tablo 1.2. Ronstandt'a Göre Kadın ve Erkek Girişimcilerin Karşılaştırılması

Kategoriler	Açıklamalar
Kişisel Kategoriler	Arada farklar olmakla birlikte bunlar girişimci olmayanlarla karşılaştırıldığında oldukça küçüktür.
Deneyim	Pek çok araştırmada kadınların işlerini kurmadan önce erkeklere göre daha çok deneyim edinmiş oldukları gösterilmiştir. Aynı zamanda kadınların işlerini kurduktan sonra erkeklere göre daha az zaman ayırdıkları tespit edilmiştir.
Hedefler	Kadınlar erkeklere göre işin yaşam tarzına karlılığından daha fazla önem vermektedir.
İş Faktörleri	Araştırmalara göre kadınlar genellikle çevresel engellerden dolayı daha küçük ve daha rutin iş alanlarında iş kurmaktadır.
Çevresel Faktörler	Kadın ve erkekler arası kesin bir farklılık söz konusudur. Hemen hemen tüm araştırmalar mali kaynak konusunda, banker ve diğer mali araçlarla etkileşim konusunda kadınların özel sorunları olduğunu göstermektedir. Aynı zamanda kadın girişimciler erkeklerden çok daha fazla, perakende ticaret ve hizmet sektöründe yoğunlaşmaktadırlar.

Kaynak: Çelebi, Nilgün. Turizm Sektöründeki Küçük İş Yeri Örgütlerinde Kadın Girişimciler, Başbakanlık Kadın Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü, Ankara, 1997: 21.

Kadın girişimciler, girişimlerinde kişisel beklentileri ön planda tuttıkları için işlerini yürütürken daha fazla sosyal destek arayışı içine girmektedir. Kadın girişimciler erkek girişimcilere göre daha yüksek girişimci özelliklere sahip olduklarını düşünmektedirler (Özen Kutaniş, 2005: 677).

Yapılan bir araştırmada kadın girişimcilerin daha çevik ve daha sabırsız oldukları saptanmıştır. Kadın girişimcilerin kendilerini daha çok stres altında hissettikleri ve daha çok endişe duydukları için daha çok yoruldukları ve gergin oldukları ortaya çıkmıştır. Kadın girişimcilerin bu şekilde hissetmelerinin nedeni erkek egemenliğindeki bir alanda kendilerini kabul ettirmeye çalışmaları, ancak bu şekilde ayakta kalacaklarını düşünmeleri, daha çok çalışmaları ve daha çok rekabetçi olmaları, problemlerle başa çıkmak için daha pratik yöntemler kullanmaları gerektiğine inanmalarındır (Arıkan 2002: 226).

İKİNCİ BÖLÜM

ÜNİVERSİTELERDE ÖĞRENİM GÖREN KIZ ÖĞRENCİLERİN GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMLERİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Her birey sahip olduğu kişilik özellikleri, yetiştiği aile, yaşadığı toplumun kültürü ve aldığı eğitim sonucu farklı mesleklere eğilim göstermektedir. Ayrıca tüm bu faktörler cinsiyete göre farklılık oluşturmaktadır. Bu bağlamda mesleki ve akademik eğitimin verildiği üniversitelerde öğrenim gören kız öğrenciler aldıkları girişimcilik eğitimi ile girişimciliğe eğilim gösterebilmektedirler.

1. Girişimcilik Eğiliminin Genel Olarak İncelenmesi

Bireyin bir davranışa yönelik ne kadar istekli olduğunu ve ne kadar çaba sarf edeceğini belirleyen niyetler yeni bir iş kurma kararında ilk önce oluşması beklenendir. Tehditlere karşın fırsatların görülmesiyle ilgili bir süreç olan girişimcilik, tesadüflerden çok bilinçli birtakım davranışların sonucu olmaktadır (Özdemir 2010: 120).

Bu bölümde girişimcilik eğilimi kavramı, girişimcilik eğiliminin oluşumunu açıklayan modeller, girişimcilik eğiliminin unsurları ve girişimcilik eğilimine etki eden faktörler açıklanacaktır.

1.1. Girişimcilik Eğilimi

Kelime olarak eğilim, bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmektir (<http://tdkterim.gov.tr/bts/?kategori=verilst&kelime=e%F0ilim&ayn=tam>). Bu bağlamda girişimcilik eğilimi; bireyin ilgisini ve hareketini organizasyonel istihdama karşı olarak kendi kendini istihdam etmeye doğru yönlendirme durumu olarak tanımlanmaktadır (Souitaris vd 2007: 570).

Krueger ve Carsrud; girişimcilik eğiliminin, girişimcilik süreçlerini anlamaya yönelik olduğunu belirtmişlerdir. Çünkü girişimcilik eğilimi yeni organizasyonlara temel atmaktadır. Gartner'a göre, girişimciliğin uzun zamanda oluşması nedeniyle, girişimci olma eğilimi, uzun dönemli süreçte ve gelişimde ilk adım olarak görülmektedir (Bhandari

2006: 169).

Çocukluktan başlayarak, yetişkinlik döneminin sonuna kadar kişinin gelişimi üzerinde etkisi olan faktörlerin her biri girişimcilikte etkilidir. Girişimciliği etkileyen faktörlerin başında aile, çevre ve eğitim gelmektedir. Ayrıca kişilik ve eğitim de girişimcilik üzerinde belirleyici bir etkiye sahiptir. Doğru bir girişimci ruhunun nasıl ortaya çıktığını araştıran çalışmalar; iş, dini geçmiş, olgunlaşma ile ırk, eğitim ve cinsiyet gibi sosyo-biyolojik etkenlerin girişimciliğin ortaya çıkmasında etkin olduğunu ortaya koymaktadır (Börü 2006: 13).

1.2. Girişimcilik Eğiliminin Oluşumu

Girişimcilik eğiliminin oluşumuna yönelik seksen ve doksanlarda geliştirilen altı ana model bulunmaktadır. Bunlar Shapero'nun (1982) Girişimcilik Faaliyeti Modeli-Entrepreneurial Event Model, Ajzen'in (1991) Planlanmış Davranış Teorisi-The Theory of Planned Behavior, Robinson'un (1991) Girişimsel Tutum Oryantasyonu-Entrepreneurial Attitude Orientation, Krueger ve Carsrud'un (1993) Temel Eğilim Modeli-Intentional Basic Model, Krueger ve Brazeal'in (1994) Girişimci Potansiyeli modeli ve Davidsson Modelidir (Guerrero vd 2008: 36). Girişimcilik eğilimleri konusunda yapılan diğer araştırmalar aşağıdaki Tablo 2.1.'de gösterilmiştir.

Tablo 2.1. Girişimcilik Eğilimi Konusunda Yapılan Araştırmalar

Araştırmacılar	Konu	Araştırma Yılı
Kim ve Hunter	Girişimcilik Eğilimleri	1993
Summers	Girişimcilik Eğilimleri	1998
Cromie ve Donaghue	Girişimcilik Eğilimleri	1992
De Noble, Erlich	Girişimcilik Eğilimleri	1999
Davidsson	Girişimcilik Eğilimleri	2000
Tandi ve Sharma	Girişimcilik Eğilimleri	2004
Sexton ve Bowman	Risk Alma Eğilimi	1990
Mueller ve Thomas	İçsel Kontrol ve Yenilikçilik	2001
Erdem	Girişimcilik Eğilimleri	2002
Shapero	Girişimcilik Eğilimleri	1982
Brice	Girişimcilik Eğilimleri	2002
Miner	Girişimcilik Eğilimleri	2000
Body ve Vozikis	Girişimcilik Eğilimleri	1994
Sexton ve Bowman	Girişimcilik Eğilimleri	1986

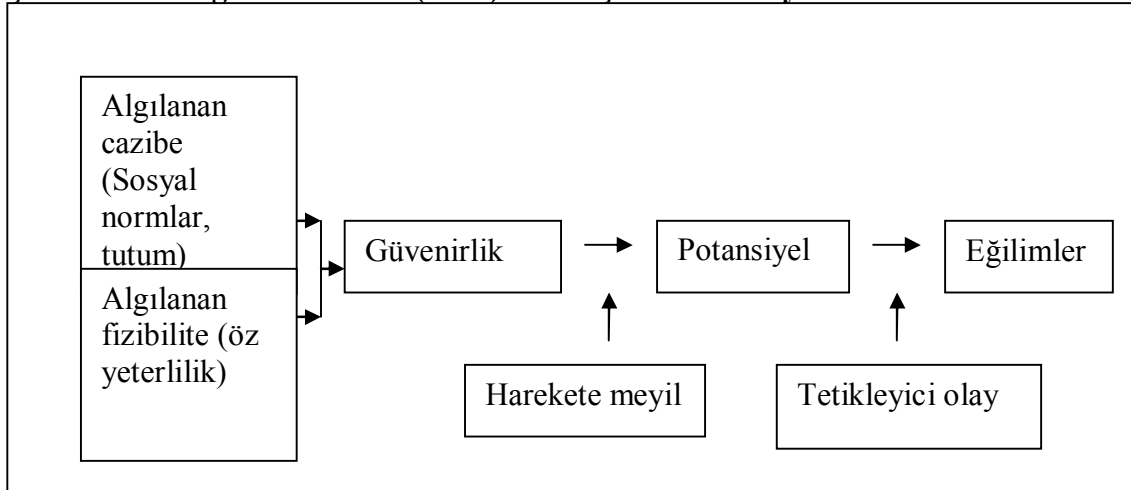
Kaynak: Avşar, Mustafa. “Yükseköğretimde Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimlerinin Araştırılması, Çukurova Üniversitesinde Bir Uygulama”, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana, 2007: 37.

Girişimcilik eğilimine yönelik çalışmalardan Shapero'nun Girişimcilik Faaliyeti Modeli (Entrepreneurial Event Model-EEM), iş oluşturma yetenekler, yönetim, otonomi ve riske sebep olan faktörler arasındaki etkileşim ile açıklanabileceğini ortaya koymaktadır. Walstad ve Kourilsky (1998) bu modeli tanımlayıcı ve çok değişkenli istatistikler ile beraber kullanmışlardır. Ayrıca bu model Afrikalı ve Amerikan gençliğinin, okulda daha fazla girişimcilik eğitimi için güçlü bir isteğe sahip olduğunu gösteren anket sonuçları ile ABD’de etnik girişimcilik tutumları ve girişimcilik bilgisi analizinde kullanılmıştır (Guerrero vd 2008: 37-38).

Shapero'nun Girişimcilik Faaliyeti Modeli, girişimcilik tercihinin kültürel ve sosyal ortamlardan nasıl etkilendiğine odaklanmaktadır. Buna göre, bir işe başlama niyetinin

istenirlik ve fizibilite algılamalarından etkilendiği ortaya konmaktadır. Aşağıdaki şekilde ise Krueger ve Brazeal'in (Şekil 2.1.) Girişimci Potansiyeli Modeli'nde algılanan girişim cazibesi ve algılanan girişim riskinin fizibilitesi kavramları bütünleştirilerek belirtilmektedir (Coduras vd 2008: 399).

Şekil 2.1. Krueger ve Brazeal (1994)'in Girişimci Potansiyel Modeli

Kaynak: Veciana, Josè M; Marinès Aponte, David Urbono. "University Students' Attitudes Towards Entrepreneurship: A Two Countries Comparison", International Entrepreneurship and Management Journal 1, 2005: 167.

Davidsson'un Modeli (1995) ise; işe gitmek için bireylerin niyetlerinin etkisini ekonomik-psikolojik ve çekici faktörlerle test etmektedir. Bu modele göre, niyet iki öge etkisinde olabilmektedir. Bunlardan birincisi genel tutum tarafından tanımlanan kanaat bir başka deyişle değişim için istek, rekabet, parayı yönlendirme, başarı ve özerklik ile alan tutumları (ödemeler, sosyal katkılar ve know-how) iken ikincisi ise mevcut durumdur (Guerrero vd 2008: 38).

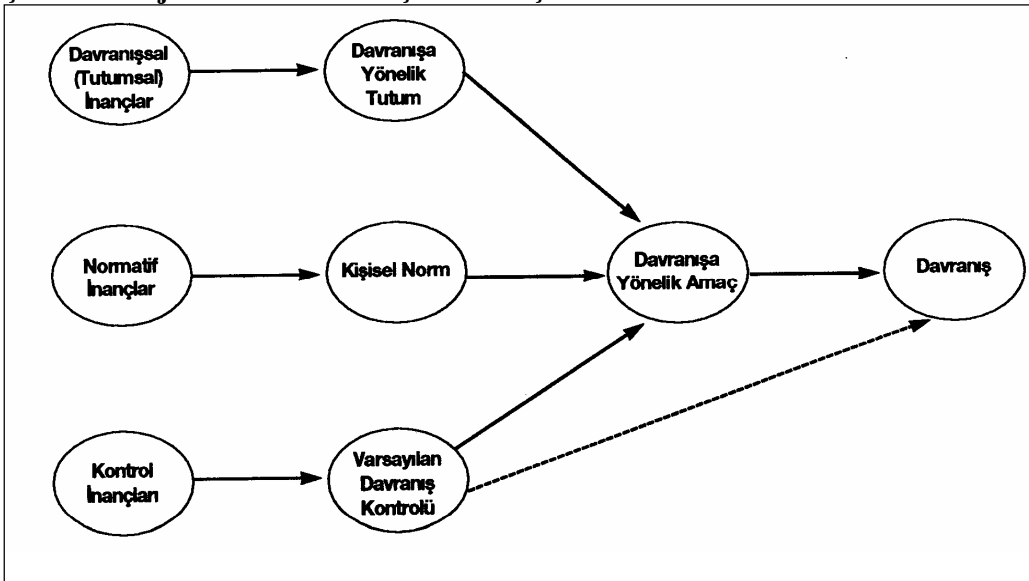
Girişimcinin kişilik özelliklerine yönelik yaklaşımlar kesin ve sürekli sonuçlar verdiğinden bilim dünyası niyetsel karar alma ve faaliyet gösterme, durumu rasyonel değerlendirme gibi faktörler ile ilgilenmeye başlamıştır. Girişimcilik faaliyeti genellikle bireyin arzu ve isteğine bağlı olarak ortaya çıkmaktadır. Bu yüzden girişimcilik faaliyeti, niyet edilerek yapılan planlanmış bir davranıştır (Naktiyok, Timuroğlu 2009: 85).

Ajzen'in Planlanmış Davranış Teorisi (PDT) ise insan davranışlarını açıklamak ve tahmin etmek ve belli bir davranışı gerçekleştirmek amacıyla bireysel niyet üzerine odaklanmak için tasarlanmıştır (Coduras vd 2008: 399).

Girişimcilik eğiliminin temelini oluşturan ve girişimciliğe geniş olarak bakmayı gerektiren teori; Planlanmış Davranış Teorisi'dir (Krueger 2009: 57). Planlanmış Davranış Modeli, karar verme modelinin yaygın olan pratiğidir. Yönetim literatüründe, karar verme modelleri niyet bağlamında ampirik çalışmalarla değerlendirilmektedir. Ayrıca bu model bireylerde hileli mali raporlama, işten ayrılma, işe başlama ve iş büyütme gibi durumların analizinde de kullanılmaktadır (Leck vd 2009: 213).

PDT'ne göre, insanların toplumsal davranışları belirli faktörlerin kontrolü altında, belirli sebeplerden kaynaklanmakta ve planlanmış bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Şekil 2.2.'de gösterildiği üzere bir insanda bir davranışın ortaya çıkabilmesi için öncelikle "Davranışa Yönelik Amacın" oluşması gerekmektedir. "Davranışa Yönelik Amacı" etkileyen faktörler; "Davranışa Yönelik Tutum", "Kişisel Norm"lar ve "Varsayılan Davranış Kontrolü"dür. Bu faktörler de "Tutumusal İnançlar", "Normatif İnançlar" ve "Kontrol İnançları"nın etkisi altındadır. Bu inançlar, ortaya çıkacak davranışın aynı zamanda sonuçlarını oluşturmaktadır (Erten 2002: 68).

Şekil 2.2. Ajzen'in Planlanmış Davranış Modeli

Kaynak: Erten, Sinan. "Kız ve Erkek Öğrencilerin Evde Enerji Tasarrufu Yapma Davranış Amaçlarının Planlanmış Davranış Teorisi Yardımıyla Araştırılması", Hacettepe Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Dergisi 22:67-73, 2002:68.

1.3. Girişimcilik Eğiliminin Unsurları

Ajzen ve Fishbein 1977'de ortaya koymuş oldukları "Planlanmış Davranış Teorisi" ile tutum ve davranış arasındaki ilişkiyi güçlendirmişlerdir. Buna göre, tutum ve davranış

ne kadar birbirini tamamlıyorsa, ikisi arasındaki ilişki de o kadar güçlü olmaktadır (Erten 2002: 218).

Planlanmış Davranış Teorisine göre, tutumsal inançların oluşturduğu davranışa yönelik tutum, normatif inançların oluşturduğu kişisel norm ve kontrol inançlarının oluşturduğu varsayılan davranış kontrolü unsurları girişimcilik eğilimini oluşturmaktadır (Leroy vd. 2009: 3). Her üçü de bir niyetin açıklanmasında kesişmektedir. Niyet olumlu veya olumsuz olarak ifade edilmektedir. Girişimcilik niyeti mesleki birikim, deneyim, eğitim, girişimcilik imajı, kariyer tercihleri, kişisel değerler ve bunlar gibi birçok değişken tarafından etkilenmekte ve güdülenmektedir (Top 2006: 234).

İnsan davranışı üç konu tarafından yönlendirilmektedir. Bunlar; davranışın olası sonuçları ya da diğer özellikleri hakkındaki inançları (davranışsal inançlar), diğer insanların normatif beklentileri hakkındaki inançları (normatif beklentiler) ve davranış performansını engelleyen veya diğer faktörlerin varlığı ile ilgili inançlar (kontrol inançları)'dır (Díaz-García, Jiménez-Moreno 2009: 2).

Inançlar (bilişsel bileşeni) değerlendirmelerle birlikte (duygusal bileşeni) tutumlara liderlik etmektedir. Tutumlar; duygusal, bilişsel ve davranışsal bilgiyi geliştirmektedir. Bu bilgiler birbirleri ile ilişki içindedirler. Tutumlar, inanç ve değerlendirmelerden tahmin edilebilmektedir (Kundu, Rani 2010: 232).

Bu başlıkta olumlu girişimci davranışları geliştirmek için yararlanılan bir eğitim modeli (Top 2006: 233) olan "Planlanmış Davranış Teorisi"ndeki girişimcilik eğilimini oluşturan davranışa yönelik tutum, kişisel norm ve varsayılan davranış kontrolü unsurları ele alınacaktır.

1.3.1. Davranışa Yönelik Tutum

Davranışa yönelik tutum; davranışı gösterecek olan kişinin, gerçekleştirilecek davranışı pozitif veya negatif olarak değerlendirmesi olarak açıklanmaktadır. Tutum araçları davranışların değişiminin büyük bir kısmına sebep olmaktadır. İşletme kurma eğilimi, girişimcilik hakkındaki tutumla oluşmaktadır (Erten 2002: 68).

Davranış inancı, davranışların olası çıktılarını içine alan ve bunların değerlendirilmeleri ile ilgili davranışsal inançlardır. Davranışa yönelik tutum ve kişisel

tutumlar bu bağlamda sosyal çevrenin baskı ve desteklerini de içine alarak algılanan davranışları kontrollü hale getirmektedir (Top 2006: 233-234).

Davranışa yönelik tutumlar; zengin olma, meydan okuma, kendini ispatlama ve kendine güvene yöneliktir. Birey ilerideki iş yaşamında yüksek gelir elde etmek için girişimci olmak isteyebilmektedir. Örneğin kadınlar iş ve özel yaşamlarını dengelemeye, erkekler ise daha çok servet kazanmaya yönelik tutum sergilemektedirler.

1.3.2. Kişisel Norm

Kişisel norm; davranışı yapacak olan kişi için önemli olan referans kişilerin, kurum veya kuruluşların belirli bir davranışın gerçekleşmesinin ya da terk edilmesinin beklentisi içinde olduklarını ifade etmektedir (Erten 2002: 68). Kişisel norm girişimciliğin toplumda kabul görmesi ile ilgili bir unsurdur (Leroy vd. 2009: 3).

Kişisel normlar, potansiyel girişimcilerin ve insanların kendilerine ait özel değer, inanç, yargı, düşünce gibi özgür iradeyi belirleyen seçim haklarından oluşmaktadır. Ayrıca içinde yaşanılan toplumun, sosyal adetleri, gelenek, baskı ve kuralları yönünde geliştirilen değerlerdir. Kişilerin kendi yönü ve yollarını seçmede kişisel normlar onlara rehberlik etmektedir. Hem olumlu tutumdan etkilenmekte hem de diğer kişilerdeki olumlu tutumu etkilemektedir (Top 2006: 233-234).

Kişisel norm, beklentilere uyan motivasyonlar ve diğer normatif beklentiler hakkındaki inançlar olan normatif inançlardan etkilenmektedir (Top 2006: 233-234).

Sosyal baskılar, başkalarının görüşleri ve rol-model etkisi bir başka deyişle başkalarının ne düşündüğüne önem verilmesini kapsayan kişisel normlar girişimcilik eğilimine etki etmektedir.

1.3.3. Varsayılan (Algılanan) Davranış Kontrolü

Varsayılan (Algılanan) Davranış Kontrolü, fiilen girişimci olmada varsayılan yapılabilirlik ve kontrol ile ilgili bir unsurdur (Leroy vd. 2009: 3). Kontrol inancı davranış performansını sekteye uğratan ve kolaylaştıran mevcut faktörler ile bu faktörlerin algılanan güçleri hakkındaki inançlardır (Top 2006: 233-234). Varsayılan davranış kontrolü, davranışı gösterecek kişinin söz konusu davranışı gösterebilmesinin ne kadar kolay veya

ne kadar zor olacağını inancıdır (Erten 2002: 69).

Varsayılan (algılanan) davranışsal kontrol, fırsatın nasıl algılandığı ve algılanan fırsatın nasıl kontrol edildiği şeklinde iki yönden etkilenmektedir. Algılanan öz çıkar bir fayda içeriyorsa ve kişisel normlar ile de örtüşüyorsa kişiler ya da girişimciler niyetlerini belli eden davranışları sergileyeceklerdir. Algılanan fırsatın kontrol edilebilirliği de dolaylı olarak girişimci davranışlarını etkilemektedir (Top 2006: 233).

Problem çözme, karar verme, yaratıcılık, liderlik ve know-how gibi kişisel yetenekleri etkileyen içsel kontrol öğeleri ile girişim ortamı, devlet desteği ve finansal kaynak gibi duruma bağlı olarak değişen dışsal kontrol öğeleri varsayılan davranış kontrolünü oluşturmaktadır. İç ve dış inançlar, davranışlara etki etmektedir. Örneğin kişinin bir işe başlamada finansal kaynak bulmayı önemli bir gereklilik olarak düşünmesi varsayılan davranış kontrolü unsuruna girmektedir.

1.4. Girişimcilik Eğilimine Etki Eden Faktörler

Bu başlıkta girişimcilik eğilimine etki eden temel faktörler ele alınmaktadır. Kişiler ile özellikleri, aile, toplumsal kültür, cinsiyet ve eğitim girişimcilik eğilimine etki eden temel faktörlerdir. Araştırmanın temelini oluşturan ve daha sonraki başlıklarda detaylı olarak ele alınacak olan cinsiyet ve eğitim faktörü bu başlıkta kısaca yer almaktadır.

1.4.1. Kişilik Özellikleri

Girişimcilik potansiyeli girişimcinin başarılı olabilme ihtimalidir. Burada başarı beklentisi girişimcinin azmi, enerjisi, mali gücü, bilgi ve tecrübe birikimi gibi özellikleri ile bağlantılıdır. Başarı belki de büyük ölçüde genel ve yakın çevresel faktörlerin etkisi altında olsa bile, girişimcinin başarı beklentisi bir başka deyişle girişimcilik potansiyeli büyük ölçüde sahip olunan kişisel özelliklere dayanmaktadır (Alpkan vd 2002: 4).

MacMullan ve Long' girişimciyi, kişisel özellikleri itibariyle ayırıcı bir karakter olarak görmekte ve kendine güvenen, kararlı, birikimli, donanımlı, algılama gücü yüksek, esnek, bağımsız, inisiyatif alabilen, deneyime önem veren ve iyimser bir kişiliğe sahip olarak ifade etmektedir (Aytaç 2005: 80-81).

Girişimci bireyler, başkasının otoritesini kabul etmede ve bir örgüte bağlanmada

başarısızdırlar. Gergin, güvensiz ve tatminsiz oldukları için yeni arayışlara, maceracı tavırlara ve kaderlerini kontrol etmeye yönelirler. Bu bağlamda, girişimci birey, kişisel karakteristikleri itibarıyla, ortalama insandan farklı bir kişiliği temsil etmektedir (Aytaç 2006: 142-143).

Kişiliğin insan ve insanın iş yaşamı üzerindeki etkisi düşünüldüğünde kişilik özelliklerinin girişimcilik üzerinde önemli etkilerinin olduğu anlaşılabilmektedir (Demirel ve Tikici 2004: 52). Kişisel özelliklerin girişimciler için önemi ile ilgili birçok araştırma bulunmaktadır. Bu bağlamda, girişimcilerin kendine özgü kişilik özelliklerinin olduğu görülmektedir. Girişimcilerin bazı kişisel özellikleri doğuştan bazı özellikleri de sonradan kazanılmaktadır. Çoğu yönetsel olan karar verme, liderlik, strateji belirleme, ustalık, problem çözme, vizyon, fırsatları görme, sorumluluk gibi yetenekler ise sonradan çeşitli şekilde edinilmektedir (Top 2006: 87).

Başarılı girişimciler kendilerine ve kendi girişimlerdeki başarı veya başarısızlığın kader, şans veya benzer güçlerce etkilenmediğine, başarılarının ve başarısızlıklarının kendi kontrollerinde olduğuna, eylemlerinin sonuçlarını etkileyebileceklerine inanmaktadırlar (Bozkurt 2006: 100). Çalışmak sadece para kazanmak için değildir. İnsanların meslek ve iş seçimlerinde güvenlik, bağımsızlık, yapılan işlerin çeşitliliği ve işe ilgi gibi başka kriterler de rol oynamaktadır. Daha yüksek gelir düzeyleri, insanların girişimcilik yoluyla, kendilerini gerçekleştirme ve bağımsızlık gibi daha yüksek kişilik ihtiyaçlarının tatmin edilmesini sağlayabilmektedir. Diledikleri gibi düzenli bir iş bulamayan kişiler için, girişimci olma tercihi, kısmen ya da tamamen ekonomik zorunluluklardan kaynaklanabilmektedir. Girişimci olmak bu kişilere kendilerine daha iyi bir konum yaratma olanağını verebilmektedir (Girginer, Uçkun 2004 :785).

1.4.2. Aile

Aile; bireyin kişiliğinin oluşumunda ve toplumsallaşmasında, toplumun sosyo-kültürel özelliklerini etkin bir faktör olarak, bireye aktarmaktadır. Bu nedenle aile, birey davranışlarını düzenleyici bir sosyal ortam olma özelliği kazanmaktadır. Bireysel yaşamda insanlar, kişisel sorunlarıyla ilgili kararlarını bile kendileri kolayca verememekte, güvendikleri ve inandıkları kişilerin görüşlerini alma gereği duymaktadırlar. Bu bağlamda, bireyin kararlarını etkileyen kişiler olarak, aile bireyleri önce gelmektedir (Çerik 2002: 3).

Aile; girişimciliğe yönelmenin kaynağıdır (Kirkwood 2007: 39). Bu kaynağın diğer bir etkisi de bireyin yakın çevresi yani ailesindeki rol modellerinden etkilenmesidir (Orhan, Scott 2001: 233). Rol modelleri; girişimsel niyetleri, tutumların ve inançların değişmesi yoluyla etkilemektedir (Auken vd 2006: 327).

Ailenin tutumu ve olaylara bakış açısı kişilerin “girişimci” nitelikleriyle yakından ilgilidir. Aşırı korumacı aileler, birey üzerinde girişimcilik açısından olumsuz etki yapmaktadır. Girişimcilik, ailenin eğitim ve sosyo-ekonomik düzeyi ile de yakından ilgili olmaktadır. Yapılan araştırmalarda kendi işini yapan birçok kişinin, babalarının da aynı işi yapmış olduğu belirtilmektedir (Çerik 2002: 4). Bu bağlamda rol modelleri, izleyerek deneyim kazanma yoluyla bireye doğrudan etki etmektedir. Modeller, öneri veya paylaşılan deneyime birlikte katılımı da içerebilmektedir. Rol modelleri davranışa doğru, birey için rolün algılanan istenebilirlik ve yapılabilirliğini etkilemektedir (Auken vd 2006: 326).

Yetiştirme tarzı dikkate alındığında ise otoriter tutumdaki anne-babaların çocukları genellikle çekingen, başkalarının etkisinde kolayca kalabilen, aşırı hassas bir kişilik yapısına ve isyankar davranışlar gösteren aşağılık duygusuna sahip olmaktadır. Buna karşılık, demokratik tutumlar sergileyen ebeveynlerin çocukları, girişim yeteneğine sahip, özgüveni olan, kendi kendine kararlar alıp bunların sorumluluğunu taşıyabilen ve bağımsız davranabilen kişiler olmaktadır. Anne-babanın tutum ve davranışları çocuğun kişilik gelişimini, bu tutum ve davranışları algılamasına bağlı olarak etkilemektedir (Çerik 2002: 4).

Anneleri eğitilmiş olan çocukların okula gitme olasılıkları olmayanlara göre iki kattan daha fazladır. Bazı ülkelerde bu farklılık beş kata kadar çıkmaktadır. Gelişmekte olan ülkelerde temel eğitimi almayan çocukların %75’inin annelerinin de hiçbir öğrenimi olmadığı tespit edilmiştir (KSGM 2008). Ebeveynlerin verdiği aile eğitiminin bireyin yaşamı üzerinde önemli bir etkisi olmaktadır (Lee vd 2006: 356).

Son zamanlarda yapılan çalışmalar, aile geçmişi ve girişimcilik arasındaki nedenselliği göstermek ve girişimcilerin ailelerinin demografik özelliklerinin araştırılması üzerinedir. Bu araştırmaların yapılması doğum sırası ya da ailenin sosyal statüsü gibi demografik özelliklerin girişimcilik eğiliminde etkili olmasından kaynaklanmaktadır

(Kirkwood 2007: 40).

1.4.3. Toplumsal Kültür

Kültür; tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünüdür (<http://tdkterim.gov.tr/bts/?kategori=verilst&kelime=k%FClt%FCr&ayn=tam>).

Bazı yazarlar, girişimcilik kariyerine başlama kararını etkileyen çevresel faktörleri analiz etmişlerdir (Guerrero vd 2008: 36). Bu faktörlerden dışsal faktörler ve kaynakların kullanılabilirliği bir işe başlama eğilimini etkilemektedir. Eğilim, bazı girişimcilerin fırsatları araştırmadan önce bir işe başlamaya karar vermelerini açıklamaktadır (Auken vd 2006: 327). Potansiyel girişimciler, dışsal kaynak ve bilgi erişimi açısından özellikle sosyal çevrelerinden yararlanmaktadır (Bönte vd 2009: 270).

Özellikle genç nesil, önemli ekonomik ve siyasal değişimlere maruz bırakılmaktadır ve güçlü popüler kültür eğilimleri tarafından etkilenmektedir. (Pruett 2009: 572). Kültür girişimciliğe etki etmede önemli bir rol oynamaktadır (Devonish vd. 2010: 155).

İnsanlar içinde yetiştikleri kültürlerin birer yansıması olduğu için insanın kültürden soyutlanması düşünülemez. İnsanlar kültürlerini oluşturdukları sistemlere de taşımaktadırlar. Bu bağlamda girişimcilik de kültürel değerlerden etkilenmektedir. Bir işletme kurma düşüncesi kişinin içinde bulunduğu kültürü, etkilendiği alt kültürler, ailesi, arkadaşları ve öğretmenlerinden gelen ilhama bağlıdır. Bireylerin girişimci olmasına değer veren bir kültür önem vermeyen kültürlerle göre girişimcilik için daha fazla ortam hazırlayacaktır. Bir toplum, kişinin kendi patronu olması, bireycilik, başarılı olmak ve para kazanmak gibi değerleri önemsiyorsa bu toplumda girişimcilik fazlasıyla desteklenmektedir. Bir toplumda güven seviyesinin yüksek olması o toplumdaki girişimcilik çabalarını arttırmaktadır. Toplumdaki güvenin yüksek olması girişimcilerin rahatlıkla diğer bireylerle iş birliği yapmalarını kolaylaştırmaktadır. (Demirel ve Tikici 2004: 53-55).

Kültürün ilk çocukluk ve çocukluk yıllarından itibaren insan kişiliği üzerinde yaptığı etki ile kültürel kalıpların kişiliği biçimlendirdiği söylenmektedir. Bu bağlamda her

kültürün diğerlerinden farklı olduğu noktasından hareketle, cinsiyetle ilgili rollerin kültürlerarası bir genel özelliği olmadığı söylenmektedir (Günindi 1999: 28). Girişimcilik, genelde, toplumsal koşullarla ilişkili, bu koşulların biçim verdiği bir faaliyet olarak görülmektedir. Sosyologlar, bireylerin ciddi bir şekilde kariyer tercihi yapmak için belli bir iş ve mesleğe zorlandıklarına inanmaktadırlar. Onlara göre, tercihler sosyal dünyadaki beklenti ve ön kabullerden hareketle oluşmaktadır. Toplum kişileri, belli bir role karşı yönlendirmekte veya hazırlamaktadır. Toplumun sunduğu fırsatların farklılığı, insanları farklı iş ve uğraş edinmeye yöneltir. Bireyler, mevcut koşullar dahilinde tutum ve davranış edinerek toplumun onay görmüş rol setlerine göre sosyalleşmektedirler. Toplumun değer ve rol setleri, kişiler için bağlayıcı sonuçlar doğurmaktadır (Aytaç 2006: 145).

50'den fazla sayıda genç kadınla yapılan bir araştırmada, evde durmaları ya da yarı zamanlı işe girmeleri için ev işleri, çocuk bakımı, çocuk eğitime gibi geleneksel kadına yönelik işleri yapmaları için sert kültürel baskılarla karşı karşıya kaldıkları ve bunun toplumsal kültür özellikleri ile ilgili olduğu ortaya çıkmıştır (McKay 2001: 151).

Her toplumda var olan ve kültüre göre belirlenen kalıp yargıları kadın ve erkeklerin belirli beklentilere cevap verecek şekilde davranmalarına yol açarak bir baskı yaratmaktadır. Toplumsallaşma süreci bu temel üzerine kuruludur. (Günindi 1999: 28).

Türk toplumunda kadın, toplumdaki herkes için önemli bir yere sahiptir. Farklı kültürlerde kadına bakış açısı, tanınan haklar, yüklenen sorumluluklar değişiklik göstermektedir. Aynı toplumda bile zaman içinde kültür ve din değişiklikleri gibi etkenlerle değer yargıları değişebilmektedir (Yaşar 2007: 2).

Ataerkil toplum yapısı içinde şekillenen ve nesilden nesile aktarılarak devam eden değer yargıları, kadınların istihdamını güçleştirmektedir. Toplumun kadınlardan beklentisi, ev ve aile ile ilgili sorumluluklarını yerine getirmeleri yönündedir. Toplum tarafından kadınlara biçilen roller ve verilen görevler önceliğini daima korumakta ve meslek kadınları için bile bu öncelik sırası değişmemektedir. Bu nedenle girişimci olmak isteyen kadın, toplumdan bağımsız karar verememektedir (T.C. Başbakanlık DPT Müsteşarlığı: 1994, 19).

Coğrafyası nedeniyle ikili bir sosyal yapıya sahip olan ülkemizde Ankara ve İstanbul ile Ege ve Akdeniz kıyı kentlerinde daha modern bir Avrupa yönelimi varken, doğu

illerinde, küçük kasabalarda kentlerin dış çevrelerinde çok geleneksel topluluklar görülmektedir. Bu ikili yapı kadın girişimciler için farklı olanaklar yanında kısıtlamalar da getirmektedir. Ülkenin daha modern yörelerinde ve ekonominin daha ileri sektörlerinde bile küçük işletmeler açmaya teşebbüs eden kadınların çeşitli toplumsal ve kültürel engellerle karşılaştıkları bilinmektedir (KKSGM 2000: 83-85).

1.4.4. Eğitim

Eğitim; ulusal ve evrensel değerlere sahip yurttaşlık bilinci ve sorumluluğu ile hayatı idare ettirebilecek bilgi, beceri ve davranışa sahip insanlar ve yeni bilgiler üreten bir sistemdir. Bu bağlamda eğitim kişinin yeteneklerinin kendi ihtiyaçlarına ve toplumun amaçlarına göre geliştirilmesini sağlayan öğrenme işi ve bu işin nasıl yapılacağı üzerindeki yöntem ve uygulamaların tamamıdır (Güler vd. 2000:1).

Eğitim bilgi, görgü ve teknolojinin sonraki nesillere aktarılmasına aracılık etmektedir. Eğitim toplumlara göre farklılaşarak çeşitli amaçların gerçekleşmesini sağlamaktadır. Eğitimin iki önemli özelliği eğitimin seviyesi ve kalitesidir (Erbatu 2008: 35-36).

Girişimcilik tamamen doğuştan gelmemesi nedeniyle zamanla geliştirilerek eğitimle kazandırılabilir. Biçimsel bir eğitim girişimciliğin bir kariyer olduğu konusunda bireyleri etkileyip kendi işlerini kurmada fikir ve becerileri sağlayarak onları cesaretlendirebilmektedir. (Börü 2006: 15).

20. yüzyılın son evresinde dünyada yaşanan teknolojik ve sosyal gelişmeler, yaşam boyu eğitim ve bilgi toplumu kavramlarını ön plana çıkarmaktadır. Bilgi toplumunda toplumun gerçek sermayesi ve zenginlik yaratan en önemli kaynağı bilgi olmaktadır. (Özdem, Sarı 2007: 1-2).

Yüksek öğretim, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde global bir fenomen haline dönüşmüştür. Bilgiye dayalı ekonomilerde başarının anahtarı yüksek seviyede teknik ve entelektüel yetenekleri geliştirmek olduğundan yüksek öğretim artan bir şekilde önem kazanmıştır. Bu durumla birlikte bilgi ve fikirler ulusal sınır tanımadığından yüksek öğretimde global bir boyut kazanmıştır. Eğitim, bireylerin ülke sınırlarını aşip yeteneklerini farklı ülkelerde değerlendirebilmelerine yardımcı olmaktadır (Yelkikalan vd

2006: 147).

Eğitim sistemleri girişimciliği teşvik eden unsurları taşımaktadır. Girişimciliği önemseyen ve eğitim öğretim programlarında yer veren ve de ezbercilik yerine yaşayarak öğrenmeyi benimseyen eğitim sistemlerinden geçen bireyler girişimcilik eğilimleri yüksek olan bireylerdir (Demirel ve Tikici 2004: 55).

Aynı zamanda değerlerin, bilgilerin ve hünelerinin yetişen kuşaklara iletilerek kazandırılması eğitim ile olmaktadır. Bu yüzden eğitim kurum ve kuruluşları bireylerin ve toplumun değerleri ve değer sisteminin korunması veya değiştirilmesinde en etkili araçlardan biri olarak kabul görmektedir. Bu kurumlar ilk, orta ve yüksek eğitim olarak farklı evrelerden oluşmaktadır. Bu evreler birbirinden ayrı olmasına ve ayrı dönemleri kapsamasına rağmen birbirlerini etkilemekte ve bir bütün olmaktadır (Artan vd 2005: 18).

2. Cinsiyet Faktörünün Girişimcilik Eğilimine Etkisi

Girişimci olmak, girişimcileri hareket geçiren özelliklerin yanında farklı özellikleri de taşımayı gerektirmektedir. Bunlar; kişilik yapısı, iş fırsatlarını görüp değerlendirebilme yeteneği, iş kurma hevesi, azimli ve hırslı olma, yaratıcı olma, yeterli motivasyona sahip olma gibi özelliklerdir. Kişilik özellikleri içinde, başarma gereksinimi, kontrol alanı, risk alma ve cinsiyet önemli değerışkenleri oluşturmaktadır (Marangoz 2008: 89). Geçmişte ve günümüzde cinsiyet faktöründen en çok etkilenen taraf kadınlar olmuştur. Bu etkiler iş hayatında ve girişimcilikte kadının peşini bırakmamıştır.

17 ülkeyi kapsayan büyük bir çalışmanın sonuçları, girişimcilikte cinsiyet farkının ve subjektif algısal değerışkenlerin özellikle kadınların girişimcilik eğilimleri üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Bu çalışma, kadınların girişimsel çevreyi erkeklerden yana gördüklerini göstermekte ve algısal değerışkenlerin kadınların girişimciliklerini etkileyen önemli evrensel bir etmen olabileceğini ileri sürmektedir (Malach-Pines, Schwartz 2008: 812).

Yapılan araştırmalar sonucunda, kadınların genellikle işle birlikte annelik rollerini daha iyi gerçekleştirebilmek için girişimci olmayı tercih ettiği, erkeklerin ise para kazanma arzusu ile girişimci olmayı tercih ettiği ortaya çıkmaktadır (Çelebi 1997, s:27). Girişimde bulunan kadınlar, esnek çalışma saatleri ile ev işleri ve iş hayatını entegre edip etkin bir

zaman yönetimi geliştirebilmektedirler (Nayır 2008: 634).

Arslan (2002) üniversiteli gençlerin mesleki tercihleri ve girişimcilik eğilimlerini belirlemeye yönelik yaptığı araştırmada cinsiyet faktörünün etkisine değinmektedir. Bu araştırmada çıkan sonuca göre erkek öğrencilerin birinci önceliği kendi işini kurmak, kız öğrencilerin ise birinci önceliği özel sektörde çalışmak olarak çıkarken kendi işini kurmak ikinci derecede öncelikli çıkmıştır. Buna göre erkeklerin kızlara göre daha fazla girişimci olmak istediği ancak kızların da girişimciliğe çok uzak olmadığı görülmektedir.

Yaşanan ekonomik krizler sonucu, hane gelirlerindeki azalışa paralel olarak kadınların herhangi bir ücretli işte çalışma istekleri artmıştır. Ancak düşük gelirli işlerde çalışan kadınlar arasında çalışma isteksizlikle karşılaşmaktadır. Çalışmaları karşılığında eve katkı sağlayan fakat ev yükleri ve çocuk sorumluluğundan kurtulamayan kadınlar için çalışmanın pek çekici olmaması anlaşılabilir (Koray 1995, s: 27-28).

Aynı zamanda işverenler kadın çalışan istihdam etmede ve onlara yatırım yapmada isteksiz davranmaktadırlar. Bu çerçevede, kadınların iş gücü piyasalarına çok sık girip çıkmaları nedeniyle daha çok marjinal uğraşlarla sınırlı kalmaları gerektiği düşünülmektedir. Ayrıca işverenlerin kadınları anne adayları olarak görmeleri ve doğum durumunda ücretli veya ücretsiz izin gibi sosyal hakları talep edecekleri kaygısı kadını çalışma olanağından yoksun bırakmaktadır. Ekonomik gerileme ve kriz dönemlerinde de özellikle evli kadınlar öncelikle işten çıkarılmaktadır (KSSGM 2000, s: 15).

İşte bu nedenlerden dolayı girişimci olmak, kadına çalışma yaşamında diğer çalışma biçimlerine kıyasla daha fazla özerklik, özgür hareket etme ve bağımsızlık imkanı vermektedir. Yine kadının işine yönelik kısa ve uzun vadeli planlar yapma, kaynakları optimum kullanma, beşeri ilişkiler kurma ve sürdürme, işinde edindiği deneyimleri verimli kanallara aktarma gibi alanlarda da beceri kazanmasını sağlamaktadır (Bener 2005: 86).

Kadınlar girişimciliğe sadece kişisel varlıkları ya da çok az dış finansman kullanarak başlamaktadırlar. Bu mali kısıtlamalar, girişimci çabaların takip edilmesinde kadınlara aileden direnç dışında, kültürel koşullanma, cinsiyet klişeleri, cinsiyet ayrımcılığı, sosyal kısıtlamalar ve ayrımcılık gibi dezavantajları da beraberinde getirmektedir (Kundu ve Rani: 232).

Kadınlar daha az yönetim deneyimine sahip oldukları için işletmeleri daha küçük

olmaktadır ve daha az sermaye ile düşük ciroya sahip ve daha az sayıda çalışanla düşük karlı sektörlerde bulunmaktadır (Morris vd 2006: 225).

Mesleki eğilim ve girişimcilik ilişkisi cinsiyet açısından ele alındığında, gelecekte hoşgörü, uzlaşma, şefkat, sabır ve paylaşmaya hazır olma gibi kadınlarda baskın özellikler, kadınların girişimcilikte daha güçlü ve başarılı olmalarını sağlayacak temel unsurlar olarak ön plana çıkacaktır (Arslan 2002: 7). Ayrıca eğitim ile çalışma hayatına katılma arasında olumlu bir ilişkinin olduğu ve kadınların eğitim düzeyi yükseldikçe ev dışında çalışma oranlarında da artış kaydedildiği bilinmektedir (Ecevit 1993: 21).

3. Üniversitelerde Verilen Girişimcilik Eğitimi ve Girişimcilik Eğilimine Etkisi

Girişimciliğe yönelik verimli çaba ve gayretler uygun ve bilimsel olarak yönlendirildiğinde, geliştirildiğinde, motive ve teşvik edildiğinde çeşitli sosyal organizasyonlar ve firmalar şeklinde başarılı sonuçlara neden olmaktadır (Top 2006: 183). Bu nedenle akademik olarak verilen girişimcilik eğitimi bireyleri girişimciliğe yönlendirmede oldukça önemlidir.

Bu başlıkta üniversiteler genel olarak ele alınmaktadır, üniversitelerde verilen girişimcilik eğitimi ve bu eğitimin girişimcilik eğilimine etkisi incelenmektedir.

3.1. Üniversiteler ve Girişimcilik Eğitimi

Üniversiteler, her açıdan topluma yararlı ve mesleklerinde iyi yetişmiş bireyler yetiştirmeyi hedefleyen kurumlardır. Üniversite öğrencileri ise aldıkları eğitim ve ileride bulunacakları konumlar açısından ülkelerinin geleceğini belirleyen kişiler olmaya adaydırlar (Mansuroğlu, 2002: 54).

Bilimsel eğitimin verildiği üniversiteler, özellikle ekonomik değişimlerin etkisiyle girişimcilik eğitimine önem vermeye başlamışlardır. Üniversiteler girişimcilikle ilgili derslere yer vererek ve girişimcilik bölümü açarak öğrencileri girişimciliğe teşvik etmektedirler.

Bu başlıkta öncelikle üniversite kavramı ve önemi üzerinde durulmaktadır. Girişimcilik eğitiminde üniversitelerin önemi ve girişimci üniversite kavramı ele alınmaktadır.

3.1.1. Üniversite Kavramı ve Önemi

Üniversite kavramı Latince “Üniversitas” kavramından türetilmiş olup ortaçağda kullanılmaya başlanmıştır. Bu kelime o zaman herhangi bir birlik anlamına geliyordu (Erdem 2010: 1). Günümüzde ise bilimsel özerkliğe ve kamu tüzel kişiliğine sahip, yüksek düzeyde eğitim, öğretim, bilimsel araştırma ve yayın yapan fakülte, enstitü, yüksekokul vb. kuruluş ve birimlerden oluşan bir öğretim kurumunu ifade etmektedir (<http://tdkterim.gov.tr/bts/?kategori=verilst&kelime=%FCniversite&ayn=tam>).

Üniversiteler; içinde buldukları toplumsal yapıyı analiz eden ve çoğu zaman var olan kültürel, ekonomik, askeri, siyasi vb. alt yapılanmalara eleştiriler getirebilen, toplumu değiştirebilme ve dönüştürebilme potansiyeline sahip görüş ve düşünceleri olan, aydın, özgür, yaratıcı kadroları yetiştiren kurumlardır (Yazıcı 2003: 20-21).

Günümüz üniversiteleri, yüksek düzeyde eğitim öğretim yapan, elit kadrolar yetiştiren, bilimsel ve teknolojik araştırmalar yapan kurumlardır. Toplumların üstünlükleri dahi bilim ve teknolojiye ulaştıkları düzeyle ölçülmektedir. Bilgiye ulaşma ve bilgiyi kullanma çağımızın en önemli silahı haline gelmiştir (Yelkikalan vd 2006: 147).

Üniversitelerin amacı öğretim yoluyla insan kaynakları gelişimine, araştırma ve danışmanlık yoluyla da insanların yaşam kalitesini yükseltmeye katkıda bulunmaktır (Argon, Kösterelioğlu 2009: 45).

Üniversite sadece bir meslek okulu değildir, bilimsel araştırma merkezidir. Bireylere düşünmeyi, bilimsel bir konu üzerinde kendi başına bir fikir sahibi olmayı öğretmektedir. Üniversiteler, dünyaya geniş açıdan bakan, özgürlüğünü kazanmasını ve korumasını bilen insan yetiştirmeyi üstlenmektedir. Üniversitelerin en önemli işlevlerinden biri de bilimsel düşünme yeteneği ve becerisine sahip bireyler yetiştirmektir (Özdem, Sarı 2007: 3).

Üniversitenin diğer temel işlevleri ise; araştırma yapmak, doğru ve nesnel bilgi üretmek, özgür ve demokratik bir eğitim sağlamak, kurumsal bir özerkliğe sahip olmak, akademik özgürlüğün bulunduğu bir kurum olmak, tarafsız ve açık tartışma olanağı sağlayabilmektir. Ayrıca üniversiteler, öğrencilerin eleştirel yeteneğini geliştirerek, toplum içerisinde eleştirel bir merkez oluşturarak ve öğrenciler ile üniversite çalışanlarına yaşam tatmini sağlayarak topluma örnek olmaktadır (Özdem, Sarı 2007: 3).

Yüksek öğretimin gerçekleştirildiği üniversiteler kişisel bütünlüğün var olmasında en önemli etmenlerden biri olarak kabul edilmektedir. Üniversiteler, öğrencilere hazır bilgiler vermek yerine karşılaştıkları sorunları bilimsel yöntemlerle çözebilecek, topluma liderlik edebilecek, araştırmacı özelliklere sahip olabilecek, ülkenin ve çağın gereklerine uygun şekilde davranabilecek gençler yetiştirme görevini yerine getirmektedir (Artan vd 2005: 18).

Üniversiteler sosyal gelişme ve bölgesel kalkınmada da çok önemli araçlardan biridir (Coduras vd 2008: 397). Küreselleşme sürecinde geliştirilen eğitim politikalarında üniversiteler bu ihtiyaca cevap verebilecek kurumlar olarak gösterilmektedir (Özdem, Sarı 2007: 1-2).

3.1.2. Girişimcilik Eğitiminde Üniversitelerin Önemi

Girişimcilik konusunda ilk sistematik eğitim girişimi Japonya'da 1938 yılında Kobe Üniversitesinde Emeritus tarafından girişimcilerin ihtiyaç duyduğu eğitimlerin Japon ekonomisine sağlayacağı katkıyı görerek küçük işletmelere yönelik kurs ve seminer şeklinde eğitim verilmesiyle olmuştur. A.B.D'de ise ilk olarak 1947 yılında Harvard İşletme Okulunda, Myles Mace tarafından, ikinci olarak da 1953 yılında New-York Üniversitesinde Peter F. Drucker tarafından başlatılmıştır (Top 2006: 183-184). Günümüzde ise önemi anlaşılan girişimcilerin artması amacıyla bu eğitimler oldukça yaygınlaşmıştır.

Girişimcilik eğitimi, özellikle gençlerin girişimsel tutum ve davranışlarının oluşmasında en önemli faktörlerin başında gelmektedir. Eğitimin gençlerin tutum ve gelecekle ilgili arzu ve hayalleri üzerindeki etkisinden dolayı potansiyel girişimcilerin yetiştirilmesi ve geliştirilmesi bakımından eğitim bir gereksinim olarak önemsenmeye başlamıştır (Dündar, Ağca 2007:123).

Kalkınmada geri kalmış bölgelerde toplumsal ve ekonomik uyumun güçlendirilmesine, ekonomik faaliyetlerin canlanmasına ve iş yaratılmasına veya işsiz ya da engelli kişilerin iş yaşamına katılmasına katkıda bulunan girişimciler; sermaye, yenilik ve beceriyi bir araya getirerek ekonomik büyümede önemli derecede fayda sağlamaktadır. Değişimlerin hızla yaşandığı günümüzde girişimcilik özel bir yere sahiptir. Özellikle girişimcilik koşullarının genellikle yetersiz olduğu, yeni oluşmakta ve kalkınmakta olan

ekonomilerde firma kurma potansiyeline yardımcı olacak bir ortam yaratılması oldukça önemlidir (Girginer, Uçkun 2004: 785). Bu ortamı yaratmak da üniversitelere düşmektedir. Böylece üniversiteler; ileri teknoloji yenilikleri ve bilgi endüstrilerini besleyen bilim adamları, öğretmenler, araştırmacılar, girişimciler ve diğer yetenekli bireylerin yetişmesi ve eğitiminde stratejik bir rol üstlenmektedir. Üstlendiği bu rol ile üniversiteler, ileri teknoloji yenilikleri ve bilgi endüstrileri ile başarılı bölgesel ekonomiler kadar küresel ekonominin de sürükleyici gücünü oluşturmaktadırlar (Çetin 2007: 219).

Eğitim kurumlarında gerçekleşen eğitim süreçleri bireylerin girişimciliğinin ve yaratıcılığının gelişmesinde veya körelmesinde etkili olmaktadır. Çalışmalar eğitim sürecinde sürekli gelişen ve geçerliliğini kısa sürede kaybeden önemsiz bilgileri öğretmek yerine; bilinmeyenlerin keşfedilmesine önem veren eğitim kurumlarında yetişen çocukların daha yaratıcı ve girişimci olduklarını ortaya koymaktadır. Bu nedenle de bireylerin aldığı eğitim felsefesi, programı ve kapsamı girişimciliği ve yaratıcılığı belirlemektedir (Güney 2008: 222).

3.1.3. Üniversitelerdeki Değişim ve Girişimci Üniversite Kavramının Ortaya Çıkışı

Son zamanlarda üniversitelerin organizasyon yapısı, rolleri ve fonksiyonları üzerinde etkili olabilecek önemli gelişmeler söz konusu olmaktadır. Üniversitede değişime neden olan bu gelişmeleri şöyle sıralayabiliriz (H:\Toros Üniversitesi 3K Üniversite.htm):

1. Önde gelen üniversiteler araştırma için alternatif kaynaklar aramaktadırlar,
2. Teknoloji firmaları araştırma için üniversitelerle işbirliği aramaktadırlar,
3. Küreselleşme durmadan artmaktadır,
4. Ulusal hükümetler üniversiteleri kuluçka merkezleri olarak görmektedir,
5. Araştırma artık disiplinler arası ve çok disiplinlidir,
6. Hükümetler araştırma kuruluşları kurmaktadırlar.
7. İyi öğrenci almak için rekabet artmaktadır,

Sıraladığımız bu nedenlerden dolayı günümüz üniversiteleri bir rekabet ortamı içindedirler. Bu rekabet ortamında başarılı olabilmek için üniversiteler endüstri ile işbirliği

yapmak, toplumla iç içe olmak, en iyi akademisyen kadrosunu kurmak ve en iyi öğrencileri almak zorunda kalmaktadırlar. Bu rekabette öne çıkan üniversite, eğitim ve araştırmada dinamik olan ve ‘bilgi pazarında’ etkin olan üniversitedir. Bilgi pazarında etkin olmak için üniversite bilginin pazarlanmasına önem vermek ve teknoloji tabanlı firmalar ve yeni kurulan firmalarla işbirliği içinde olarak kendisini bilgi pazarının ortasına yerleştirmek durumundadır (H:\Toros Üniversitesi 3K Üniversite.htm).

Yükseköğretim kuruluşlarını ve yükseköğretim politikalarını doğrudan etkileyen bu nedenlerden en önemlisi küreselleşmenin hızla artması olmuştur. 1980’li yıllar neo-liberal politikaların oluştuğu ve eğitimin özelleştirilmesi çalışmalarıyla sosyal devlet modeli ilkelerinden vazgeçilmeye başlandığı yıllar olmuştur. Küreselleşmenin hızla arttığı bu çağda üniversiteler bilgi ticareti yapan kurumlar olarak şekillenmeye başlamışlardır (Özdem, Sarı 2007: 2).

Küreselleşme süreciyle birlikte yükseköğretim kurumlarından beklenen işlevlerin yönü ve çeşitliliği de değişime uğramış veya yükseköğretim kurumlarından beklenen işlevler artmıştır. Böylece yükseköğretim politikaları değişime uğramaya başlamıştır. Yaşanan bu değişimler sonucunda üniversitelerden beklenen işlevler farklı alanlara toplanmıştır (Özdem, Sarı 2007: 4):

1. Ortaöğretim sonrası genel eğitim sağlamak,
 2. Uygulamalı bilimsel araştırmalara yönelmek,
 3. Toplumun insan gücü gereksinimini karşılamak,
 4. Güçlü bir ekonomik rekabet için, verimliliğin geliştirilmesi, kaynakların nereye yönlendirilmesi gerektiği ve araştırma sonuçlarının nasıl uygulamaya geçirilebileceği konularında hükümetlere ve sivil toplum kuruluşlarına yardımcı olmak,
 5. Buldukları bölge ve topluma hizmet vermek amacıyla, çeşitli meslek grupları için “sürekli eğitim” programları hazırlamak, yerel sanayi kuruluşlarına yönelik danışmanlık hizmeti sunarak üniversite olanaklarını çevreye açmak,
 6. Piyasalara uyumlu akademik bölümler açmak,
 7. Açık ve özgür düşünceler ortaya koyarak çevresinin gelişimine öncülük etmektir.
- Üniversitelerde bütçelerinde kısıtlamalara gidilerek üniversiteleri bir işletme

anlayışına götüren ekonomik yararlılık düşüncesi hâkim olmaya başlamıştır. Üniversitelerin bir işletme olarak algılanması üniversitelerden beklenen işlevleri de değiştirmiştir. Üniversiteler bilgi üretmek ve yaymak işlevlerini piyasanın koşullarına göre belirlemeye başlayarak, artık piyasanın ihtiyaçlarına uygun bilgi üretmek ve üretilen bilginin yayılmasını sağlamak zorundadır. Bu değişimlerin sonucunda da üniversiteler özel bir şirket gibi işleyen, araştırma gündemini kar-zarar hesaplarına göre belirleyen, özel ve kamu sektörlerinin isteklerine göre projeler geliştiren, bilimi geliştirmek için araştırma yapmak yerine sanayinin güncel sorunlarına çözüm üreten kurumlar haline gelmişlerdir. Böylece “girişimci üniversite” ve “şirket üniversiteleri” gibi yeni üniversite modelleri ortaya çıkmıştır (Özdem, Sarı 2007: 3-4).

Şirket üniversitelerine verilebilecek en iyi örnek gelişmiş bir yükseköğretim sistemine sahip olan A.B.D. ve Kanada’dır. Bu ülkeler uluslararası eğitimi satılacak bir hizmet, pazar mantığı içinde ve mali bir kaynak olarak görmektedirler. Amerika Birleşik Devletleri’nde şirket üniversitelerinin artması yükseköğretimin ticarileşmesinin en güçlü kanıtı niteliğindedir. Günümüz üniversiteleri tıpkı büyük şirketler gibi yönetilmektedir. Üniversiteler bilgiye, pazara sunulabilir ve satılabilir bir meta olarak yaklaşmaya başlamışlardır. Artık verilecek dersleri, desteklenecek araştırmalar, hizmet edilecek öğrenci profilini ve benimsenecek kayıt politikasını belirleyen pazardır. Gerçek iş dünyasında kullanılan stratejik planlama, toplam kalite yönetimi, ISO belgeleri gibi yöntemler pek çok kamu üniversitesinde kurumsallaştırılmaktadır. Verimlilik ve üretkenliği yeniden yapılandırmak için akademik personelin part –time ve geçici şekilde atanmaları inanılmaz oranlarda artış göstermektedir. Aynı zamanda akademik personel de program yelpazelerini genişleterek yeni teşebbüsler yapmaları konusunda büyük baskı altına girmektedir (Erdem 2010: 310).

Yeni gelir kaynakları üretmek üzerinde yoğunlaşan girişimci üniversiteler, yeni kaynaklar araştırır hale gelmektedir. Bu nedenle kaynak tasarrufu ve maliyet azaltma stratejileri uygulamak, sermaye şirketleri üzerinde yoğunlaşmak, gelişmiş ve çok yönlü fon arttırma stratejileri yaratmak, kompleks okul harçları ve yardım yolları geliştirmek, farklı yollardan ticari hayata girmek gibi amaçlarla güdülenmektedir (Çetin 2007: 225).

3.1.4. Girişimci Üniversite ile Girişimcilik Eğiliminin İlişkisi

Girişimci üniversite, girişimciliğin öğrenilebilir ve öğretilbilir olduğu gerçeğine bağlı olarak eğitim-öğretimin öğrencilerin gelecekte girişimci olarak yetişmelerine olanak sağlayacak biçimde yeniden yapılanmasının bir sonucudur (Odabaşı 2006: 93).

Girişimci üniversitelerin üç yapı üzerinde kurulduğu söylenmektedir (Odabaşı 2006: 92);

- Üniversitenin kendisi bir kuruluş olarak girişimci olmaktadır,
- Üniversite ile çevre arasında oluşan etkileşim ile girişimci yapılanmalar oluşturulmaktadır,
- Akademik personel, çalışanlar ve öğrenciler kendilerini birer girişimciye dönüştürmektedir.

Üniversitelerin bir ülkenin kalkınması için hayati öneme sahip olan girişimcilik konusunda birçok fonksiyonunu kullanarak dışarıdan destek vermesi söz konusu olduğu gibi, doğrudan kendisinde girişimci bir yapıya sahip olarak girişimciliğin gelişmesine katkı sağlamaktadır (Kavi 2009: 171). Dolayısıyla girişimciliği merkeze alan ve bu çerçevede bilim üreten üniversiteler, öğrencilerini de girişimciliğe teşvik etmektedirler.

3.2. Girişimcilik Eğitiminin Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimine Etkisi

Bireylerin kariyer beklentileri ve eğilimleri üniversite dönemlerinde şekillenmeye başlamaktadır. (Wilson vd 2007: 388). Üniversite eğitimi ve bu eğitim sürecinde geçen zaman gençler için oldukça önemlidir. Gençler, bu dönemde kimliğini kazanma, kişiliğine kalıcı biçim verme ve onları özümseme süreci yaşamaktadır. Aynı şekilde gencin doğal, ekonomik, sosyal ve kültürel çevreyi algılamasında, olayları değerlendirmesinde; zamanının ve faaliyetlerinin en büyük bölümünü alan üniversite yaşantısı etkili olmaktadır. Bu nedenle dört yıllık üniversite eğitimi süresince, gençlerin tercihleri sıralamasındaki değişim oldukça önemlidir (Artan 2005: 18).

Gelişmiş toplumlarda da yüksek öğrenim görmüş gençlere “eğitilmeye hazır hale gelmiş” kişiler olarak bakılmakta ve eğitilmiş gençlerin, girişimcilik açısından çeşitli

avantajlara sahip olduğu vurgulanmaktadır (Arslan 2002). Üniversite öğrencilerinin; içinde yaşadıkları çevrenin çeşitli konulardaki potansiyellerinin farkına varabileceği, sorunları birer fırsat gibi değerlendirebilecekleri bilgi ve becerilerle donanarak, yaratıcılıklarını bastırmayıp girişimciliğe özendirilmiş insanlar olarak yetişmeleri büyük önem taşımaktadır (Titiz, 1999: 218).

Yapılan araştırmalara göre, girişimci olmayandan girişimci olanı farklı kılan önemli faktörlerden birinin eğitim olduğu ortaya çıkmaktadır. Okul ve eğitim sistemi girişimsel nitelikleri önceden anlama ve geliştirmede önemli bir rol oynamaktadır (Lee vd 2006: 356).

Gelişmekte olan ülkelerde genç nüfus genellikle kamuda çalışmayı ya da özel sektörde istihdam edilmeyi planlamaktadır. Genç nüfus arasında özellikle üniversite öğrencilerinde, girişimci olmak için gerekli ve yeterli koşul “sermaye” olarak görülmektedir. Ancak bazen düşünsel cesaret sermayesi, maddi sermayeden daha önemli olmakta ve günümüz bilgi toplumunda öğrencilerin sahip olması gereken ayırt edici bir özellik olarak karşımıza çıkmaktadır (Girginer, Uçkun 2004: 783).

Kişiler sahip oldukları özelliklerin üzerine okullardan, eğitim programlarından ve üniversiteden aldıkları bilgileri ekleyince, başarılı bir girişimci olma şanslarını arttırmaktadırlar. Girişimcilik eğitimi, öğrencilerin bilgisini artırma, güvenini inşa etme ve öz yeterliliği destekleme aracılığı ile girişimciliğin yapılabilirliğini geliştirmektedir. Aynı zamanda girişimcilik eğitiminin, girişimciliğin istenebilirliğini, bu faaliyetlerin yüksek ölçüde sosyal olarak kabul edilebildiğini ve kişisel olarak tatmin edici bir iş olabildiğini öğrencilere göstermesi gerekmektedir (Souitaris vd 2007: 570).

Girişimcilik eğitiminin yaygın olarak bir çalışma alanı ile başarılı bir girişim için temel olan motivasyon, bilgi ve becerileri öğrencilere sunduğu kabul edilmektedir (Lee vd 2006: 352). Bu nedenle şu anda dünyadaki fakülte ve yüksekokullarda girişimcilik eğitimi alanında büyük çapta bir faaliyet vardır (Gürol, Atsan 2006: 26-27).

Girişimcilik eğitimi ilköğretim seviyesinden itibaren verilerek öğrencilerin girişimciliğe olan ilgisi arttırılarak girişimcilik tanıtılmakta ve onlara, kendi işine sahip olmayı benimsetmek amacıyla yol gösterilmektedir (Shinnar vd 2009: 152).

Biçimsel bir eğitim ile verilmek istenen; yaratıcı, eleştirel ve analitik düşünme yeteneklerinin geliştirilmesi ve girişimciliğin özendirilmesidir. Bu eğitim programları ile iş fırsatlarını görmeyi ve değerlendirmeyi, yönetsel ilkeleri, ülkedeki hukuki mevzuatı, kredi bulunabilecek kuruluşları öğrenmek ve işletme fonksiyonlarını analiz etmek mümkün olabilmektedir (Arıkan 2002: 54).

Kişilerin kendi işlerini kurmaları için formel bir eğitim almış olmaları gerekmemektedir. Ancak özellikle girişimcilik ve yönetim bilimleri alanlarında eğitim görmüş olunması büyük bir avantaj niteliğindedir (Gürol 2000 s:229). Girişimcilik eğitimi, girişim yaratma isteğini arttırmaktadır. Çünkü girişimcilik, yeni bir girişim yaratmak için bireysel motivasyonu izleyen bilgi ve beceri ile ilişkilidir (Lee vd 2006: 356).

Gençlerin kariyer ilgileri üzerine yapılan araştırma sonucunda; kızların erkeklere göre önemli ölçüde daha az girişimciliğe ilgi duyduğu ortaya çıkmıştır. Bunun nedeni de genç kızların, girişimcilikte başarılı olmak için bir takım yetenek veya becerilere sahip olmaları gerektiğini düşünmeleridir (Wilson vd 2007: 388). Cesaretli kadınlar, ekonominin girişimcilik açısından kalkınmasında önemli bir rol oynamaktadırlar. Günümüzün çoğu kız öğrencisi, yakın zamanda yarının girişimcileri olacaktır. Onlar aldıkları eğitim ile kadın girişimcilerin büyüyen işbirliğini genişletmede ve hızlandırmada aktif katılımcılar olacaktırlar. Genç kadınların girişimcilik hakkındaki tutumları ve ekonomi bilgileri, girişimciliğin dönüşümünü ve ekonomik geleceğimizi şekillendirecektir (Kourilsky, Walstad 1998: 78).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÜNİVERSİTELERDE ÖĞRENİM GÖREN KIZ ÖĞRENCİLERİN GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMLERİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Bu bölümde üniversitelerde öğrenim gören kız öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinde cinsiyet faktörünün etkisini ölçmeye yönelik bir uygulamaya yer verilmektedir. Bu bağlamda üniversitede öğrenim gören kız öğrenciler üzerinde bir anket çalışması yapılmıştır.

1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Günlük hayatta kadın girişimcilerin erkek girişimcilerden çok daha az olduğu bilinen bir gerçektir. Toplumsal refahın ve gelişmenin sağlanmasında kadınların da eğitimi ve işgücüne katılımı oldukça önemlidir. Son zamanlarda yapılan çalışmalarda üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğiliminin artmasında eğitimin önemli bir faktör olduğu vurgulanmaktadır. Bu nedenle bu araştırma üniversitelerde öğrenim gören kız öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinde cinsiyet ve eğitim faktörünün ne kadar etkili olduğunu tespit etmeye yönelik bulguları içermektedir. Bu araştırmanın önemi; girişimcilik eğilimi üzerinde cinsiyet faktörünün etkisinin araştırılması ve bu konu ile ilgili kullanılabilir bilgilerin elde edilmesidir.

Araştırmanın amacı; alınan girişimcilik eğitiminin üniversitelerde öğrenim gören kız öğrencilerin girişimcilik eğilimlerini etkileyen faktörlere etkisini incelemek ve bu olgular arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır.

2. Araştırmanın Kapsamı ve Yöntemi

Araştırmanın bazı varsayım ve sınırlılıkları bulunmaktadır. Araştırma;

1. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Biga İktisadi İdari Bilimler Fakültesi'nde 2009-2010 öğretim yılında öğrenim gören kız öğrenciler ile,
2. Araştırmada kullanılan anket ve anketteki sorular ile,

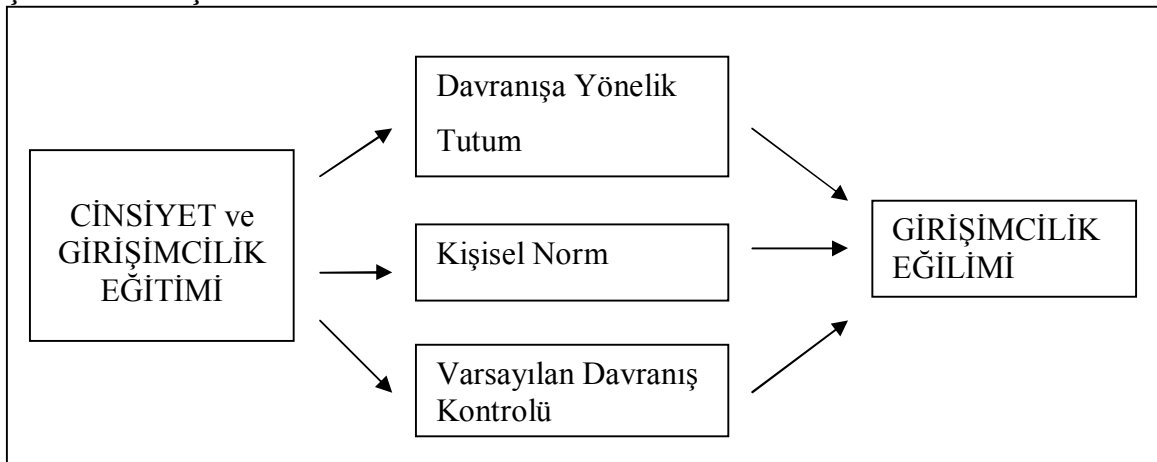
3. Öğrencilerin anket sorularına verdikleri cevaplar ile sınırlıdır.

Araştırmanın varsayımları şu şekildedir:

1. Araştırma için seçilen örneklemin evreni temsil ettiği,
2. Anketteki soruların doğru anlaşıldığı ve öğrencilerin soruları samimi bir şekilde cevapladığı,
3. Cinsiyet faktörünün üniversiteli kız öğrencilerin girişimcilik eğilimini etkilediği,
4. Girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimini etkilediği varsayılmaktadır.

Araştırmanın kavramsal modeli Ajzen'in Planlanmış Davranış Teorisindeki girişimcilik eğilimi unsurlarından yararlanılarak oluşturulmuştur. Araştırmanın kavramsal modeli Tablo 3.1' de görülmektedir.

Şekil 3.1. Araştırmanın Kavramsal Modeli

Araştırmada iki bölümden oluşan bir anket formu kullanılmıştır. Anket formunun birinci bölümündeki demografik sorular literatürden derlenerek oluşturulmuştur. İki bölümden oluşan anket formu 38 sorudan oluşmaktadır (Ek 1). Anketin birinci bölümünde demografik özellikleri belirlemeye yönelik 8 soru bulunmaktadır. Birinci bölümde, öğrencilerin akademik başarıları, mesleki idealleri, anne ve babalarının eğitim durumları, ailelerinde girişimcilerin olup olmadığı, girişimcilik dersi alıp almadıkları, girişimcilik dersi/eğitiminin girişimcilğe yönlendirip yönlendirmediği ile ilgili kapalı uçlu sorular yer almaktadır. Ayrıca bu bölümde öğrencilerin ailelerinde girişimci olup olmadığı ile ilgili açık uçlu bir soru bulunmaktadır. İkinci bölümde katılımcıların girişimcilik eğilimlerini

ölçmeye yönelik 30 Likert Ölçeği ifadesi bulunmaktadır. İkinci bölümde girişimcilik eğiliminin davranışa yönelik tutum, kişisel norm ve varsayılan davranış kontrolü unsurları ile ilgili ifadeler bulunmaktadır. Katılımcılar ifadelere katılım derecelerini;

- 1.Kesinlikle katılmıyorum,
- 2.Katılmıyorum,
- 3.Kararsızım,
- 4.Katılıyorum,
- 5.Kesinlikle katılıyorum şeklinde belirtmişlerdir.

Üniversite düzeyinde zorunlu olarak alınması gereken bölüm dışı seçmeli ders (BDS), Biga İ.İ.B.F. düzeyinde lisans, yüksek lisans ve doktora hem zorunlu hem de seçmeli olarak okutulması, bir girişimcilik merkezi (Dr. H. İbrahim Bodur Girişimcilik Uygulama ve Araştırma Merkezi) çerçevesinde girişimcilik eğitiminin verilmesi ve ayrıca bu merkeze bağlı olarak “Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi” adı altında süreli bir yayının çıkarılması nedenleriyle araştırmanın evrenini Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi’nde öğrenim gören ve girişimcilik eğitimi alan ve almayan kız öğrencileri oluşturmaktadır. Fakültede 2009-2010 öğretim yılında 1.994 kız öğrenci öğrenim görmektedir. Evrenin tamamına ulaşmanın maddi açıdan ve zaman açısından sınırlılıkları olması nedeniyle örneklem; kolayda örnekleme yoluyla seçilen 515 kız öğrenciden oluşmaktadır.

Anket 24-27 Mayıs 2010 tarihleri arasında, Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi (İ.İ.B.F.)’nde öğrenim gören kız öğrencilere yerleşke alanı içinde yüz yüze görüşme yöntemiyle yapılmıştır. Yapılan 515 anketin, araştırmanın güvenilirliği açısından 13 tanesi değerlendirmeye alınmamıştır. 502 anket değerlendirmeye alınmıştır. Elde edilen bulguların yorum ve değerlendirilmesi yapılarak kız öğrencilerin girişimcilik eğilimlerini etkileyen faktörler, girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimlerinde etkisinin olup olmadığı ve ayrıca girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimi unsurları (davranışa yönelik tutum, kişisel norm, varsayılan davranış kontrolü) üzerinde etkisinin olup olmadığı belirlenmeye çalışılmıştır.

Girişimcilik eğilimini etkileyen faktörler ve girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimi unsurları üzerindeki etkisini ölçmeyi amaçlanan çalışmaya uygun olması nedeniyle kız öğrencilerin girişimcilik eğilimlerini etkileyen faktörleri ve girişimcilik eğitiminin

girişimcilik eğilimi unsurları üzerindeki etkisini belirlemek için Leroy, Maes, Sels, Debrulle ve Meuleman (2009: 27-28) tarafından uyarlanan beşli likert tipi ölçek kullanılmıştır. Ölçeğin güvenilirlik analizi sonucunda Cronbach's Alpha değeri 0.90 olarak belirlenmiştir (Ek 2).

Çalışmada kız öğrencilerin demografik özellikleri olarak; öğrencilerin başarı derecesi, anne-baba eğitim durumu, ailesinde girişimci olup olmadığı, varsa kimlerin olduğu, okulu bitirdikten sonraki mesleki idealleri, girişimcilik eğitimi alıp almadığı ve aldıkları girişimcilik eğitiminin onları girişimciliğe yönlendirdiğini düşünüp düşünmedikleri ile ilgili bilgilere ulaşılmaya çalışılmıştır. Girişimcilik eğilimi (mesleki ideali) üzerinde etkili olan faktörler öğrencilerin anne-baba eğitim düzeyi, ailede girişimci olup olmadığı durumu, girişimcilik dersi alıp almadığı ve aldığı girişimcilik dersinin girişimciliğe yönelmede etkili olup olmadığına ilişkin sorulara verilen cevaplarla belirlenmeye çalışılmıştır.

Çalışmada kız öğrencilerin aldıkları girişimcilik eğitiminin (ek 1 bkz soru: 7 girişimcilik konusunda eğitim alıp almadığı; ek 1 bkz soru: 8 aldığı girişimcilik eğitiminin onları girişimciliğe yönlendirdiğini düşünüp düşünmediği) söz konusu her iki soru ile ayrı ayrı onların girişimcilik eğilimi unsurları: davranışa yönelik tutum (ek 1 bkz soru: 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18), kişisel norm (bkz ek 1 soru: 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26), varsayılan davranış kontrolü (ek 1 bkz soru: 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37) üzerinde etkili olup olmadığı ölçülmeye çalışılmıştır.

Çalışmanın amacını gerçekleştirmek için verilerin analizinde öncelikle tanımlayıcı istatistikler kullanılmıştır. İkili grupların ortalamalarını karşılaştırmak için Bağımsız Örneklem t-Testi'nden (Independent Sample t-Test), değişkenler arasındaki ilişkinin anlamlı olup olmadığını belirlemeye yönelik ise Ki-kare (Chi-Square) testinden yararlanılmıştır. $p < 0,05$ olarak alınmış ve sonuçlar bu koşula göre yorumlanmıştır (Baş 2008: 161-186). Anketin 2. bölümündeki ifadelerin güvenilirliğini ölçmek için Güvenilirlik Analizi (Reliability Analyze) kullanılmıştır.

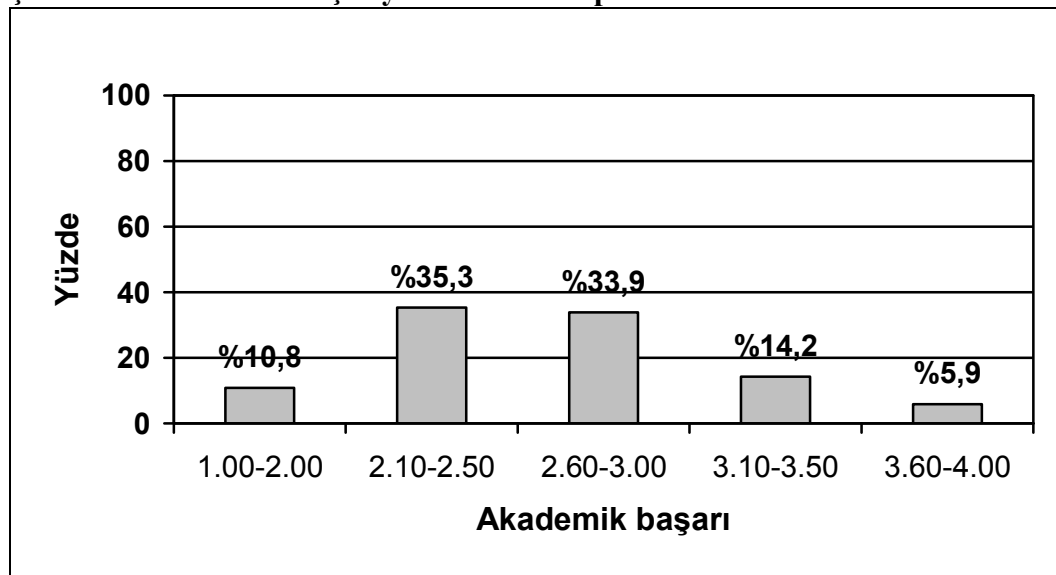
3. Analiz ve Bulgular

Anketi cevaplayan katılımcıların akademik başarı dereceleri ile ilgili yüzdeler ve sıklıklar Tablo 3.1’de, gruplandırma ise Şekil 3.2’de gösterilmiştir. Katılımcıların %10,8’i 1.00-2.00; %35,3’ü 2.10-2.50; %33,9’u 2.60-3.00; %14,2’si 3.10-3.50; %5,9’u 3.60-4.00 arası not ortalamasına sahiptir.

Tablo 3.1: Akademik Başarı Dağılımı

Akademik Başarı	N	%
1.00 – 2.00	53	%10,8
2.10 – 2.50	174	%35,3
2.60 – 3.00	167	%33,9
3.10 – 3.50	70	%14,2
3.60 – 4.00	29	%5,9
Toplam	493	%100

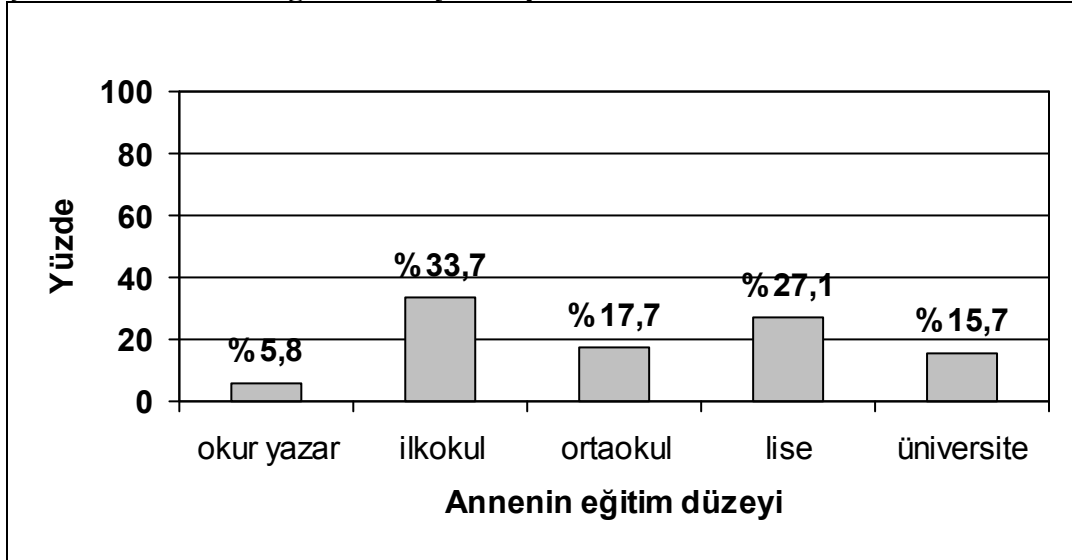
Şekil 3.2: Akademik Başarıya Yönelik Gruplandırma

Annenin eğitim düzeyi ile ilgili dağılım Tablo 3.2’de, gruplandırma ise Şekil 3.3’de görülmektedir. Tabloya göre katılımcıların annelerinin eğitim düzeyi %5,8’i okur yazar; %33,7’si ilköğretim; %17,7’si ortaokul; %27,1’i lise; %15,7’si üniversite olarak dağılım göstermektedir.

Tablo 3.2: Annenin Eğitim Düzeyi Dağılımı

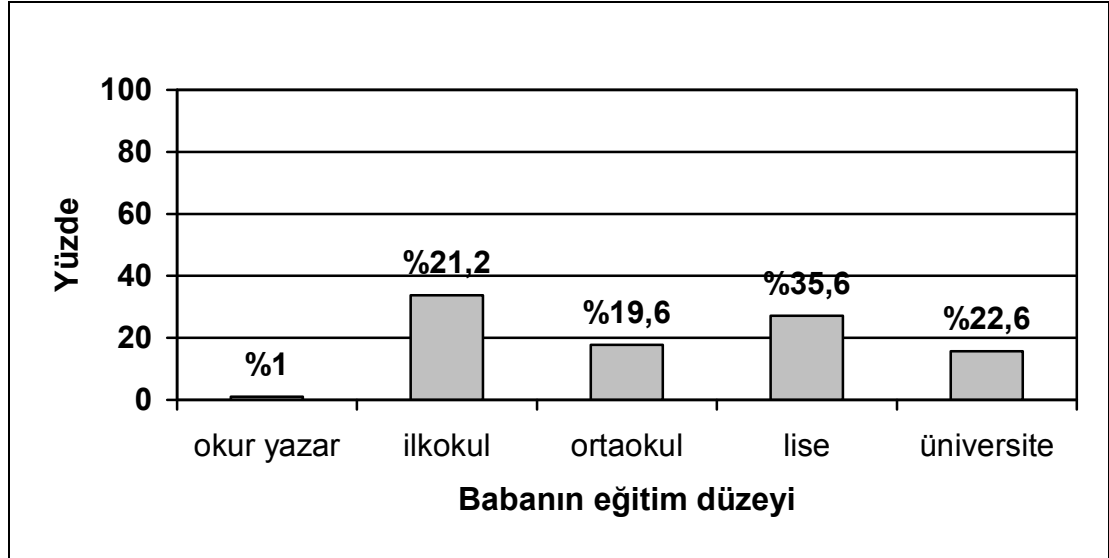
Anne Eğitim Düzeyi	N	%
Okur yazar	29	%5,8
İlkokul	169	%33,7
Ortaokul	89	%17,7
Lise	136	%27,1
Üniversite	79	%15,7
Toplam	502	%100

Şekil 3.3: Annenin Eğitim Düzeyi Gruplandırması

Babanın eğitim düzeyi ile ilgili dağılım Tablo 3.3’de, gruplandırma ise Şekil 3.4’de görülmektedir. Tabloya göre katılımcıların babalarının eğitim düzeyi %1’i okur yazar; %21,1’i ilkokul; %19,6’sı ortaokul; 35,6’sı lise; 22,6’sı üniversite olarak dağılım göstermektedir.

Tablo 3.3: Babanın Eğitim Düzeyi Dağılımı

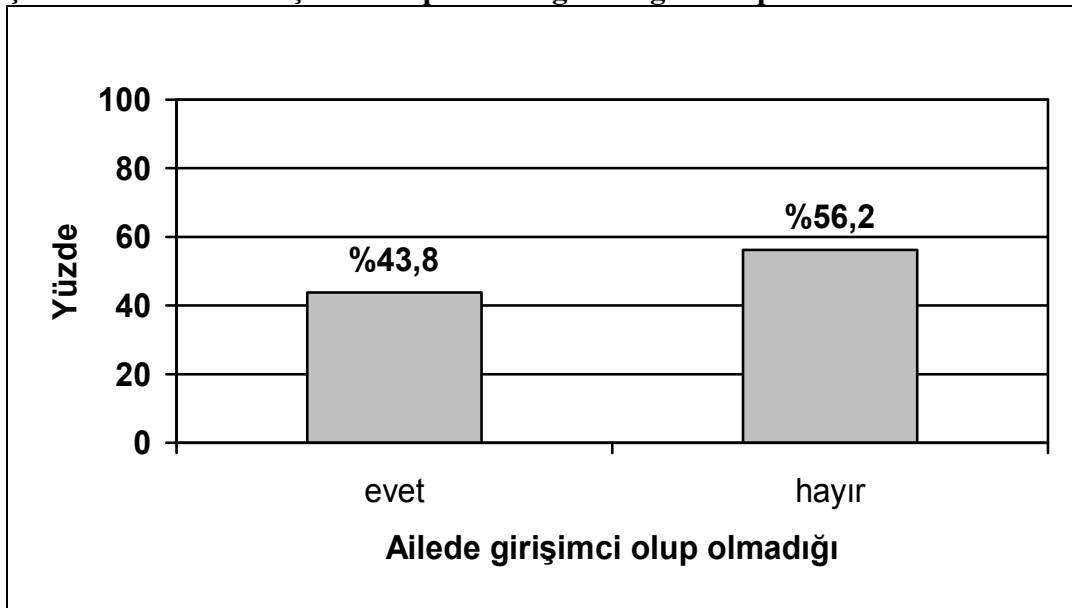
Babanın Eğitim Düzeyi	n	%
Okur yazar	5	%1
İlkokul	106	%21,2
Ortaokul	98	%19,6
Lise	178	%35,6
Üniversite	113	%22,6
Toplam	500	%100

Şekil 3.4: Babanın Eğitim Düzeyi Gruplandırması

Katılımcıların ailelerinde girişimci olup olmadığı ile ilgili soruya verdikleri cevapların dağılımı Tablo 3.4'de, gruplandırması ise Şekil 3.5'de görülmektedir. Katılımcıların %43,8'si evet; %56,2'si hayır cevabını vermiştir.

Tablo 3.4: Ailede Girişimci Olup Olmadığı İle İlgili Dağılım

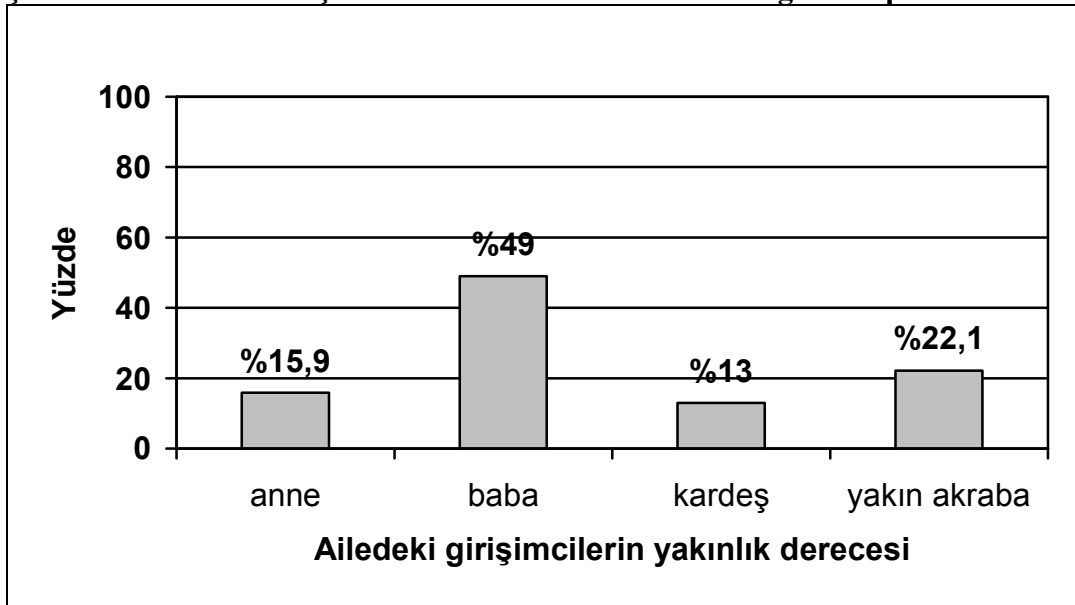
Ailede Girişimci Olup Olmadığı	n	%
Evet	220	%43,8
Hayır	282	%56,2
Toplam	502	%100

Şekil 3.5: Ailede Girişimci Olup Olmadığı İle İlgili Gruplandırma

Katılımcıların ailelerinde girişimci olanların yakınlık derecesi ile ilgili dağılım Tablo 3.5’de, gruplandırma ise Şekil 3.6’da görülmektedir. Tabloya göre katılımcıların %15,9’nun annesi; %49’nun babası; %13’nün kardeşi; %22,1’nin yakın akrabası girişimcidir.

Tablo 3.5: Ailedeki Girişimcilerin Yakınlık Derecesi İle İlgili Dağılım

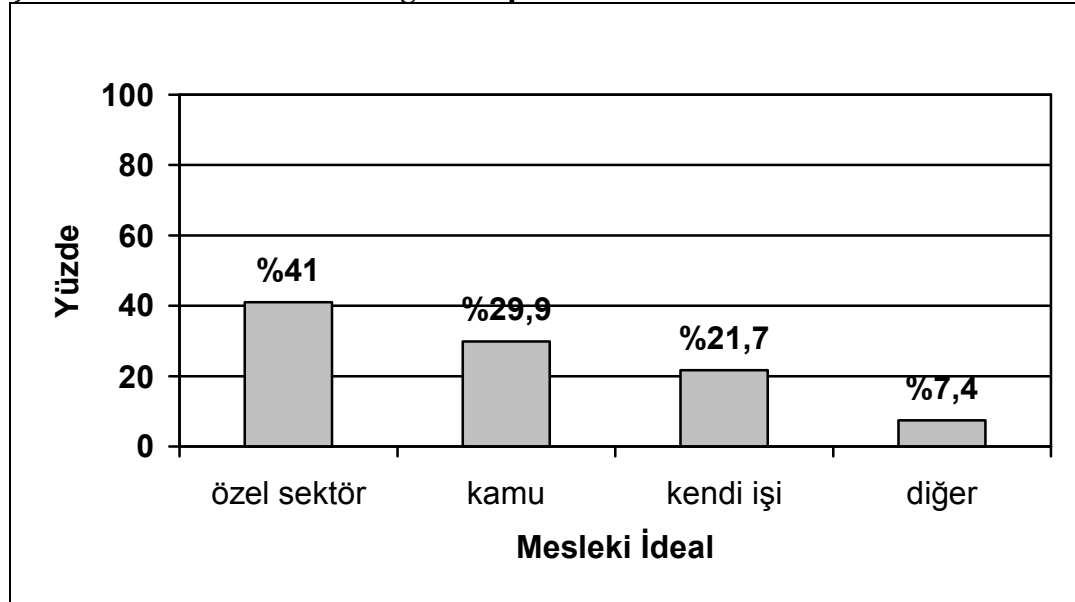
Ailedeki Girişimcilerin Yakınlık Derecesi	n	%
Anne	33	%15,9
Baba	102	%49
Kardeş	27	%13
Yakın akraba	46	%22,1
Toplam	208	%100

Şekil 3.6: Ailedeki Girişimcilerin Yakınlık Derecesi İle İlgili Gruplandırma

Katılımcıların mesleki idealleri ile ilgili dağılım Tablo 3.6'da, gruplandırma ise Şekil 3.7'de görülmektedir. Tabloya göre katılımcıların mesleki idealleri, %41 özel sektörde çalışma; %29,9'u kamuda çalışma; %21,7 kendi işini yapma; %7,4 diğer olarak dağılım göstermektedir.

Tablo 3.6: Mesleki İdeal İlgili Dağılım

Mesleki İdeal	n	%
Özel sektörde çalışmak	206	%41
Kamuda çalışmak	150	%29,9
Kendi işini yapmak	109	%21,7
Diğer	37	%7,4
Toplam	502	%100

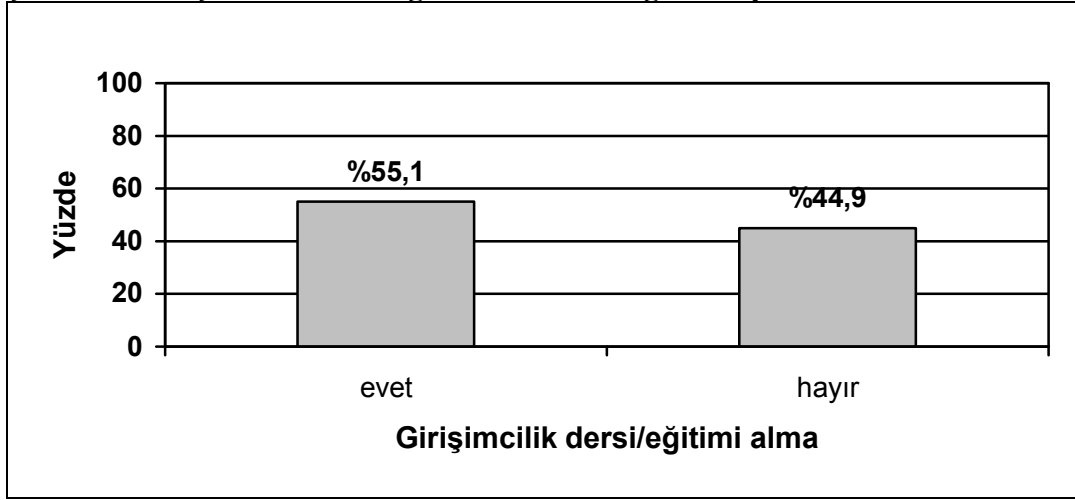
Şekil 3.7: Mesleki İdeal İle İlgili Gruplandırma

Katılımcıların girişimcilik dersi/egitimi alıp almadıkları ile ilgili dağılım Tablo 3.7'de, gruplandırma ise Şekil 3.8'de görülmektedir. Tabloya göre katılımcıların cevaplarının %55,1'i evet; %44,9'u hayır olarak dağılım göstermiştir.

Tablo 3.7: Girişimcilik Dersi/egitimi Alma İle İlgili Dağılım

Girişimcilik Dersi/egitimi Alma	Sıklık	Geçerli Yüzde
Evet	276	%55,1
Hayır	225	%44,9
Toplam	501	%100

Şekil 3.8: Girişimcilik Dersi/ēitimi Alma İle İlgili Gruplandırma

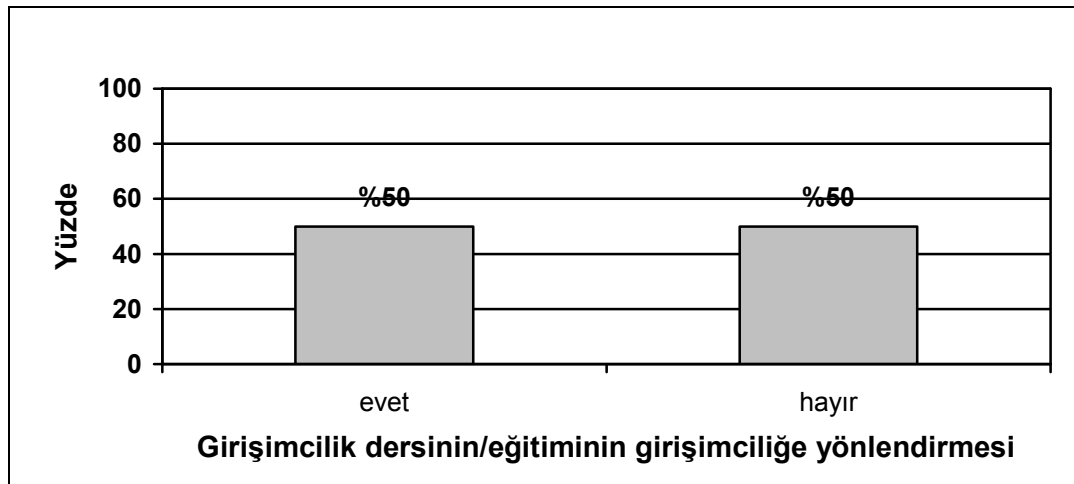

Girişimcilik dersi/ēitimi alan katılımcıların bu dersin/ēitimin girişimcilēe yönlendirip yönlendirmediēi ile ilgili daēılım Tablo 3.8’de, gruplandırması ise Şekil 3.9’da görülmektedir. Tabloya göre girişimcilik dersi alan katılımcıların %32,9’u evet; %32,9’u hayır olarak daēılım göstermiştir.

Tablo 3.8: Girişimcilik Dersinin/ēitiminin Girişimcilēe Yönlendirip Yönlendirmediēi İle İlgili Daēılım

Girişimcilik Dersinin/ēitiminin Girişimcilēe Yönlendirmesi	n	%
Evet	165	%50
Hayır	165	%50
Toplam	330	%100

Şekil 3.9: Girişimcilik Dersinin/eğitiminin Girişimciliğe Yönlendirip Yönlendirmediği İle İlgili Dağılım

Anketin 1.bölümündeki soruların sıklık ve yüzdeleri belirlendikten sonra Likert Ölçek ifadelerinin sıklık ve yüzdeleri belirlenmiştir. Bu aşamadan önce güvenilirlik analizi yapılmıştır. Yapılan güvenilirlik analizine göre anketin ikinci bölümünde yer alan ölçeğin güvenilirliği %90 olarak belirlenmiştir (Ek 2). Güvenilirliğin oldukça yüksek olmasından dolayı ölçekteki tüm ifadeler analizlerde kullanılmıştır.

Davranışa yönelik tutum ile ilgili Likert Ölçek ifadelerinin dağılımı ve ortalamaları Tablo 3.9'da görülmektedir. Tabloya göre, 9. “İleride bir gün girişimci olmayı düşünüyorum” ifadesini katılımcıların %8,4’ü kesinlikle katılmıyorum; %12,4’ü katılmıyorum; %34,3’ü kararsızım; %24,1’i katılıyorum; %20,9’u kesinlikle katılıyorum olarak derecelendirmiştir. İfadenin ortalaması ise 3,3685 olarak hesaplanmış, ifadeye yönelik görüşlerin ortalaması “kararsızım” derecelendirmesinde yığılmıştır. “10. Fırsatlar oluştuğunda girişimci olacağım” ifadesini katılımcıların %4,8’i kesinlikle katılmıyorum; %12’si katılmıyorum; %24,4’ü kararsızım; %33,6’sı katılıyorum; %25,2’si kesinlikle katılıyorum olarak derecelendirmiştir. İfadenin ortalaması ise 3,6240 olarak hesaplanmış, ifadeye yönelik görüşlerin ortalaması “katılıyorum” derecelendirmesinde yığılmıştır. “11. Girişimci olmak cazip görünüyor” ifadesini katılımcıların %4,6’sı kesinlikle katılmıyorum; %13,8’i katılmıyorum; %23’ü kararsızım; %33,3’ü katılıyorum; %25,3’ü kesinlikle katılıyorum olarak derecelendirmiştir. İfadenin ortalaması 3,6108 olarak hesaplanmış, ifadeye yönelik görüşlerin ortalaması “katılıyorum” derecelendirmesinde yığılmıştır. “12. İleride bir gün girişimci olmayı hayal ediyorum” ifadesini katılımcıların %8,3’ü kesinlikle

katılmıyorum; %16,9'u katılmıyorum; %23,6'sı kararsızım; %26,2'si katılıyorum; %25'i kesinlikle katılıyorum olarak derecelendirmiştir. İfadenin ortalaması 3,4274 olarak hesaplanmış, ifadeye yönelik görüşlerin ortalaması “”kararsızım” derecelendirmesinde yığılmıştır. “13. Girişimcilerin kendi kendini yönetme (otonomi) alanları oldukça fazladır” ifadesini katılımcıların %3,2'si kesinlikle katılmıyorum; %8,4'ü katılmıyorum; %20,4'ü kararsızım; %37,9'u katılıyorum; %30,1'i kesinlikle katılıyorum olarak derecelendirmiştir. İfadenin ortalaması 3,8317 olarak hesaplanmış, ifadeye yönelik görüşlerin ortalaması “”katılıyorum” derecelendirmesinde yığılmıştır. “14. Girişimciler iyi bir hayat sürerler” ifadesini katılımcıların %6'sı kesinlikle katılmıyorum; %14,6'sı katılmıyorum; %41,4'ü kararsızım; %24,6'sı katılıyorum; %13,4'ü kesinlikle katılıyorum olarak derecelendirmiştir. İfadenin ortalaması 3,2480 olarak hesaplanmış, ifadeye yönelik görüşlerin ortalaması “”kararsızım” derecelendirmesinde yığılmıştır. “15. Girişimci birisi özel hayatı ve iş hayatının dengesini daha iyi kurar” ifadesini katılımcıların %5,5'i kesinlikle katılmıyorum; %21,5'i katılmıyorum; %37,9'u kararsızım; %25,3'ü katılıyorum; %9,9'u kesinlikle katılıyorum olarak derecelendirmiştir. İfadenin ortalaması 3,1275 olarak hesaplanmış, ifadeye yönelik görüşlerin ortalaması “”kararsızım” derecelendirmesinde yığılmıştır. “16. Gelecekteki mesleğimde kendi kendimi yönetmek isterim” ifadesini katılımcıların %2,8'i kesinlikle katılmıyorum; %5'i katılmıyorum; %13,6'sı kararsızım; %38,9'u katılıyorum; %39,7'si kesinlikle katılıyorum olarak derecelendirmiştir. İfadenin ortalaması 4,0762 olarak hesaplanmış, ifadeye yönelik görüşlerin ortalaması “”katılıyorum” derecelendirmesinde yığılmıştır. “17. İşimde karşılaşacağım güçlüklerle uğraşabilirim” ifadesine katılımcıların %2,2'si kesinlikle katılmıyorum; %5,3'ü katılmıyorum; %12,3'ü kararsızım; %38,6'sı katılıyorum; %41,6'sı kesinlikle katılıyorum olarak derecelendirmiştir. İfadenin ortalaması 4,1212 olarak hesaplanmış, ifadeye yönelik görüşlerin ortalaması “”katılıyorum” derecelendirmesinde yığılmıştır. “18. İş ve özel hayat arasındaki dengenin önemli olduğunu düşünüyorum” ifadesini katılımcıların %1,2'si kesinlikle katılmıyorum; %6,2'si katılmıyorum; %8,2'si kararsızım; %30,9'u katılıyorum; %53,5'i kesinlikle katılıyorum olarak derecelendirmiştir. İfadenin ortalaması 4,2934 olarak hesaplanmış, ifadeye yönelik görüşlerin ortalaması “”katılıyorum” derecelendirmesinde yığılmıştır.

Tablo 3.9: Davranışa Yönelik Tutum İle İlgili İfadelerin Dağılımı

Davranışa Yönelik Tutum İle İlgili İfadeler	Kesinlikle katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum		Ortalama	
	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	<i>n</i>	<i>Ort.</i>
9.	42	%8,4	62	%12,4	172	%34,3	121	%24,1	105	%20,9	502	3,3685
10	24	%4,8	60	%12	122	%24,4	168	%33,6	126	%25,2	500	3,6240
11.	23	%4,6	69	%13,8	115	%23	167	%33,3	127	%25,3	501	3,6108
12.	41	%8,3	84	%16,9	117	%23,6	130	%26,2	124	%25	496	3,4274
13.	16	%3,2	42	%8,4	102	%20,4	189	%37,9	150	%30,1	499	3,8317
14.	30	%6	73	%14,6	207	%41,4	123	%24,6	67	%13,4	500	3,2480
15.	27	%5,5	106	%21,5	187	%37,9	125	%25,3	49	%9,9	494	3,1275
16.	14	%2,8	25	%5	68	%13,6	194	%38,9	198	%39,7	499	4,0762
17.	11	%2,2	26	%5,3	61	%12,3	191	%38,6	206	%41,6	495	4,1212
18.	6	%1,2	31	%6,2	41	%8,2	155	%30,9	268	%53,5	501	4,2934

Varsayılan davranış kontrolü ile ilgili Likert Ölçek ifadelerinin dağılımı Tablo 3.10'da görülmektedir. Tabloya göre, “19. Girişimci olurken karşılaştığım her zorluğu yeneceğime inanıyorum” ifadesini katılımcıların %3,6’sı kesinlikle katılmıyorum; %7’si katılmıyorum; %32’si kararsızım; %38,4’ü katılıyorum; %19’u kesinlikle katılıyorum olarak derecelendirmiştir. İfadenin ortalaması 3,6220 olarak hesaplanmış, ifadeye yönelik görüşlerin ortalaması “”katılıyorum” derecelendirmesinde yığılmıştır. “20. Girişimci

olabilmek için yeterli kapasitedeki özelliklere sahip olduğuma inanıyorum” ifadesini katılımcıların %2,8’i kesinlikle katılmıyorum; %10,6’sı katılmıyorum; %33,7’si kararsızım; %33,7’si katılıyorum; %19,3’ü kesinlikle katılıyorum olarak derecelendirmiştir. İfadenin ortalaması 3,5618 olarak hesaplanmış, ifadeye yönelik görüşlerin ortalaması “”kararsızım” derecelendirmesinde yığılmıştır. “21. Girişimci olmak uygun bir seçenek görünüyor” ifadesini katılımcıların %4,2’si kesinlikle katılmıyorum; %13,1’i katılmıyorum; %31,5’i kararsızım; %36,7’si katılıyorum; %14,5’i kesinlikle katılıyorum olarak derecelendirmiştir. İfadenin ortalaması 3,4418 olarak hesaplanmış, ifadeye yönelik görüşlerin ortalaması “”kararsızım” derecelendirmesinde yığılmıştır. “22. Girişimcilik pratik bilgi gerektirir” ifadesini katılımcıların %1,6’sı kesinlikle katılmıyorum; %6,1’i katılmıyorum; %13,1’i kararsızım; %38,6’sı katılıyorum; %40,6’sı kesinlikle katılıyorum olarak derecelendirmiştir. İfadenin ortalaması 4,1051 olarak hesaplanmış, ifadeye yönelik görüşlerin ortalaması “”katılıyorum” derecelendirmesinde yığılmıştır. “23. Girişimci olmak iş fikirlerinde yaratıcı olmayı gerektirir” ifadesini katılımcıların %2’si kesinlikle katılmıyorum; %4,3’ü katılmıyorum; %8,9’u kararsızım; %32,8’i katılıyorum; %52’si kesinlikle katılıyorum olarak derecelendirmiştir. İfadenin ortalaması 4,2854 olarak hesaplanmış, ifadeye yönelik görüşlerin ortalaması “”katılıyorum” derecelendirmesinde yığılmıştır. “24. Yeni bir iş kurmak finansal olarak çok destek gerektirir” ifadesini katılımcıların %2,6’sı kesinlikle katılmıyorum; %8,6’sı katılmıyorum; %16,2’si kararsızım; %31,9’u katılıyorum; %40,7’si kesinlikle katılıyorum olarak derecelendirmiştir. İfadenin ortalaması 3,9960 olarak hesaplanmış, ifadeye yönelik görüşlerin ortalaması “”katılıyorum” derecelendirmesinde yığılmıştır. “25. Girişimcilik için yeterli devlet desteği yoktur” ifadesini katılımcıların %3,6’sı kesinlikle katılmıyorum; %8,9’u katılmıyorum; %24,9’u kararsızım; %33,4’ü katılıyorum; %29,1’i kesinlikle katılıyorum olarak derecelendirmiştir. İfadenin ortalaması 3,7551 olarak hesaplanmış, ifadeye yönelik görüşlerin ortalaması “”katılıyorum” derecelendirmesinde yığılmıştır. “26. İş kurabilmek için uygun bir zemin gerekir” ifadesini katılımcıların %2’si kesinlikle katılmıyorum; %6,2’si katılmıyorum; %11,1’i kararsızım; %39,4’ü katılıyorum; %41,2’si kesinlikle katılıyorum olarak derecelendirmiştir. İfadenin ortalaması 4,1167 olarak hesaplanmış, ifadeye yönelik görüşlerin ortalaması “”katılıyorum” derecelendirmesinde yığılmıştır.

Tablo 3.10: Varsayılan Davranış Kontrolü İle İlgili İfadelerin Dağılımı

Varsayılan Davranış Kontrolü ile İlgili İfadeler	Kesinlikle katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum		Ortalama	
	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	<i>n</i>	<i>Ort.</i>
19.	18	%3,6	35	%7	160	%32	192	%38,4	95	%19	500	3,6220
20.	14	%2,8	53	%10,6	169	%33,7	169	%33,7	97	%19,3	502	3,5618
21.	21	%4,2	65	%13,1	157	%31,5	183	%36,7	72	%14,5	498	3,4418
22.	8	%1,6	30	%6,1	65	%13,1	191	%38,6	201	%40,6	495	4,1051
23.	10	%2	21	%4,3	44	%8,9	161	%32,8	257	%52	494	4,2854
24.	13	%2,6	43	%8,6	81	%16,2	160	%31,9	204	%40,7	501	3,9960
25.	18	%3,6	44	%8,9	23	%24,9	165	%33,4	144	%29,1	494	3,7551
26.	10	%2	31	%6,2	55	%11,1	196	%39,4	205	%41,2	497	4,1167

Kişisel norm ile ilgili Likert Ölçek ifadelerinin dağılımı Tablo 3.11’de görülmektedir. Tabloya göre, “27. Girişimci olmak için bilgiye sahip olduğumu düşünüyorum” ifadesini katılımcıların %5,1’i kesinlikle katılmıyorum; %14,1’i katılmıyorum; %32’si kararsızım; %31,2’si katılıyorum; %17,6’sı kesinlikle katılıyorum olarak derecelendirmiştir, %2,4’ü ise derecelendirme yapmamıştır. İfadenin ortalaması 3,4204 olarak hesaplanmış, ifadeye yönelik görüşlerin ortalaması “”kararsızım” derecelendirmesinde yığılmıştır. “28. Kendimi iyi iş fırsatlarımı değerlendirebilecek biri olarak görüyorum” ifadesini katılımcıların %3’ü kesinlikle katılmıyorum; %7,6’sı katılmıyorum; %24’ü kararsızım; %45,7’si katılıyorum; %19,6’sı kesinlikle katılıyorum olarak derecelendirmiştir. İfadenin ortalaması 3,7134 olarak hesaplanmış, ifadeye yönelik

görüşlerin ortalaması “”katılıyorum” derecelendirmesinde yığılmıştır. “29. Yeni iş fikirlerini planlamak için yeterince yaratıcıyım” ifadesini katılımcıların %2,6’sı kesinlikle katılmıyorum; %9,6’sı katılmıyorum; %28,1’i kararsızım; %40,7’si katılıyorum; %19’u kesinlikle katılıyorum olarak derecelendirmiştir. İfadenin ortalaması 3,6393 olarak hesaplanmış, ifadeye yönelik görüşlerin ortalaması “”katılıyorum” derecelendirmesinde yığılmıştır. “30. Finansal desteğin olmaması beni girişimci olmaktan alıkoyamaz” ifadesini katılımcıların %8,8’i kesinlikle katılmıyorum; %19’u katılmıyorum; %30’u kararsızım; %28,2’si katılıyorum; %14’ü kesinlikle katılıyorum olarak derecelendirmiştir. İfadenin ortalaması 3,1960 olarak hesaplanmış, ifadeye yönelik görüşlerin ortalaması “”kararsızım” derecelendirmesinde yığılmıştır. “31. Girişimcilik fikirlerimi devlet desteği etkileyemez” ifadesini katılımcıların %8,9’u kesinlikle katılmıyorum; %20,2’si katılmıyorum; %31’i kararsızım; %28,8’i katılıyorum; %11,1’i kesinlikle katılıyorum olarak derecelendirmiştir. İfadenin ortalaması 3,1310 olarak hesaplanmış, ifadeye yönelik görüşlerin ortalaması “”kararsızım” derecelendirmesinde yığılmıştır. “32. Destek içermeyen bir ortam benim girişimciliğimi engelleyemez” ifadesini katılımcıların %7,5’i kesinlikle katılmıyorum; %20’si katılmıyorum; %28,2’si kararsızım; %30,8’i katılıyorum; %13,5’i kesinlikle katılıyorum olarak derecelendirmiştir. İfadenin ortalaması 3,2298 olarak hesaplanmış, ifadeye yönelik görüşlerin ortalaması “”kararsızım” derecelendirmesinde yığılmıştır. “33. Başkalarının fikirlerine girişimci olmadan önce önem veririm” ifadesini katılımcıların %6,8’i kesinlikle katılmıyorum; %8,6’sı katılmıyorum; %23’ü kararsızım; %40,1’i katılıyorum; %21,4’ü kesinlikle katılıyorum olarak derecelendirmiştir. İfadenin ortalaması 3,6072 olarak hesaplanmış, ifadeye yönelik görüşlerin ortalaması “”katılıyorum” derecelendirmesinde yığılmıştır. “34. Girişimci olup olmama konusunda başkalarının fikirlerini dinlerim” ifadesini katılımcıların %6,2’si kesinlikle katılmıyorum; %14,7’si katılmıyorum; %24,7’si kararsızım; %37,5’i katılıyorum; %16,9’u kesinlikle katılıyorum olarak derecelendirmiştir. İfadenin ortalaması 3,4422 olarak hesaplanmış, ifadeye yönelik görüşlerin ortalaması “”kararsızım” derecelendirmesinde yığılmıştır. “35. Girişimci olup olmamam konusunda çevremdekilerin etkisi vardır” ifadesini katılımcıların %9,4’ü kesinlikle katılmıyorum; %18,3’ü katılmıyorum; %26,3’ü kararsızım; %34,3’ü katılıyorum; %11,8’i kesinlikle katılıyorum olarak derecelendirmiştir. İfadenin ortalaması 3,2072 olarak hesaplanmış, ifadeye yönelik görüşlerin ortalaması “”kararsızım” derecelendirmesinde yığılmıştır. “36. Girişimci olmak istemem tamamen kendi kararımdır”

ifadesini katılımcıların %5,6'sı kesinlikle katılmıyorum; %11,6'sı katılmıyorum; %20,1'i kararsızım; %37,1'i katılıyorum; %25,5'i kesinlikle katılıyorum olarak derecelendirmiştir. İfadenin ortalaması 3,6526 olarak hesaplanmış, ifadeye yönelik görüşlerin ortalaması “”katılıyorum” derecelendirmesinde yığılmıştır. “37. Anne ve babam girişimci olmama konusunda olumlu düşünce içerisindedir” ifadesini katılımcıların %6,6'sı kesinlikle katılmıyorum; %14,5'i katılmıyorum; %27,3'ü kararsızım; %33,1'i katılıyorum; %18,5'i kesinlikle katılıyorum olarak derecelendirmiştir. İfadenin ortalaması 3,4243 olarak hesaplanmış, ifadeye yönelik görüşlerin ortalaması “”kararsızım” derecelendirmesinde yığılmıştır. “38. Arkadaşlarım girişimciliğe mantıklı bir seçim olarak bakar” ifadesini katılımcıların %3'ü kesinlikle katılmıyorum; %9,2'si katılmıyorum; %27,3'ü kararsızım; %39,6'sı katılıyorum; %20,9'u kesinlikle katılıyorum olarak derecelendirmiştir. İfadenin ortalaması 3,663 olarak hesaplanmış, ifadeye yönelik görüşlerin ortalaması “”katılıyorum” derecelendirmesinde yığılmıştır.

Tablo 3.11: Kişisel Norm İle İlgili İfadelerin Dağılımı

Kişisel Norm İle İlgili İfadeler	Kesinlikle katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum		Ortalama	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	Sayı	Ort.
27.	25	%5,1	69	%14,1	157	%32	153	%31,2	86	%17,6	490	3,4204
28.	15	%3	38	%7,6	120	%24	228	%45,7	98	%19,6	499	3,7134
29.	13	%2,6	48	%9,6	140	%28,1	203	%40,7	95	%19	499	3,6393
30.	44	%8,8	95	%19	150	%30	141	%28,2	70	%14	500	3,1960
31.	44	%8,9	100	%20,2	154	%31	143	%28,8	55	%11,1	496	3,1310
32.	37	%7,5	99	%20	140	%28,2	153	%30,8	67	%13,5	496	3,2298
33.	34	%6,8	43	%8,6	115	%23	200	%40,1	107	21,4	499	3,6072
34.	31	%6,2	74	%14,7	124	%24,7	188	%37,5	85	%16,9	502	3,4422
35.	47	%9,4	92	%18,3	132	%26,3	172	%34,3	59	%11,8	502	3,2072
36.	28	%5,6	58	%11,6	100	%20,1	185	%37,1	127	%25,5	498	3,6526
37.	33	%6,6	73	%14,5	137	%27,3	166	%33,1	93	%18,5	502	3,4243
38.	15	%3	46	%9,2	137	%27,3	199	%39,6	105	%20,9	502	3,6633

Katılımcıların annelerinin eğitim düzeyi ile okulu bitirdikten sonraki mesleki ideallerinin karşılaştırılması Tablo 3.13’de görülmektedir. Tabloya göre okulu bitirdikten

sonra kendi işini yapmak isteyen kız öğrencilerin annelerinin %4,6'sı okur yazardır; %25,7'si ilkokul; %11'i ortaokul; %33'ü lise; %25,7'si üniversite mezunudur.

Tablo 3.12: Annenin Eğitim Düzeyi ve Mesleki İdeal Karşılaştırılması

Annenin Eğitim Düzeyi	Mesleki İdeal			
	Özel sektör	Kamu	Kendi İşini Yapma	Diğer
Okur yazar	%4,9	%5,3	%4,6	%16,2
İlkokul	%30,1	%46,7	%25,7	%24,3
Ortaokul	%19,9	%18,7	%11	%21,6
Lise	%29,6	%20,7	%33	%21,6
Üniversite	%15,5	%8,7	%25,7	%16,2
Toplam	%100	%100	%100	%100

Annenin eğitim düzeyi ile okulu bitirdikten sonraki mesleki ideal arasındaki ilişkinin anlamlı olup olmadığı Ki-kare testinin sonuçlarının bulunduğu Tablo 3.14'de görülmektedir. Tabloya göre p değeri ,000 olarak hesaplanmıştır. Bu değer $p < 0,05$ koşulunu sağladığı için bu iki değişken arasındaki ilişkinin anlamlı olduğu söylenebilir.

Tablo 3.13: Annenin Eğitim Düzeyi ve Mesleki İdeal Ki-kare Testi

	Value	s.s.	p
Pearson Chi-Square	38,877	12	,000
Likelihood Ratio	36,446	12	,000
Linear-by-Linear Association	,217	1	,641
N of Valid Cases	502		

Katılımcıların babalarının eğitim düzeyi ile okulu bitirdikten sonraki mesleki ideallerinin karşılaştırılması Tablo 3.15'de görülmektedir. Tabloya göre okulu bitirdikten sonra kendi işini yapmak isteyen kız öğrencilerin babalarının %17,4'ü ilkokul; %14,7'si ortaokul; %39,4'ü lise; %28,4'ü üniversite mezunudur. Babaları sadece okur yazar olan

katılımcı bulunmamaktadır.

Tablo 3.14: Babanın Eğitim Düzeyi ve Mesleki İdeal Karşılaştırması

Babanın Eğitim Düzeyi	Mesleki İdeal			
	Özel sektör	Kamu	Kendi İşini Yapma	Diğer
Okur yazar	%1	%1,3	%0	%2,7
İlkokul	%18	%26,8	%17,4	%27
Ortaokul	%21	%20,8	%14,7	%21,6
Lise	%39,5	%29,5	%39,4	%27
Üniversite	%20,5	%21,5	%28,4	%21,6
Toplam	%100	%100	%100	%100

Babanın eğitim düzeyi ile okulu bitirdikten sonraki mesleki ideal arasındaki ilişkinin anlamlı olup olmadığı Ki-kare testinin sonuçlarının bulunduğu Tablo 3.16'da görülmektedir. Tabloya göre p değeri 0,277 olarak hesaplanmıştır. Bu değer $p < 0,05$ koşulunu sağlamadığı için bu iki değişken arasındaki ilişkinin anlamlı olduğu söylenemez.

Tablo 3.15: Babanın Eğitim Düzeyi ve Mesleki İdeal Ki-kare Testi

	Value	s.s.	p
Pearson Chi-Square	14,384	12	,277
Likelihood Ratio	15,117	12	,235
Linear-by-Linear Association	,013	1	,909
N of Valid Cases	500		

Ailede girişimci olup olmadığı ve okulu bitirdikten sonraki mesleki ideallerin karşılaştırılması Tablo 3.17'de görülmektedir. Tabloya göre okulu bitirdikten sonra kendi işini yapmak isteyen kız öğrencilerin ailelerinin %58,7'sinde bir girişimci vardır; %41,3'ünde ise girişimci yoktur.

Tablo 3.16: Ailede Girişimci Olup Olmadığı ve Mesleki İdeal Karşılaştırması

Ailede Girişimci Olup Olmadığı	Mesleki İdeal			
	Özel sektör	Kamu	Kendi İşini Yapma	Diğer
Evet	%45,1	%30,7	%58,7	%45,9
Hayır	%54,9	%69,3	%41,3	%54,1
Toplam	%100	%100	%100	%100

Ailede girişimci olması ile okulu bitirdikten sonraki mesleki ideal arasındaki ilişkinin anlamlı olup olmadığı Ki-kare testinin sonuçlarının bulunduğu Tablo 3.18’de görülmektedir. Tabloya göre p değeri ,000 olarak hesaplanmıştır. Bu değer $p < 0,05$ koşulunu sağladığı için bu iki değişken arasındaki ilişkinin anlamlı olduğu söylenebilir.

Tablo 3.17: Ailede Girişimci Olup Olmadığı ve Mesleki İdeal Ki-kare Testi

	Value	s.s.	p
Pearson Chi-Square	20,580	3	,000
Likelihood Ratio	20,862	3	,000
Linear-by-Linear Association	1,996	1	,158
N of Valid Cases	502		

Girişimcilik dersi/egitimi alma ve okuldan sonraki mesleki ideallerin karşılaştırılması Tablo 3.19’da görülmektedir. Tabloya göre okulu bitirdikten sonra kendi işini yapmak isteyenlerin %63,3’ü girişimcilik dersi/egitimi almıştır; %36,7’si ise almamıştır.

Tablo 3.18: Girişimcilik Dersi/eğitimi Alma ve Mesleki İdeal Karşılaştırması

Girişimcilik Dersi/eğitimi Alma	Mesleki İdeal			
	Özel sektör	Kamu	Kendi İşini Yapma	Diğer
Evvet	%55,8	%46,3	%63,3	%55,1
Hayır	%44,2	%53,7	%36,7	%44,9
Toplam	%100	%100	%100	%100

Girişimcilik dersi/eğitimi alma ile okulu bitirdikten sonraki mesleki ideal arasındaki ilişkinin anlamlı olup olmadığı Ki-kare testinin sonuçlarının bulunduğu Tablo 3.20’de görülmektedir. Tabloya göre p değeri 0,038 olarak hesaplanmıştır. Bu değer $p < 0,05$ koşulunu sağladığı için bu iki değişken arasındaki ilişkinin anlamlı olduğu söylenebilir.

Tablo 3.19: Girişimcilik Dersi/eğitimi Alma ve Mesleki İdeal Ki-kare Testi

	Value	s.s.	p
Pearson Chi-Square	8,408	3	,038
Likelihood Ratio	8,435	3	,038
Linear-by-Linear Association	1,402	1	,236
N of Valid Cases	501		

Girişimcilik dersi/eğitimi alanların, bu dersin/eğitimin girişimciliğe yönlendirmesi ile ilgili yüzdelerinin karşılaştırılması Tablo 3.21’de gösterilmiştir. Tabloya göre girişimcilik dersi/eğitimi alanların %58,7’si bu dersin/eğitimin kendilerini girişimciliğe yönlendirmede etkili olduğunu düşünmektedir. Katılımcıların %41,3’ü ise alınan girişimcilik dersinin/eğitiminin kendilerini girişimciliğe yönlendirdiği düşünmemektedirler. %5,6’sı girişimcilik dersi/eğitimi almadıkları halde bu eğitimin kendilerini girişimciliğe yönlendirdiği yönünde görüş belirtmişlerdir. Bu durum katılımcıların %5,6’sının hatalı işaretleme yaptığını göstermektedir.

Tablo 3.20: Girişimcilik Dersi/eğitimi Alma ve Girişimcilik Eğitiminin Girişimciliğe Yönlendirmesinin Karşılaştırılması

Girişimcilik Dersi/Eğitimi Alma	Girişimcilik Eğitiminin Girişimciliğe Yönlendirmesi		
	Evet	Hayır	Toplam
Evet	%58,7	%41,3	%100
Hayır	%5,6	%94,4	%100

Girişimcilik dersi/eğitimi alma ve girişimcilik eğilimi ile ilgili Likert ifadeleri arasındaki ilişkiyi ortaya koymak için yapılan Bağımsız Örnekleme T-Testinin sonuçları Tablo 3.22’de görölmektedir.

Tablo 3.21: Girişimcilik Dersi/egitimi Alma ve Girişimcilik Eğilimi Arasındaki İlişki

Likert İfadeleri	EVET		HAYIR		t	p
	Ortalama	Standart sapma	Ortalama	Standart sapma		
9	3,4457	1,20632	3,2667	1,14953	1,687	,092
10	3,6800	1,12995	3,5491	1,11946	1,292	,197
11	3,6739	1,11298	3,5313	1,17099	1,392	,164
12	3,5362	1,25718	3,2831	1,24600	2,234	,026
13	3,8152	1,07801	3,8468	1,01748	-,334	,739
14	3,3273	1,04383	3,1473	1,05910	1,903	,058
15	3,1941	1,02310	3,0455	1,04586	1,588	,113
16	4,0364	1,03521	4,1211	,93416	-,948	,343
17	4,0368	1,00851	4,2297	,90570	-2,214	,027
18	4,1594	1,02156	4,4598	,80814	-3,584	,000
19	3,6268	,93529	3,6099	1,04635	,191	,849
20	3,5761	1,03292	3,5378	,97268	,424	,672
21	3,5348	1,03597	3,3214	,99968	2,321	,021
22	4,0294	,97905	4,1937	,92397	-1,902	,058
23	4,2177	1,00029	4,3649	,85471	-1,734	,084
24	3,9091	1,09532	4,1111	1,02692	-2,110	,035
25	3,6715	1,12975	3,8676	1,00266	-2,012	,045
26	4,0879	,98870	4,1480	,94943	-,685	,494
27	3,4590	1,09228	3,3801	1,08308	,798	,425
28	3,6957	1,03473	3,7297	,87132	-,392	,696
29	3,6836	1,03845	3,5785	,90139	1,191	,234
30	3,2609	1,16809	3,1211	1,15027	1,338	,181
31	3,2883	1,13264	2,9412	1,09593	3,439	,001
32	3,3077	1,14107	3,1396	1,13095	1,636	,102
33	3,5927	1,16892	3,6188	1,05395	-,259	,796
34	3,5109	1,07360	3,3511	1,16738	1,593	,112
35	3,2319	1,16175	3,1689	1,14092	,609	,543
36	3,6486	1,14242	3,6516	1,14846	-,029	,977

37	3,4203	1,12046	3,4311	1,17105	-,105	,916
38	3,6993	,99094	3,6222	1,01965	,855	,393

Tablo 3.22'ye bakıldığında 12., 17., 18., 21., 24., 25. ve 31. ifadelerdeki p değerlerinin $p < 0,05$ koşulunu sağladığı görülmektedir. Bu bulgulara göre, girişimcilik dersi/egitimi alma, girişimcilik eğilimi ile ilgili 12, 17, 18, 21, 24, 25 ve 31 numaralı ifadeler arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu söylenebilir.

Alınan girişimcilik dersi/egitimi girişimciliğe yönlendirdiğini düşünme ve girişimcilik eğilimi ile ilgili Likert Ölçek ifadeleri arasındaki ilişkiyi ortaya koymak için yapılan Bağımsız Örneklem T-Testinin sonuçları Tablo 3.23'de görülmektedir.

Tablo 3.23'e bakıldığında 9., 10., 11., 12., 13., 14., 15., 16., 19., 20., 21., 22., 23., 27., 30., 31., 32., 33., 34., 36., 37. ve 38. ifadelerdeki p değerlerinin $p < 0,05$ koşulunu sağladığı görülmektedir. Bu bulgulara göre, girişimcilik dersi/egitiminin girişimciliğe yönlendirdiğini düşünme ve girişimcilik eğilimi ile ilgili 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 19, 20, 21, 22, 23, 27, 30, 31, 32, 33, 34, 36, 37 ve 38 numaralı ifadeler arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu söylenebilir.

Tablo 3.22: Alınan Girişimcilik Dersinin/egitiminin Girişimciliğe Yönlendirdiğini Düşünme ve Girişimcilik Eğilimi Arasındaki İlişki

Likert İfadeleri	EVET		HAYIR		t	p
	Ortalama	Standart sapma	Ortalama	Standart sapma		
9	3,7697	1,11871	3,1091	1,18434	5,209	,000
10	3,9634	1,00849	3,4000	1,16242	4,695	,000
11	3,9818	,98447	3,3758	1,18605	5,051	,000
12	3,9636	1,08139	3,1098	1,24345	6,647	,000
13	4,0242	,96873	3,5890	1,12618	3,754	,000
14	3,5183	1,01203	3,0485	1,04067	4,151	,000
15	3,3765	,97812	2,8951	1,04322	4,285	,000
16	4,1585	,99655	3,9268	1,07715	2,022	,044
17	4,1411	,92881	3,9571	1,04438	1,681	,094
18	4,2485	,95257	4,1515	1,04535	,881	,379
19	3,7758	,85790	3,4085	1,03209	3,510	,001
20	3,7758	,92625	3,4000	1,06953	3,411	,001
21	3,8528	,89051	3,1829	1,03471	6,273	,000
22	4,1779	,85288	3,8712	1,08950	2,830	,005
23	4,3395	,87166	4,0741	1,06646	2,453	,015
24	3,9697	1,01467	3,7866	1,21223	1,486	,138
25	3,7134	1,06688	3,6543	1,18647	,473	,637
26	4,1411	,94854	3,9329	1,10287	1,829	,068
27	3,5839	1,06981	3,3250	1,13020	2,107	,036
28	3,7758	,97750	3,5854	1,06190	1,692	,092
29	3,7683	1,01883	3,5793	1,00907	1,688	,092
30	3,5030	1,09669	2,9333	1,20027	4,501	,000
31	3,4634	1,02956	2,9695	1,23061	3,942	,000
32	3,5460	1,02561	3,0061	1,25075	4,267	,000
33	3,7636	1,12016	3,3902	1,15918	2,971	,003
34	3,6000	1,09210	3,2909	1,07646	2,589	,010
35	3,3152	1,11970	3,0848	1,20166	1,801	,073

36	3,8545	,98930	3,3636	1,07233	3,900	,000
37	3,6545	1,05723	3,1515	1,17705	4,084	,000
38	3,8727	,92502	3,4364	1,27877	3,958	,000

5. Araştırma Bulgularının Değerlendirilmesi

Araştırmadan elde edilen bulgular ile aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir:

- Araştırmaya katılanların not ortalamaları 2.10 ve 3.00 arasında yığılması, katılımcıların daha çok orta derecede başarılı olan kız öğrencilerden oluştuğunu göstermektedir. Katılımcıların annelerinin eğitimi daha çok ilkokul ve lise düzeyinde yığılmaktadır. Üniversite mezunu olanların oranı da fazladır. Bu durum katılımcıların annelerinin eğitimi olduklarını göstermektedir. Babaların eğitim düzeyine bakıldığında, lise ve üniversitede yığıldığı görülmektedir. Babaların eğitim düzeyinin annelerden fazla olduğu söylenebilir. Katılımcıların ailelerinin yarıya yakınında girişimci bireyler bulunmaktadır. Ailesinde girişimci bireyler bulunan katılımcıların yarısının babası girişimcidir. Bu oranı yakın akrabalar içindeki girişimcilerin oranı takip etmektedir. Anneleri girişimci olan katılımcıların oranı da dikkate alınabilecek düzeydedir.
- Araştırmaya katılanların yarısı okulu bitirdikten sonra özel sektörde çalışmak istemektedir. Bu oranı, kamuda çalışma ve kendi işini kurma oranı takip etmektedir. Katılımcıların yarıdan fazlası girişimcilik dersi ya da eğitimi almıştır. Bu oran, girişimcilik eğiliminde girişimcilik eğitiminin etkisini ölçmek için oldukça anlamlıdır. Araştırmada, alınan girişimcilik dersi ya da eğitiminin kendilerini girişimciliğe yönlendirdiğini düşünenlerin oranı ile düşünmeyenlerin oranının birbirine eşit olduğu görülmektedir.
- Girişimcilik eğilimi unsurlarından davranışa yönelik tutum ile ilgili Likert ifadelerine yapılan derecelendirmelerin kararsız olma ve ifadeye katılma derecesinde yığıldığı görülmektedir. Katılımcıların bu ifadelere yaptıkları derecelendirmenin oranına bakıldığında; girişimci olmanın cazip olduğunu,

fırsatlar oluşunca girişim olabileceklerini, girişimcilerin kendi kendilerini yönetme alanlarının fazla olduğunu düşündükleri sonucu çıkarılabilir. Ayrıca katılımcılar gelecekteki mesleklerinde kendi kendilerini yönetmek istemekte, iş hayatında karşılaşacakları zorluklarla uğraşabileceklerini ve iş-özel hayat arasındaki dengenin önemli olduğunu düşünmektedirler. Katılımcıların ifadelerine büyük ölçüde katılım göstermesi nedeniyle davranışa yönelik tutum açısından girişimcilik eğilimlerinin olduğu söylenebilir.

- Girişimcilik eğiliminin diğer bir unsuru olan varsayılan davranış kontrolü ile ilgili Likert ifadelerine yapılan derecelendirmenin, ifadelerle katılma derecesinde yığıldığı görülmektedir. Katılımcılar, girişimci olunca her zorlukla baş edebileceklerini ve girişimci olmak için yeterli kapasitede olduklarını düşünmektedirler. Girişimciliğin pratik bilgi gerektirdiğini, yaratıcı iş fikirlerinin olması gerektiğini, girişimci olmak için finansal ve devlet desteğinin olması gerektiğini düşünmektedirler. Katılımcılar iş kurmak için şartların uygun olması gerektiğini düşündükleri ve girişimci olmanın uygun bir seçenek olduğu konusunda kararsız oldukları sonucu ortaya çıkmıştır. Katılımcıların ifadelerine önemli ölçüde katılım göstermesi nedeniyle varsayılan davranış kontrolü açısından girişimcilik eğilimleri olduğu söylenebilir.
- Girişimcilik eğiliminin diğer unsuru kişisel norm ile ilgili Likert ifadelerine yapılan derecelendirmenin, ifadelerle ilgili kararsız olma derecesinde yığılmıştır. Katılımcılar, “kendimi iş fırsatlarını değerlendirebilecek biri olarak görüyorum, yeni iş fikirleri planlamak için yaratıcıyım, girişimci olmadan önce başkalarının fikirlerine önem veririm, arkadaşlarım girişimci olmaya mantıklı bir seçim olarak bakarlar ve girişimci olma isteğim tamamen benim kararımdır” ifadelerine verdikleri derecelendirmelerin ortalamaları “katılıyorum” derecesine daha yakındır. Ancak katılımcıların genel olarak bu unsurla ilgili ifadelerde kararsız kaldıkları sonucu ortaya çıkmıştır. Likert ifadelerine yapılan derecelendirmelere genel olarak

bakıldığında, araştırma yapılan kız öğrencilerin girişimcilik eğiliminde oldukları sonucuna varılabilir.

- Annenin eğitim düzeyi ve okulu bitirdikten sonra seçilecek meslek arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Bu bağlamda annenin eğitim düzeyinin kız öğrencilerin meslek seçimini etkilediği sonucu ortaya çıkmıştır. Bulgulara göre okulu bitirdikten sonra kendi işini yapmak isteyen kız öğrencilerin annelerinin eğitim durumunun en fazla lise düzeyinde olduğu görülmektedir. Kendi işini yapmak isteyen kız öğrenciler içinde, annesi üniversite mezunu olanların oranı da dikkate değer bir düzeydedir. Babanın eğitim düzeyi ile kız öğrencilerin mesleki ideali arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Okulu bitirdikten sonra girişimci olmak isteyen kız öğrencilerin babalarının eğitim durumu lise düzeyinde yığılmaktadır. Bu bağlamda babanın eğitim düzeyinin, kız öğrencilerin meslek seçiminde etkili olmadığı sonucu ortaya çıkmıştır. Genel olarak ailenin eğitim düzeyinin meslek seçimine ve girişimciliğe eğilim göstermedeki etkisine bakıldığında babadan çok annenin eğitiminin önemli olduğu sonucuna varılabilir.
- Ailelerinde girişimci olan kız öğrencilerin okulu bitirdikten sonraki mesleki idealleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Ailede girişimci olması kız öğrencilerin meslek seçimlerini etkilemektedir. Bulgulara göre okulu bitirdikten sonra kendi işini yapmak isteyen kız öğrencilerin önemli bir kısmının ailesinde girişimci bulunmaktadır. Bu durumda ailedeki girişimcilerin kız öğrencilerin girişimcilik eğilimini olumlu etkilediği sonucuna varılabilir.
- Girişimcilik dersi ya da eğitimi alanların okulu bitirdikten sonraki mesleki idealleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Okulu bitirdikten sonra kendi işini yapmak isteyen kız öğrencilerin önemli bir kısmı girişimcilik dersi ya da eğitimi almıştır. Bu bağlamda girişimcilik dersi ya

da eğitimi alan kız öğrencilerin girişimcilik eğilimi gösterdikleri söylenebilir. Girişimcilik dersi ya da eğitimi alan kız öğrencilerin bu dersin ya da eğitimin kendilerini girişimciliğe yönlendirdiği yönünde bir sonuç elde edilmiştir. Bu sonuca göre girişimcilik dersi ya da eğitimi alan kız öğrencilerin önemli bir kısmı bu dersin ya da eğitimin kendilerini girişimciliğe yönlendirdiğini düşünmektedirler. Genel olarak girişimcilik eğitimi ile ilgili sonuçlara bakıldığında, girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimini olumlu etkilediği söylenebilir.

- Girişimcilik eğitimi almanın, girişimcilik eğilimini ölçen Likert ifadeleriyle karşılaştırılmasında bazı ifadelerle anlamlı ilişkisi olduğu sonucuna varılmıştır. Girişimcilik eğilimi unsurlarından davranışa yönelik tutum ve varsayılan davranış kontrolü unsurlarındaki ifadelerle girişimcilik dersi ya da eğitimi alma arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Girişimcilik eğitiminin kız öğrencilerin, ileride girişimci olmayı düşünme, işlerinde karşılaştıkları zorluklarla baş edebilme, iş-özel hayat arasında dengenin önemli olması, girişimci olmanın uygun bir seçenek olduğu, yeni iş kurmanın finansal destek gerektirdiği, girişimcilik için yeterli devlet desteğinin olmadığı ve girişimcilik fikirlerini devlet desteğinin etkilemediği yönündeki görüşlerini etkilediği görülmüştür. Bu bağlamda girişimcilik eğitimi almanın girişimcilik eğilimini etkilediği sonucuna varılabilir.
- Alınan girişimcilik eğitiminin girişimciliğe yönlendirilmesi ve girişimcilik eğilimini ölçen Likert ifadeleriyle karşılaştırılmasında ifadelerin tamamına yakınıyla anlamlı ilişkisi olduğu sonucuna varılmıştır. Girişimcilik dersi ya da eğitimi alan kız öğrencilerden bu dersin ya da eğitimin kendilerini girişimciliğe yönlendirdiğini düşünenlerin, girişimcilik eğilimi ile ilgili görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Girişimcilik dersi ya da eğitimi alanların girişimcilik eğiliminin unsurları olan davranışa yönelik tutum, varsayılan davranış kontrolü ve kişisel norm ile ilgili görüşleri olumlu olarak etkilenmiştir. Girişimcilik eğitiminin ve alman eğitimin etkili olmasının genel olarak girişimcilik eğilimine etkisine

bakıldığında, eğitimin girişimcilik eğilimini önemli ölçüde etkilediği sonucuna varılmıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bir ülkenin kalkınması ve gelişmesi, ekonomik değer yaratarak büyümeye ivme kazandıracak ve hızla değişen koşullara uyum sağlayabilecek girişimciler yaratılmasına bağlıdır. Bilgi toplumunda ülkeler insanlarını ve özellikle gençlerini bir girişimci olarak yetiştirmek için çaba harcamaktadır.

Girişimcilerin eğitim düzeylerinin yükselmesi bir başka deyişle girişimciliğin eğitimini almış, üniversite mezunu gençlerden oluşması, gerçekleştirilecek girişimlerin daha geliştirilebilir ve sürdürülebilir olması için önem taşımaktadır.

Biyolojik kabullerin dışında, kadın ve erkek arasındaki farklılıklar ve yükledikleri rol ve ilişkiler, sosyal açıdan yapılandırılmaktadır. Toplumsal cinsiyet temelli oluşan bu farklılıklar özellikle kadın için farklı sorumluluklar getirmektedir. Girişimcilik açısından dünyada ve ülkemizde kadın girişimci sayısının az olması nedeniyle kadın girişimcilere yönelik araştırmalar artış göstermektedir. Nüfusun yarısını oluşturan kadınların, ekonomik gelişmede önemli rol oynayan girişimciliğe yönelmeleri önem taşımaktadır. Çalışmamız bu nedenle kız öğrencilerin girişimcilik eğilimini belirlemeye yönelik olarak yapılmıştır.

Eğilim, bireyin doğumundan itibaren edindiği özellikler, çevre yönlendirmeleri ve öğrendikleri ile kişinin gelişimi üzerinde etkisi olan faktörlerin bir sonucudur. Girişimcilik eğilimi ise bireyin ilgi ve hareketini kendi kendini istihdam etmeye doğru yönlendirme durumudur. Girişimcilik eğilimi üzerine Planlanmış Davranış Teorisini geliştiren Ajzen'e göre, davranışa yönelik tutum, kişisel norm ve varsayılan davranış kontrolü unsurları girişimcilik eğilimini oluşturmaktadır.

Zengin olma, meydan okuma, kendini ispatlama ve kendine güvene yönelik tutumlar davranışa yönelik tutumu oluşturmaktadır. Sosyal baskılar, başkalarının görüşleri ve rol-model etkisini kapsayan kişisel normlar, problem çözme, karar verme, yaratıcılık, liderlik ve know-how gibi kişisel yetenekleri etkileyen içsel kontrol öğeleri ile girişim ortamı, devlet desteği ve finansal kaynak gibi duruma bağlı olarak değişen dışsal kontrol öğeleri

varsayılan davranış kontrolünü oluşturmaktadır.

Araştırmada kız öğrenciler varsayılan davranış kontrolü ve davranışa yönelik tutuma yönelik ifadelerle daha fazla katılmışlardır. Problem çözme, karar verme, yaratıcılık, liderlik ve know-how gibi sonradan öğrenilerek kazanılan özellikler ve devlet desteği, finansal kaynak gibi duruma bağlı olarak değişen kontrol öğeleri girişimcilik eğitimi ile kazandırılmaktadır. Araştırma sonuçlarına göre üniversite öğrenimi gören kız öğrencilerin aldıkları girişimcilik eğitimi ile girişimciliğe yöneldikleri görülmektedir.

Ayrıca kız öğrencilerin girişimciliğe yönelmesinde ailelerinde girişimci olması, özellikle annelerinin girişimci olması önemli rol oynamaktadır. Ailedeki rol modelini örnek alan kız öğrenciler girişimciliğe olumlu bakabilmektedirler.

Çalışmada yapılan analizler bu çalışma ile aynı konuda farklı değişkenlerin inceleneceği ve karşılaştırılacağı çalışmalar için ipuçları vermektedir. Eğitilmeye hazır olarak üniversiteye gelen öğrencilere iyi bir eğitim sağlamak üniversitelerin en önemli görevidir. Üniversiteler girişimci bir şekilde ileri teknoloji yenilikleri ve bilgi endüstrileri ile başarılı küresel ve bölgesel ekonominin sürükleyici gücünü oluşturmalarıdır. Bu bağlamda bir girişimci gibi hareket etmeli ve öğrencilerini de etkileyerek girişimciler yetiştirmelidirler.

KAYNAKÇA

KİTAPLAR-MAKALELER-BİLDİRİLER

- Ağca, Veysel; Durmuş Yörük, “Bağımsız Girişimcilik Ve İç Girişimcilik Arasındaki Farklar: Kavramsal Bir Çerçeve”, *Afyon Kocatepe Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi*, 2006.
- Akdemir, Ali. *İşletmeciliğin Temel Bilgileri*, Ekin Yayınevi, Bursa 2009.
- Temel İşletmecilik Bilgileri*, Yayıncı Yayınları, Kocaeli 2003.
- Akın, Mahmut H.; Mehmet Ali Aydemir. “Üniversitede Okuyan Kız Öğrencilerin Cinsiyet Rolü Tutumları Bağlamında Aile Ve Evlilik Kurumlarına Bakışları (Selçuk Üniversitesi Örneği)”, *Selçuk Üniversitesi, Edebiyat Dergisi*, N:18, 43–60, 2007.
- Alpkan, Lütfühak; Halit Keskin; Cemal Zehir, “Girişimcilik Hisleriyle Girişimcilik Potansiyeli Arasındaki İlişki: Gebze Ve Civarındaki Girişimciler Üzerine Bir Saha Araştırması”, 21. Yüzyılda KOBİ’ler Sempozyumu, Doğu Akdeniz Üniversitesi, Gazimagosa, Kıbrıs 2002.
- Arat, Necla. *Türkiye’de Kadın Olgusu*. Say Yayınları, İstanbul 1995.
- Argon, Türkan; Meltem A. Kösterelioğlu, “Üniversite Öğrencilerinin Üniversite Yaşam Kalitesi Ve Fakülte Kültürüne İlişkin Algıları”, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, C.8 S.30, pp. 043-061, ISSN:1304-0278, 2009.
- Arıkan, Semra. *Girişimcilik Temel Kavramlar ve Bazı Güncel Konular*, Siyasal Kitabevi, Ankara 2002.
- Arslan, Kahraman. “Üniversiteli Gençlerde Mesleki Tercihler Ve Girişimcilik Eğilimleri”, *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 2002.
- Artan, İnci Ertem. *Üniversite Gençliği Değerler Araştırması*, Tesev Yayınları, İstanbul, 2005.
- Auken, Howard Van; Paul Stephens; Fred L. Fry; Jaime Silva, “Role Model Influences On Entrepreneurial Intentions: A Comparison Between USA And Mexico”, *Entrepreneurship Mgt.* 2: 325–336, 2006.
- Aytaç, Ömer. “İktisadi ve Sosyal Gelişme Açısından Girişimcilik”, *Akademik Araştırmalar Dergisi*, Sayı:26, 2005.
- “Girişimcilik: Sosyo-Kültürel Bir Perspektif”, *Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, S: 15, Ağustos 2006.
- Baş. Türker. *Anket – Anket Nasıl Hazırlanır? Anket Nasıl Uygulanır? Anket Nasıl Değerlendirilir?*, Beşinci Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2008.
- Bedük, Aykut. “Türkiye’de Çalışan Kadın Ve Kadın Girişimciliği”, *Selçuk Üniversitesi, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi* (www.e-sosder.com), Cilt:3, Bahar 2005.

- Bener, Özgün; Funda Yağcı, “Girişimci Kadınların Demografik ve Genel Karakteristikleri İle Kadınları Girişimciliğe Motive Eden Faktörler”, *Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 33 pp:85-100, 2005.
- Bennett, Rebekah; Susan Dann, “Australian Female Entrepreneurs The Changing Experience of Australian Female Entrepreneurs”, *Blackwell Publishers V:7 N: 2* 2000.
- Bhandari, Narendra C. “Intention For Entrepreneurship Among Students In India”, *The Journal Of Entrepreneurship*, 15, 2, Sage Publications, London, 2006.
- Bora, Aksu; İ. Üstün. *Sıcak Aile Ortamı ‘Demokratikleşme Sürecinde Kadın Ve Erkekler’*, İstanbul: TESEV Yayınları, 2005.
- Bozkurt, Öznur. “Girişimcilik Eğiliminde Kişilik Özelliklerinin Önemi”, *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Girişimcilik Ve Kalkınma Dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 2, 93-111, 2006.
- Bönte, Werner; Oliver Falck; Stephan Heblch, “The Impact of Regional Age Structure on Entrepreneurship”, *Economic Geography*, Vol. 85 No. 3, 2009.
- Ceylan, Adnan; Nigar Demircan. “Girişimcilerin Başarı, Güç Ve Yakın İlişki İhtiyaçlarının Kişilik Özellikleri İle İlişkisi Üzerine Düzce Bölgesi’ndeki Kobi’lerde Bir Araştırma”, *21. Yüzyılda Kobi’ler: Sorunlar, Fırsatlar Ve Çözüm Önerileri*, Doğu Akdeniz Üniversitesi, İşletme Fakültesi, 2002.
- Coduras, Alicia; David Urbano; Álvaro Rojas; Salustiano Martínez, “The Relationship Between University Support to Entrepreneurship with Entrepreneurial Activity in Spain: A Gem Data Based Analysis”, *Int Adv Economic Research*, 14:395–406, International Atlantic Economic Society, 2008.
- Connell, R. W. *Gender&Power*. Cambridge: Polity Pres, 1987.
- Çakıcı, Ayşehan. “Mersin’deki Kadın Girişimcilerin Yaşamını Etkileyen Faktörler”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C:8, S: 4, 2006.
- Çelebi, Nilgün. *Turizm Sektöründeki Küçük İş Yeri Örgütlerinde Kadın Girişimciler, Başbakanlık Kadın Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü*, Ankara, 1997.
- Çerik, Şule. “Ailelerin Gençlere Karşı Tutumları ve Gençlerin Ailelerinin Tutumlarını Algılayışlarına Yönelik Üniversite Gençliği Üzerinde Bir Araştırma”; *Ege Akademik Bakış Dergisi*; Cilt 2, Sayı 1, 2002, http://eab.ege.edu.tr/pdf/2_1/C2-S1-M3.pdf (Erişim Tarihi: 09.12.2007)
- Çetin, Murat. “Bölgesel Kalkınma Ve Girişimci Üniversiteler”, *Ege Akademik Bakış*, 7(1), pp. 217–238, 2007.
- Deakins, David. *Entrepreneurship And Small Firms*, England: McGraw-Hill Publishing Company, 1999.
- Demirel, Erkan T.; Mehmet Tikici. “Kültürün Girişimciliğe Etkileri”, 2004. <http://web.firat.edu.tr/daum/docs/23/09%20K%C3%BClt%C3%BCr%C3%BCn%20Giri%C5%9Fimcili%C4%9Fe%20%20Etkileri%20%20E.T.DEM%C4%B0REL%2010%20syf...49-58--%C3%96DEND%C4%B0.doc> Erişim Tarihi: 12.05.2010
- Demirez, Murat; R. Cebeci, “Türkiye’de Girişimciliğin Tarihçesi Ve Girişimcilerin

- Sosyolojik Profili”, KOSGEB GGM Ulusal Girişimcilik Raporu, Bölüm II, 2004.
- Devonish, Dwayne; Philmore Alleyne, Wayne Charles-Soverall, Ayana Young Marshall, Paul Pounder. “Explaining Entrepreneurial Intentions in the Caribbean”, Emerald Group Publishing Limited Vol.16, Issue.2,149-171 2010.
- Díaz- García, Maria Cristina; Juan Jiménez-Moreno. “Entrepreneurial Intention: The Role Of Gender”, International Entrepreneurship and Management Journal, DOI 10.1007/s11365-008-0103-2, 2009.
- Dökmen, Zehra. *Toplumsal Cinsiyet Sosyal Psikolojik Açıklamalar*. İstanbul: Sistem Yayıncılık, 2006.
- Dündar, Süleyman; Veysel Ağca, “Afyon Kocatepe Üniversitesi Lisans Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerinin İncelenmesine İlişkin Ampirik Bir Çalışma”, *Hacettepe Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi*, Cilt 25, Sayı 1, 2007.
- Ecevit, Yıldız. “Kadın Girişimciliğinin Yaygınlaşmasına Yönelik Bir Model Önerisi”, *Kadını Girişimciliğe Özendirme ve Destekleme Paneli*, Ankara: Devlet Bakanlığı Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığı Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü, Eğitim Serisi, Yayın No:74, 1993.
- Erdem, Ali Rıza. “Yükseköğretimde Yenileşme: Girişimci Yetiştiren ve Bilgi-Teknoloji Üreten Üniversite”, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, 2002.
http://www.sosyalbil.selcuk.edu.tr/sos_mak/makaleler/Ali%20R%C4%B1za%20ERDEM/ERDEM,%20Ali%20R%C4%B1za.pdf. Erişim Tarihi: 08.05.2010).
- Eroğlu, Kafiye. “Kadın Kuruluşları İçinde Üniversite Kadın Sorunları Araştırma Ve Uygulama Merkezlerinin Yeri Ve Önemi”, *Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi*, 2004.
- Ersoy, Ersan. “Cinsiyet Kültürü İçerisinde Kadın Ve Erkek Kimliği (Malatya Örneği)”, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C: 19, S: 2, Elazığ, 2009.
- Erten, Sinan. “Kız ve Erkek Öğrencilerin Evde Enerji Tasarrufu Yapma Davranış Amaçlarının Planlanmış Davranış Teorisi Yardımıyla Araştırılması”, *Hacettepe Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Dergisi* 22: 67-73, 2002.
- Ertürk, Mümin. *İşletme Biliminin Temel İlkeleri*, Beta Basım Yayım, İstanbul, 2006.
- Gerber, Michael E. *Girişimcilik Tutkusu*, Çeviren: Tayfur Keskin, Sistem Yayıncılık, İstanbul, 2002.
- Girginer, Nuray; Nurullah Uçkun, “İşletmecilik Eğitimi Alan Lisans Öğrencilerinin Girişimciliğe Bakış Açıkları: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İ.İ.B.F İşletme Bölümü Öğrencilerine Yönelik Bir Uygulama”, *III. Ulusal Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi*, 783-795, Eskişehir, 2004.
- Greene, Patricia G.; Myra M. Hart, Elizabeth J. Gatewood, Candida G. Brush, Nancy M. Carter, “Women Entrepreneurs: Moving Front and Center: An Overview of Research and Theory”, *White paper series*, US Association for Small Business and Entrepreneurship, Boca Raton, FL, 2003.
- Guerrero, Maribel; Josep Rialp, David Urbano. “The Impact Of Desirability And Feasibility On Entrepreneurial Intentions: A Structural Equation Model”,

International Entrepreneurship and Management Journal, 4:35–50, 2008.

- Gupta, Vishal K.; Daniel B. Turban; S. Arzu Wasti; Arijit Sikdar, “The Role Of Gender Stereotypes In Perceptions Of Entrepreneurs And Intentions To Become An Entrepreneur”, *Entrepreneurship Theory and Practice*, Vol. 33, Issue 2, pp. 397-417, 2009.
- Güler, Burcu Kümbül. *Sosyal Girişimcilik*, Ankara: Efil Yayınevi, 2010.
- Güney, Semra. *Girişimcilik Temel Kavramlar ve Bazı Güncel Konular*, Siyasal Kitabevi, Ankara, 2008.
- "Kadın Girişimciliğine Genel Bir Bakış", *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, Sayfa: 25-43, 2006.
- Günindi, Aysel Ersöz. Cinsiyet Rollerine İlişkin Beklenti, Tutum, Davranışlar Ve Eşler Arası Sorumluluk Paylaşımı (Kamuda Çalışan Yönetici Kadınlar Örneği), T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları/2303, Yayınlar Dairesi Başkanlığı, Başvuru Kitapları Dizisi/64, 1999.
- Gürol, Mehmet Ali. *Türkiye’de Kadın Girişimci ve Küçük İşletmesi: Fırsatlar, Sorunlar, Beklentiler ve Öneriler*. Ankara: Atılım Üniversitesi Yayını, 2000.
- Küresel Arena’da Girişimci ve Girişimcilik*, Ankara: Gazi Kitabevi, 2006.
- Gürol, Mehmet Ali; Akın Marşap, Geçmişte ve Günümüz Yaşamında Ücretsiz ve Ücretli İşgücü Olarak Kadın, *Ahmet Yesevi Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanlığı*, bilig, sayı 42: 95-109, 2007.
- Gürol, Yonca; Nuray Atsan, “Entrepreneurial Characteristics Amongst University Students Some Insights For Entrepreneurship Education And Training In Turkey”, *Education & Training*, Vol. 48 No. 1, pp. 25-38, Emerald Group Publishing Limited, 2006.
- Halkias, Daphne; Nicholas Harkiolakis; Sam Abadir; Paul Thurman, “Demographics, Economic Factors, and Perceptions Influencing Female Immigrant Entrepreneurship: A Cross-National Study”, *Proposal For Hau Immigration Research Project 2*, 2007.
- Hava, H.Tamer; Ramazan Erturgut. “Girişimci Ruhunun Geliştirilmesi ve Öğrenilmiş Çaresizlik Olgusu”, *Anadolu Uluslararası İktisat Kongresi Bildirisi*, Eskişehir, 17–19 Haziran 2009.
- Hisrich, Robert D.; Michael P. Peters, *Entrepreneurship Starting, Developing and Managing a New Enterprise*, America: R. R. Donnelley&Sons Company, 1989.
- Entrepreneurship*. (Fifth Edition), New York: McGraw-Hill/Irwin, 2002.
- Holt, David H.. *Entrepreneurship New Venture Creation*. New Jersey: A Simon & Schuster Company, 1992.
- İlhan, Süleyman. “Sosyo-Ekonomik Bir Fenomen Olarak Girişimciliğin Oluşumunu Etkileyen Başlıca Faktörler”, *Muğla Üniversitesi SBE Dergisi*, Güz 2003 Sayı 11, 2003.
- Kavi, Ersin. “Türkiye’deki Üniversitelerin Girişimcilik İle İlgili Akademik Birimlerinin Değerlendirilmesi”, *1. Trakya Bölgesi Kalkınma ve Girişimcilik Stratejileri*

Sempozyumu, Trakya Üniversitesi Yayınları No: 103, 2009.

- Kayalar, M; Ömürbek N; “Girişimci Adaylarının Risk Almaya Yatkınlık Özelliklerinin Cinsiyet Bağlamında İncelenmesi”, *Atatürk Üniversitesi İİBF Dergisi*, Cilt 21, Sayı 1, s.185-200, 2007.
- Kirkwood, Jodyanne. “Igniting The Entrepreneurial Spirit: Is The Role Parents Play Gendered?”, *International Journal of Entrepreneurial Behaviour & Research*, Vol. 13 No. 1, 39-59, Emerald Group Publishing Limited, 2007.
- Klyver, Kim; Siri Terjesen, “Research Note: Entrepreneurial Network Composition: An analysis across venture development stage and gender”, *Women in Management Review* Vol. 22 No. 8, 2007 pp. 682-688 q Emerald Group Publishing Limited, 2007.
- Koray, Meryem. *Türkiye’de Kadınlar*, Yeni Yüzyıl Kitaplığı, İstanbul, 1995.
- Kourilsky, Marilyn L.; William B. Walstad, “Entrepreneurship And Female Youth: Knowledge, Attitudes, Gender Differences, And Educational Practices”, *Journal Of Business Venturing* 13, 77-88, 1998.
- Krueger, Norris F. “Entrepreneurial Intentions are Dead: Long Live Entrepreneurial Intentions”, *International Studies in Entrepreneurship* 24, 2009.
- “Competing Models of Entrepreneurial Intentions”, *Journal of Business Venturing*, Vol.15 Is.5-6, 2000.
- Kundu, Subhash C.; Sunita Rani, “Personality And Attitudes Of Indian Young Female Workforce: Entrepreneurial Orientation By Education and Regions”, http://www.fm-kp.si/zalozba/ISSN/1581-6311/5_229-252.pdf. Erişim tarihi 15.02.2010
- Kurban, Zuhul. “Girişimcilik, Küçük işletmeler, işlevsel Alanlarla ilgili Sorunları ve Çözüm Önerileri”, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul, 1994.
- Kurt, Mustafa; Veysel Ağca; Saffet Erdoğan, “Afyonkarahisar İli Girişimcilik Performansının Coğrafi Bilgi Sistemleri İle Analizi”, *Afyon Kocatepe Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi* (C.VIII, S.2), 2006.
- Kutaniş, Rana Özen. “Kadın ve Erkek Girişimcilerin Algılama Farklılıkları: Sakarya Örneği”, *Celalabat-Kırgızistan: III. Uluslararası Türk Dünyası Sosyal Bilimler Kongresi*, 05-09 Haziran, 676-684, 2005.
- Kutaniş, Rana Özen; Ayşegül Hancı, “Kadın Girişimcilerin Kişisel Özgürlük Algılamaları”, *Eskişehir: 3. Bilgi- Ekonomi ve Yönetim Kongresi*, 457-464, 2004.
- Küçük, Orhan. *Girişimcilik ve Küçük İşletme Yönetimi*, Seçkin Yayıncılık Ankara, 2005.
- Leck, Joanne; Barbara Orser, Allan Riding, “An Examination Of Gender Influences In Career Mentoring”, *Canadian Journal of Administrative Sciences* 26: 211-229, 2009.
- Lee, Sang M.; Seong-bae Lim; Raghuvar D. Pathak; Daesung Chang; Weixing Li, “Influences On Students Attitudes Toward Entrepreneurship: A Multi-Country Study”, *Entrepreneurship Management*, 2006.
- Leroy, Hannes; Johan Maes, Luc Sels, Jonas Debrulle. “Gender Effects On Entrepreneurial Intentions: A TPB Multi-Group Analysis At Factor And Indicator Level”,

www.ondernemerschap.be/.../Gender%20effects%20on%20entrepreneurial%20intentions.pdf, 2009.

- Mckay, Ruth. "Women Entrepreneurs: Moving Beyond Family And Flexibility", *International Journal Of Entrepreneurial Behaviour & Research*, Vol. 7, No.4, pp. 148-165, 2001.
- Malach-Pines, Ayala; Dafna Schwartz, "Now You See Them, Now You Don't: Gender Differences In Entrepreneurship", *Journal of Managerial Psychology* Vol. 23 No. 7, 2008 pp. 811-832, Emerald Group Publishing Limited, 2008.
- Mansuroğlu, Sibel. "Akdeniz Üniversitesi Öğrencilerinin Serbest Zaman Özellikleri Ve Dış Mekan Rekreasyon Eğilimlerinin Belirlenmesi", *Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 15(2),53-62, 2002.
- Marangoz, Mehmet. *Girişimcilik*, Ankara: Pozitif Matbaacılık, 2008.
- Moore, Dorothy P.; E. H. Buttner, "Women Entrepreneurs Moving Beyond The Glass Ceiling", California: Sage Publications, 1997.
- Morris, Michael H.; Nola N. Miyasaki; Craig E. Watters; Susan M. Coombes, "The Dilemma of Growth: Understanding Venture Size Choices of Women Entrepreneurs", *Journal of Small Business Management*, 44(2), pp. 221-244, 2006.
- Müftüoğlu, Tamer. *Girişimcilik*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları, 2000.
- Naktiyok, Atılhan; M. Kürşat Timuroğlu, "Öğrencilerin Motivasyonel Değerlerinin Girişimcilik Niyetleri Üzerine Etkisi Ve Bir Uygulama", *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, Cilt: 23, Sayı: 3, 2009.
- Nayır, Dilek Zamantılı. "İşi Ve Ailesi Arasındaki Kadın: Tekstil Ve Bilgi İşlem Girişimcilerinin Rol Çatışmasına Getirdikleri Çözüm Stratejileri", *Ege Akademik Bakış*, 8 (2), 631-650, 2008.
- Odabaşı, Yavuz. "Değişimin ve Dönüşümün Bir Aracı Olarak Girişimci Üniversite", *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, V.1, N.1, 2006.
- Olivas-Luján, Miguel R.; Silvia Inés Monserrat; Jaime A. Ruiz-Gutierrez; Regina A. Greenwood; Sergio Madero Gómez; Edward F. Murphy Jr; Neusa Maria Bastos F. Santos, "Values And Attitudes Towards Women In Argentina, Brazil, Colombia, And Mexico", *Employee Relations*, Vol. 31 No. 3, 2009 pp. 227-244, Emerald Group Publishing Limited, 2008.
- Orhan, Muriel; Don Scott, "Why Women Enter Into Entrepreneurship: An Explanatory Model", *Women In Management Review*, V:16, N:5, PP. 232-243, MCB University Pres, 2001.
- Öğüt, Adem. "Türkiye'de Kadın Girişimciliğin Ve Yöneticiliğin Önündeki Güçlükler: Cam Tavan Sendromu", *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 2006.
- Özer, Pınar Süral; Tayfun Topaloğlu, "Girişimci Ve Yöneticilerin Öğrenilmiş Gereksinimleri İle Kontrol Odaklarının Kıyaslanmasına Yönelik Bir Araştırma", *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 16, Sayı 2, s.439-456, 2007.

- Özdem, Güven; Enver Sarı. “Yükseköğretimde Yeni Bakış Açılılarıyla Birlikte Yeni Kurulan Üniversitelerden Beklenen İşlevler (Giresun Üniversitesi Örneği)” XVI. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi (5-7 Eylül 2007), Tokat: Gaziosmanpaşa Üniversitesi 2007.
- Özdemir, Ayşe. “Potansiyel Girişimci Olan Kadınların Motivasyon Faktörleri Ve Eskişehir’de Bir Araştırma”, *Ege Akademik Bakış*, 10 (1) pp: 117-139, 2010.
- Pruett, Mark; Rachel Shinnar; Bryan Toney; Francisko Llopis; Jerry Fox, “Explaining Entrepreneurial Intentions Of University Students: A Cross-Cultural Study”, *International Journal Of Entrepreneurial Behavior&Research*, Emerald Group Publishing Limited, Vol. 15, No. 6, 2009.
- Shinnar, Rachel; Mark Pruett; Bryan Toney, “Entrepreneurship Education: Attitudes Across Campus”, *Journal of Education for Business*, 2009.
- Souitaris, Vangelis; Stefania Zerbinati; Andreas Al-Laham, “Do entrepreneurship Programmes Raise Entrepreneurial Intention Of Science And Students? The Effect Of Learning, Inspiration and Resources”, *Journal Of Business Venturing* 22, P:566-591, 2007.
- Tarhan, Nevzat. *Kadın Psikolojisi*,. İstanbul: Nesil Yayınları, 2006.
- Terzioğlu, Füsün; Lale Taşkın, “Kadının Toplumsal Cinsiyet Rolünün Liderlik Davranışlarına ve Hemşirelik Mesleğine Yansımaları”, C.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi 2008, 12(2), <http://eskiweb.cumhuriyet.edu.tr/edergi/makale/2100.pdf> Erişim Tarihi: 21.03.2010
- Tekin, Mahmut. *Girişimcilik ve Küçük İşletme Yöneticiliği*, Ankara, 2004.
- Titiz, Tınaz. *Genç Girişimcilere Öneriler*, İstanbul: İnkılap Kitabevi, 1999.
- Girişimcilik*, İstanbul: İnkılap Yayınevi, 1994
- Top, Seyfi. *Girişimcilik Keşif Süreci*, Beta Basım Yayım, İstanbul, 2006.
- Ünal, Cavit. “Cinsiyete Bağlı Psikolojik Farklar Ve Türk Çocukları Üzerinde Bir Karşılaştırma”, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, C:6, S:1, 1973.
- Watson, John; Rick Newby, “Biological Sex, Stereotypical Sex-Roles, And SME Owner Characteristics”, *International Journal of Entrepreneurial Behaviour & Research*, Vol. 11 No. 2, pp. 129-143 Emerald Group Publishing Limited, 2005.
- Wilson, Fiona; Jill Kickul; Deborah Marlino, “Gender, Entrepreneurial Self-Efficacy, and Entrepreneurial Career Intentions: Implications For Entrepreneurship Education”, Baylor University, 2007.
- Veciana, José M; Marinès Aponte, David Urbano. “University Students’ Attitudes Towards Entrepreneurship: A Two Countries Comparison”, *International Entrepreneurship and Management Journal* 1, 2005: 167.
- Yaşar, Okan. “Türkiye’de Kadın Eğitimi, Kadınlara Ait Diğer Göstergeler Ve Çanakkale İli Örneği”, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, ISSN: 1303-5134, Cilt: 4 Sayı: 1

Yıl: 2007.

- Yazıcı, Erdiñ. Türk Üniversite Gençliği Araştırması, Ankara, 2003.
- Yelkikalan, Nazan. “21. Yüzyılda Girişimcinin Yeni Özelliği: Duygusal Zeka”, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, V:1, N:2, 2006.
- Yelkikalan, Nazan; Burcu Sümer; Selin Temel, “Fakültelerin Değerlendirilmesinde Öğrenci Algılamaları: Biga İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma”, *Selçuk Üniversitesi Karaman İ.İ.B.F. Dergisi*, Sayı 10 Yıl 9 Haziran 2006.
- Yetim, Nalan. “Sosyal Sermaye Olarak Kadın Girişimciler:Mersin Örneği”, *Ege Akademik Bakış Dergisi*, Cilt 2, Sayı 1, 2002.
- Yılmaz, Burcu Selin. “Girişimci Toplum: Toplumsal Açıldan Girişimciliğin Önemi ve Bir Örnek Olaya Bağlı Değerlendirme”, *I. Ulusal Girişimcilik Sempozyumu ve “Benim De Bir Fikrim Var” İş Fikri Yarışması*, Kocaeli, 2007.
- Yılmaz, Duygu Vefikuluçay; Simge Zeyneloğlu; Semra Kocaöz; Sezer Kısa; Lale Taşkın; Kafiye Eroğlu, “Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Görüşleri”, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, C:6, S:1, 2009.

DİĞER KAYNAKLAR

- Börü, Deniz. Girişimcilik eğilimi – Marmara Üniversitesi İşletme Bilimi Üzerine Bir Araştırma, İstanbul: Marmara Üniversitesi Yayın No: 733, 2006.
- Erbatu, Göknil. “Kültürel Boyutları İçerisinde Girişimcilik Eğilimi”, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2008.
- Kadın Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü. *Türkiye’de Kadınlara Ait Girişimlerin Desteklenmesi*, Ankara: Beyda Basımevi, Aralık, 2000.
- Bankacılık Sektöründe Cinsiyete Dayalı Ayrımcılık*, Ankara: Cem Web Ofset, 2000.
- Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. “Toplumsal Cinsiyet Eşitliği”, 2008. <http://www.ailecisisiddet.net/egitim/set/Toplumsal-Cinsiyet-Esitligi.pdf> Erişim Tarihi: 11.10.2009
- Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu, “Çağdaş Sanayi Merkezlerinde Kadın İşgücünün Konumu: Bursa Örneği”, Yayın No: 12, Mart 2002.
- T.C. başbakanlık devlet planlama teşkilatı müteşarlığı, Kadın, çocuk ve gençlik özel ihtisas komisyonu, yayın no: DPT: 2358 – ÖİK: 426, Ekim 1994.
- TÜSİAD. *Türkiye’de Girişimcilik*. İstanbul: Lebib Yalkın Yayınları, Yayın No. TÜSİAD-T/2002-12/340, 2002.
- <http://tdkterim.gov.tr/bts/?kategori=verilst&kelime=giri%FEim&ayn=tam> Erişim Tarihi: 12.12.2009.
- <http://tdkterim.gov.tr/bts/?kategori=verilst&kelime=giri%FEimci&ayn=tam> Erişim Tarihi: 21.12.2009.
- <http://tdkterim.gov.tr/bts/?kategori=verilst&kelime=e%F0ilim&ayn=tam> Erişim Tarihi: 19.03.2010.

- <http://tdkterim.gov.tr/bts/?kategori=verilst&kelime=k%FClt%FCr&ayn=tam> Erişim
Tarihi: 25.04.2010.
- <http://tdkterim.gov.tr/bts/?kategori=verilst&kelime=%FCniversite&ayn=tam> Erişim
Tarihi: 30.03.2010.
- http://www.gata.edu.tr/ureme_sagligi/toplumsal_cinsiyet.htm erişim tarihi: 01.01.2010
- esbd.atauni.edu.tr/index.php/esbd/article/view/23/27 erişim tarihi 09.09.2009
- www.kayserito.org.tr/media/kadingirisimci_tr.doc erişim tarihi 29.09.2009
- H:\Toros Üniversitesi 3K Üniversite.htm erişim tarihi: 05.05.2010
- http://goliath.ecnext.com/coms2/gi_0199-37307/Cinsiyet-rolu-kalipyargilari-androjenlik-ve.html Erişim Tarihi: 12.05.2010

EKLER

EK 1:

ANKET FORMU

Çalışmanın amacı; üniversitede öğrenim gören kız öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin araştırılmasıdır. Yapılacak olan anketten elde edilen veriler, bilimsel amaçla kullanılacaktır. Veriler toplu olarak değerlendirileceğinden kişisel bilgilere yer verilmeyecektir. Lütfen kendi kişisel değer ve düşüncelerinizi dikkate alarak cevaplayınız.
İlginize teşekkür ederim.

Elif YÜZÜAK
(ÇOMÜ Yüksek Lisans Öğrencisi)

1. Bölüm

1. Akademik başarı dereceniz
1 () 1-2 2 () 2.1-2.5 3 () 2.6-3 4 () 3.1-3.5 5 () 3.6-4
2. Annenizin eğitim durumu
1 () Okur yazar 2 () İlkokul 3 () Ortaokul 4 () Lise 5 () Üniversite
3. Babanızın eğitim durumu
1 () Okur yazar 2 () İlkokul 3 () Ortaokul 4 () Lise 5 () Üniversite
4. Ailenizde girişimci/girişimciler var mı?
1 () Evet 2 () Hayır
5. Evet ise kim/kimler?
.....
6. Okulu bitirdikten sonraki mesleki idealiniz nedir?
1 () Özel sektörde çalışmak 2 () Kamuda çalışmak
3 () Kendi işimi yapmak 4 () Diğer
7. Girişimcilik dersi/eğitimi aldınız mı?

1 () Evet 2 () Hayır

8. Evet ise aldığınız girişimcilik dersinin/egitiminin sizi girişimciliğe yönlendirdiğini düşünüyor musun?

1 () Evet 2 () Hayır

2. Bölüm

Aşağıdaki ifadelere katılım derecenize göre;

1- Kesinlikle katılmıyorum 2- Katılmıyorum, 3- Kararsızım, 4- Katılıyorum, 5- Kesinlikle katılıyorum şeklinde işaretleyiniz.

	İFADELER	1	2	3	4	5
	Davranışa Yönelik Tutum					
9	İleride bir gün girişimci olmayı düşünüyorum.					
10	Fırsatlar oluştuğunda girişimci olacağım.					
11	Girişimci olmak cazip görünüyor.					
12	İleride bir gün girişimci olmayı hayal ediyorum.					
13	Girişimcilerin kendi kendini yönetme (otonomi)alanları oldukça fazladır.					
14	Girişimciler iyi bir hayat sürerler.					
15	Girişimci birisi özel hayatı ve iş hayatının dengesini daha iyi kurar.					
16	Gelecekteki mesleğimde kendi kendimi yönetmek isterim.					
17	İşimde karşılaşacağım güçlüklerle uğraşabilirim.					
18	İş ve özel hayat arasındaki dengenin önemli olduğunu düşünüyorum.					
	Varsayılan Davranış Kontrolü					
19	Girişimci olurken karşılaştığım her zorluğu yeneceğime inanıyorum.					
20	Girişimci olabilmek için yeterli kapasitedeki özelliklere sahip olduğuma inanıyorum					
21	Girişimci olmak uygun bir seçenek görünüyor.					
22	Girişimcilik pratik bilgi gerektirir. (know-how)					
23	Girişimci olmak iş fikirlerinde yaratıcı olmayı gerektirir.					
24	Yeni bir iş kurmak finansal olarak çok destek gerektirir.					
25	Girişimcilik için yeterli devlet desteği yoktur.					
26	İş kurabilmek için uygun bir zemin gerekir.					
	Kişisel Norm					
27	Girişimci olmak için bilgiye sahip olduğumu düşünüyorum.					
28	Kendimi iyi iş fırsatlarını değerlendirebilecek biri olarak görüyorum.					
29	Yeni iş fikirlerini planlamak için yeterince yaratıcıyım.					
30	Finansal desteğin olmaması beni girişimci olmaktan alıkoyamaz.					
31	Girişimcilik fikirlerimi devlet desteği etkileyemez.					
32	Destek içermeyen bir ortam benim girişimciliğimi engelleyemez.					
33	Başkalarının fikirlerine girişimci olmadan önce önem veririm.					

34	Girişimci olup olmama konusunda başkalarının fikirlerini dinlerim					
35	Girişimci olup olmamam konusunda çevremdekilerin etkisi vardır.					
36	Girişimci olmak istemem tamamen kendi kararımdır.					
37	Anne ve babam girişimci olmam konusunda olumlu düşünce içerisindedir.					
38	Arkadaşlarım girişimciliğe mantıklı bir seçim olarak bakar.					

EK 2:

Güvenilirlik Analizi

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
S9	105,9220	231,939	,684	,893
S10	105,6619	232,419	,706	,893
S11	105,6454	233,135	,681	,893
S12	105,8416	232,527	,629	,894
S13	105,4303	241,814	,456	,898
S14	105,9929	243,870	,395	,899
S15	106,1868	242,029	,458	,898
S16	105,2340	240,014	,536	,896
S17	105,1489	242,568	,473	,897
S18	104,9976	244,860	,405	,899
S19	105,6288	241,262	,520	,897
S20	105,7092	238,747	,588	,895
S21	105,8440	238,767	,568	,896
S22	105,1986	245,202	,387	,899
S23	104,9716	244,606	,439	,898
S24	105,2742	246,929	,286	,901
S25	105,5461	247,902	,254	,901
S26	105,1229	244,127	,438	,898
S27	105,8534	240,907	,468	,897
S28	105,5603	241,015	,511	,897
S29	105,6265	243,045	,459	,898
S30	106,0969	242,282	,391	,899
S31	106,1442	244,356	,337	,900
S32	106,0449	241,801	,406	,899
S33	105,6927	243,337	,375	,899
S34	105,8298	246,431	,288	,901

S35	106,1277	249,932	,175	,903
S36	105,6501	240,171	,459	,898
S37	105,8322	237,647	,542	,896
S38	105,6170	242,592	,453	,898

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
,901	30